

AZƏRBAYCAN

QƏZETİ

1918-1920

X CİLD

(İyul 1919)

TRANSLİTERASİYA EDƏNLƏR

Mehdi Gəncəli
Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Azad Ağaoğlu
Filoloq, tərcüməçi

ELMİ REDAKTOR

Teymur Kərimli
Akademik

ADA Universitetinin
təşəbbüsü və dəstəyi ilə nəşr edilir.

MÜNDƏRİCAT**Ön söz****Oxucuların diqqətinə**

Nömrə 215 (3 iyul 1919)	1
Nömrə 216 (4 iyul 1919)	21
Nömrə 217 (6 iyul 1919)	47
Nömrə 218 (7 iyul 1919)	73
Nömrə 219 (8 iyul 1919)	99
Nömrə 220 (9 iyul 1919)	125
Nömrə 221 (10 iyul 1919)	153
Nömrə 222 (11 iyul 1919)	179
Nömrə 223 (13 iyul 1919)	205
Nömrə 224 (14 iyul 1919)	231
Nömrə 225 (15 iyul 1919)	259
Nömrə 226 (16 iyul 1919)	285
Nömrə 227 (17 iyul 1919)	313
Nömrə 228 (18 iyul 1919)	339
Nömrə 229 (20 iyul 1919)	365
Nömrə 230 (21 iyul 1919)	383
Nömrə 231 (22 iyul 1919)	403
Nömrə 232 (23 iyul 1919)	429
Nömrə 233 (24 iyul 1919)	455
Nömrə 234 (25 iyul 1919)	481
Nömrə 235 (27 iyul 1919)	505
Nömrə 236 (28 iyul 1919)	533
Nömrə 237 (29 iyul 1919)	559
Nömrə 238 (30 iyul 1919)	585
Nömrə 239 (31 iyul 1919)	611
Adlar göstəricisi	637

ÖN SÖZ

ADA Universitetinin təşəbbüsü və dəstəyi ilə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin orqanı olan “Azərbaycan” qəzetinin (1918-1920) tam külliyyatı ərəb qrafikalı əlifbadan latın qrafikalı müasir Azərbaycan əlifbasına köçürülərək, lüğət, izahlar, şərhlər və adlar göstəricisi əlavə edilməklə nəşrə hazırlanmaqdadır. Təəssüflə qeyd etmək lazımdır ki, bu istiqamətdə ayrı-ayrı təşəbbüslər olsa da (mərhum professor Şirməmməd Hüseynovun çalışmaları xüsusilə yada salınmalıdır), “Azərbaycan” qəzeti kimi mühüm bir nəşrin müasir oxucu üçün əlçatan olmasını təmin edəcək bu səviyyədə bir iş, 30 illik müstəqillik dövründə həyata keçirilməmişdir.

“Azərbaycan” qəzetindəki materiallar Azərbaycan Cümhuriyyətinin bilavasitə tarixini əks etdirir. Qəzetin səhifələrində Azərbaycan Hökumətinin qərarları, Parlament üzvlərinin çıxışları, paytaxtda və bölgələrdə baş verən hadisələrin təfərrüatları, müxtəlif təhlillər, xatirələr öz əksini tapıb. Günümüzdə xüsusi əhəmiyyət kəsb edən Qarabağ, Zəngəzur bölgələrinə dair materiallar oxucularda böyük maraq doğuracaqdır. Eləcə də, Azərbaycan Cümhuriyyətinin xarici dövlətlərlə münasibətləri, dövrün ab-havası müfəssəl şəkildə qəzetin səhifələrində əks olunub. Ümumiyyətlə bu qəzetin transliterasiyası Azərbaycan Cümhuriyyəti tarixşünaslığında yeni bir səhifə açacaq və gələcək tədqiqatlar üçün mühüm stimül olacaqdır.

İlk dörd nömrəsi Gəncədə, sonrakı nömrələri Bakıda nəşr edilən “Azərbaycan” qəzetinin 15 sentyabr 1918 – 28 aprel 1920 tarixləri arasında 443 nömrəsi çapdan çıxmışdır. Qəzetin redaktorları müxtəlif vaxtlarda Ceyhun bəy Hacıbəyli, Şəfi bəy Rüstəmbəyli, Üzeyir bəy Hacıbəyli və

Xəlil İbrahim kimi dövrün qabaqcıl ziyalıları olmuşdur. Qəzet əksəriyyətlə 4 səhifə həcmində çıxsa da, bəzi nömrələrdə səhifələrin sayı fərqlilik göstərir. Hər səhifədəki sütunların sayı və səhifələrin ölçüsü, qəzetin çap olunduğu 19 ay yarımliq müddət ərzində bir neçə dəfə dəyişmişdir.

“Azərbaycan” qəzetinin nüsxələri Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Arxivində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin Siyasi Sənədlər Arxivində, Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda və Azərbaycan Milli Kitabxanasında pərakəndə halda saxlanmaqdadır.

Qəzetin müasir oxucu üçün əlçatan olması tariximizin Cümhuriyyət dövrü kimi zəngin səhifəsinin öyrənilməsi baxımından çox əhəmiyyətlidir. Azərbaycan xalqının tarixi mirasını qorumaq və gələcək nəsillərə ötürmək işinə töhfə verməkdən ADA Universiteti qürur duyur.

Hafiz PAŞAYEV,
ADA Universitetinin Rektoru

OXUCULARIN DİQQƏTİNƏ

“Azərbaycan” qəzetini transliterasiya edərkən, mətnin orijinallığını qorumaqla birgə, materialların müasir oxucu üçün mümkün qədər anlaşılın olmasına çalışdıq. Bu səbəbdən, bəzi sözlərin imlasını müasirləşdirmək lazım gəldi. Məsələn, “çox” yerinə qəzetdəki kimi “çoq”, “yox” yerinə “yoq”, “etməyi” yerinə “etməgi”, “kimi” yerinə “kibi”, “nömrə” yerinə “numero” və s. yazmaq, oxucunun işini çətinləşdirməkdən başqa bir şeyə yaramayacaqdı. Üstəlik, bu sözlərin fərqli yazılışları qəzetdə bəzən eyni səhifədə yanaşı istifadə edilmiş, yəni imla birliyi prinsipi nəzərə alınmamışdı. Bu qəbildən olan sözlərin müasir yazılışına üstünlük verməyin, daha doğru bir addım olacağına inandıq.

Eyni zamanda, “teatro”, “qəzetə”, “böylə” kimi bəzi sözlərə toxunmadıq. Çünki əvvəla, bu sözlər qəzetdə həmişə eyni cür yazılmışdır; ikincisi də, mütaliəni çətinləşdirmədən dövrün ab-havasını saxlamağa xidmət edir.

Osmanlı türkcəsində və müasir Türkiyə türkcəsində indiki zaman şəkilçisi olan “-yor” qəzetdə qaydasız və pərakəndə bir şəkildə işləndiyi üçün (eyni cümlədə həm “-yor”, həm “-ır, -ir, -ur, -ür” şəkilçisindən istifadə edildiyini görmək mümkündür) mətndən çıxarılmışdır. Şeir parçalarında vəznin pozulmasına yol verməmək üçün “-yor” şəkilçisinin saxlandığı istisnalar da var.

Yer adlarını, fərqli versiyaların işlənməsi baxımından (Bolqarıstan – Bolqariya, Lehistan – Polşa, Macarıstan – Venqriya və s.) qəzetdəki kimi saxladıq, fəqət yazılış baxımından müasirləşdirdik (“Bulqarıstan” yerinə “Bolqarıstan”, “Kiyef” yerinə “Kiyev” və s.). Eləcə də, “Bakü” yerinə bugünkü kimi “Bakı” yazdıq. Soyadı sonluqlarını da (“-of”, “-yef” və s.) müasirləşdirməyi (“-ov”, “-yev” və s.) məqsədəuyğun hesab etdik.

Çətin anlaşılan söz və ifadələr üçün cildin sonuna lüğət əlavə etməyi münasib görmədik. Əvvəla, hər dəfə mütaliəni kəsərək lüğətə baxmaq oxucu üçün çətinidir, ikincisi, bəzi sözlərin bir çox mənası içindən məhz hansının nəzərdə tutulduğunu təyin etmək bəzində oxucu təəddüddə qala bilər. Çətin anlaşılan söz və ifadələrin necə başa düşülməli olduğunu mətnin içində kvadrat mötərizədə göstərdik. Bu halda, kvadrat mötərizədəki sözlər normal mətndən daha kiçik şriftlə verilmişdir. Məsələn: “...xəstəliklərin bittamam rəf”inə [tamamilə aradan qaldırılmasına] qədər...” Qəzetdəki mətndə səhvən buraxılan sözləri də kvadrat mötərizə içində əlavə etdik. Bu halda, kvadrat mötərizədəki sözlərlə normal mətnin şrifti eynidir. Məsələn: “...Xarici [İşlər] nazirinin...”

Hər nömrədən sonra əlavə edilən “Qeyd və şərhlər”də, oxucular üçün faydalı məlumatlar yer alır. Qəzetdəki mürəttib xətalardan bəziləri (xüsusilə əhəmiyyətli olanları) da burada göstərilmişdir. Əlbəttə, bütün xətalara göstərmək lazım və mümkün deyildi. Xüsusilə Birinci Dünya müharibəsində Qərbi cəbhəsi xəbərlərində keçən toponimlər qəzetdə demək olar ki, həmişə səhv yazılmışdır. Bu toponimlər mümkün qədər bərpa edilmiş, eləcə də “Adlar göstəricisi”nə əlavə edilərkən, toponimin aid olduğu dildəki yazılışı da verilmişdir.

Şeir parçalarında rastlanan çətin anlaşılan söz və ifadələrin lüğəti də “Qeyd və şərhlər” bölməsində verilmişdir.

Cildin sonunda “Adlar göstəricisi” verilmişdir. Mətdəki bütün şəxs, yer, dövlət, xalq, qurum, idarə, təşkilat, şirkət və s. adları, hətta bəzi xüsusi terminlər “Adlar göstəricisi”nə daxil edilmişdir.

Mehdi Gəncəli

Azad Ağaoğlu

ADLAR GÖSTƏRİCİSİ

Abbas I (Şah Abbas; 1571-1629): Səfəvi şahı; 1587-1629-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 83, 97

Abbas xan: İrənin Azərbaycandakı konsulu Səidülvüzəranın naibi olmuşdur. 14

Abbasəli bəy: İrəvan sakini. 280

Abbasqulu İsmayıl oğlu (Məşhədi Abbasqulu): Türkan sakini. 132, 438

Abbasov: kooperativçi. 553

Abbaszadə, Abbas (Mirzə Abbas; yaxud A. Mollazadə; 1870-1920): Azərbaycanlı pedaqoq və folklorşünas. Azərbaycan məktəbləri üçün dərsliklər qələmə almışdır. Bəzi əsərlərində “A. Mollazadə” imzasından istifadə etmişdir. Gəncə Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyətinin və Gəncə Türk Müəllimləri İttifaqının üzvü olmuşdur. 91, 92

Abbaszadə, Abbasqulu: Şamaxıda müəllim olmuşdur. 497

Abdulla Şaiq: bax. Talıbzadə, Abdulla Şaiq.

Abdullayev: Bakı quberniyasında polis sahə rəisi. 221

Abdullayev, Əliəkbər: Buzovna sakini; dəyirman sahibi. 169, 170

Abdullayev, İslam (1876-1964): Azərbaycanın məşhur xanəndəsi. “Segah” muğamını xüsusi məharətlə ifadə etdiyinə görə, “Segah İslam” kimi tanınmışdır. 126, 174

Abdullayev, Mustafa. 294

Abdullayev, Süleyman: “Amiz şirkəti”nin nümayəndəsi olmuşdur. 1

Abuzər: İrəvan sakini; başmaqçı. 582

Acalızadə, Səməd bəy: bax. Hacıəlizadə, Səməd bəy.

Aciz: “Azərbaycan” qəzetində imza. 356

Adamov: Neft sənayeçisi. 275

Ağa bəy: Zirə kəndi sakini. 554

Ağa Xan III (Sultan Məhəmməd şah; 1877-1957): Müsəlman ismaililərin 48-ci

imamı. Hindistanın müstəqilliyi, eləcə də Pakistanın maraqları uğrunda mübarizə aparmışdır. 540

Ağa Məhəmmədhüseyn xan Dəbirülmülk (? - 1919): İrənin Ticarət və Sənaye naziri olmuşdur. 435

Ağabababəyov, Əsəd bəy Hüseyn bəy oğlu (1891 - ?): Moskvada hüquq təhsili almışdır. Ermənistan Parlamentinin üzvü olmuşdur. 528

Ağabala Şükür oğlu: Çənberəkənd məhəlləsi sakini. 68

Ağabalabəyli, Mahmud bəy: Azərbaycan Könüllü Yardım alayı Baş komandanlığının üzvü olmuşdur. 171

Ağabalyan, N.: Zaqafqaziya Konfransında Ermənistanı təmsil etmək üçün seçilmişdir. 214

Ağabəyov, Həzrət bəy: Göyçay sakini. 451

Ağabəyov, Rza bəy (1894-1961): Göyçayda anadan olmuş, Moskvada hüquq təhsili almışdır. Göyçaydan Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinə seçilmiş, “Müsavat” fraksiyasının üzvü olmuşdur. 224, 565, 566

Ağaəlizadə, Axund Ağa (1871-1954): Azərbaycanın dini xadimi. 1918-1920-ci illərdə Azərbaycan Cümhuriyyətinin, 1944-1954-cü illərdə Qafqaz müsəlmanlarının şeyxülislamı olmuşdur. 100, 259, 482

Ağakərimov, Süleyman Cavadzadə: Bakı sakini. 477

Ağalar bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 393

Ağamalıoğlu, Səməd ağa (yaxud Ağamalızadə; Ağamalıyev; Ağamalov 1867-1930): Azərbaycanın və Sovet İttifaqının dövlət xadimi. Zaqafqaziya Seyminin və Azərbaycan Milli Şurasının üzvü olmuş, Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentində Sosialistlər fraksiyasını təmsil etmişdir. Sovet dövründə

Azərbaycanın Kənd Təsərrüfatı xalq komissarı vəzifəsini tutmuş, Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikası Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin sədri, Zaqafqaziya Sovet Federativ Sosialist Respublikası Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin sədrilərindən biri olmuşdur. 303

Ağamirov: Bakı sakini; “F. Reddavey və kompaniyası” şirkətində işləmişdir. 425, 451, 453, 502

Ağamirzə Abbas xan: İranda Sabunçudakı nümayəndəsi olmuşdur. 446

Ağaoğlu, Əhməd bəy (1869-1939): Azərbaycanın və Türkiyənin gökəmli ictimai-siyasi xadimi; hüquqşünas, şərqşünas, yazıçı-publisist. Türkcülük hərəkatının ideoloqlarından biri olmuşdur. 468, 480

Ağayev: Lənkəranlı, “Ədalət” partiyasının üzvü. 173

Ağayev, Balaağa: Bakı Ticarət məktəbini bitirmişdir. 39

Ağayev, Bəhram (1884-1956): İranda anadan olmuşdur. Azərbaycanda iranlı mühacirlər tərəfindən yaradılan “Ədalət” partiyasının qurucularından idi. Muğan hökumətində Daxili İşlər naziri vəzifəsini tutmuşdur. 278, 279, 607

Ağayev, Həsən bəy (1875-1920): Azərbaycanın görkəmli dövlət xadimi. Moskva Universitetinin Tibb fakültəsini bitirmişdir. Azərbaycan Milli Şurasının 28 may 1918-ci il tarixli iclası (Azərbaycanın müstəqilliyinin elan edildiyi iclas) Həsən bəy Ağayevin sədrliyi ilə keçirilmişdir. Azərbaycan Parlamenti sədrinin birinci müavini olmuş və Parlamentin sədri Topçubaşov Bakıda olmadığından, Həsən bəy faktiki olaraq Parlamenta rəhbərlik etmişdir. Tiflisdə erməni terroristi tərəfindən qətlə yetirilmişdir. 7, 8, 22, 91, 100, 565

Ağayev, Tofiq Nurəddin (? - 1921): jurnalist, pedaqoq. 250

Ağazadə, Baxış (Məşhədi Baxış): Azərbaycan Könüllü Yardım alayı Baş komandanlığının üzvü olmuşdur. 171

Ağazadə, Balaağa: bax. Ağayev, Balaağa. Ağazadə, Fərhad Məşhədi Rəhim oğlu (1880-1931): Azərbaycanın görkəmli pedaqoqu və publisisti. Şuşada anadan olmuş, Qori Seminariyasını bitirmiş, Azərbaycanın müxtəlif yerlərində müəllim işləmişdir. Məktəblilər üçün “İkinci il” dərslisinin müəlliflərindəndir. Dövri mətbuatda çıxış etmiş, həmçinin “Azərbaycan” qəzetinin ən fəal müəlliflərindən olmuşdur. 106, 123, 135, 166, 194, 241, 296, 425

Ağazadə, Mirfəttah. 65

Ağazadə, Təzəxanım: Əhməd bəy Ağaoğlunun qızı. 468, 469

Ağdamlı, Əhməd (yaxud Əhməd Ağdamski; 1884-1954): Azərbaycanın opera müğənnisi, teatr və kino aktyoru. Teatr səhnəsində qadın rollarının mahir ifaçısı kimi tanınmışdır. 14

Ağdamski, Əhməd: bax. Ağdamlı, Əhməd.

Aharonyan, Avetis: bax. Aqaronyan, Avetis.

Axıcanlı, Müseyib: bax. Axıcanov, Müseyib.

Axıcanov, Müseyib bəy (1892-1920): Azərbaycanın dövlət xadimi. Kiyevdə Müqəddəs Vladimir Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Bakı qubernatorunun müavini, Bakı qubernatoru, Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. Bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 144, 171, 404, 429

Axıskalı: “Azərbaycan” qəzetində imza; çox güman ki, Əhməd Cövdət Pepinova məxsusdur.

Axundov, Abdulla bəy: Quba Poçt və Teleqraf İdarəsinin müdiri olmuşdur. 2

Axundov, Əsədulla: kooperativçi. 602

Axundov, M. S.: Ərzaq Nazirliyinin nümayəndəsi olmuşdur. 142

Axundov, Mirzə Fətəli: Azərbaycanın ictimai xadimi. “Qafqaz Arxeologiya Komissiyası”nın sədri (1864-1878) olmuşdur. 546

Axundov, Rəşid bəy: bax. Axundzadə, Rəşid bəy.

Axundov, Şirin Məşhədi Hüseyn oğlu (1878-1927): Azərbaycanlı tarzən. 126

Axundov, Teymur: Zəngəzurda pristav müavini olmuşdur. 117

Axundzadə, Baxış (Hacı Baxış): Şamaxı Müəllimlər İttifaqı üzvü. 474

Axundzadə, Hacı Mirzə Səlim Mirzə İsmayıl Qasir oğlu (1872-1930): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. Aprel işğalından sonra İrana mühacirətə getmişdir. 87, 88

Axundzadə, İdris: Gəncə Türk Müəllimləri İttifaqının sədri olmuşdur. 494

Axundzadə, Məhəmməd Sadıq: bax. Aran, Məhəmməd Sadıq.

Axundzadə, Mirzə Səlim (Hacı Mirzə Səlim). 416

Axundzadə, Rəşid bəy Hacı Əbdüsalam oğlu (1880-1940): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. 1895-1907-ci illərdə Qafqaz müsəlmanlarının Şeyxülislamı olan Axund Hacı Əbdüsalamın oğlu olmuşdur. Kiyevdə hüquq təhsili almışdır. Salyandan Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinə üzv seçilmişdir. 1919-cu ilin fevralından avqustunadək Bakının valisi (qubernatoru) vəzifəsini tutmuşdur. Sovet hakimiyyəti dövründə Sibirə sürgün edilmiş və sürgündə ölmüşdür. 491, 630

Axundzadə, Süleyman: maarif xadimi. 625

Axundzadə, Vahab: Şamaxı Müəllimlər İttifaqının üzvü. 474

Akop: Şuşa sakini. 185

Akuşinski, Əli Hacı (1847-1930): XX əsrin əvvəllərində Dağıstanın ictimai-siyasi xadimi və dini lideri olmuşdur. 324, 325, 362, 386, 387

Aqaronyan, Avetis Arakeloviç (1866-1948): Erməni ictimai-siyasi xadim, “Daşnak-sutyun” partiyasının üzvü idi. Ermənistanın müstəqilliyini elan edən Erməni Milli Şurasının sədri, Ermənistan Parlamentinin rəhbəri olmuşdur. İstanbulda danışıqlar

aparan erməni nümayəndə heyətinə rəhbərlik etmişdir. Paris Sülh Konfransında iştirak edən erməni nümayəndə heyətinin rəhbəri olmuşdur. 1920-ci ildən Fransada mühacirətdə yaşamışdır. 449, 450

Aleksandr I (1777-1825): Rusiya imperatoru; 1801-1825-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 480

Allahverdiyev: “Müsavat” partiyasının Şamaxı şöbəsinin üzvü. 224

Allahyar Nurulla oğlu: jandarma. 275

Allahyarov: “Müsavat” partiyasının Şamaxı şöbəsinin sədrinin müavini. 224

Alışbaya, Qriqol: Gürcüstanın Azərbaycandakı siyasi nümayəndəsi olmuşdur. 63

Altınay, Əhməd Rəfiq: bax. Əhməd Rəfiq. Amazasp: bax. Srvandzyan, Hamazasp.

Anaplı, Əbülhəsən: bax. Anapinski, Əbülhəsən.

Anapinski (Anaplı), Əbülhəsən (1894-1921): Teatr aktyoru. Bir sıra teatr truppalarında, o cümlədən Hacıbəyov qardaşlarının teatr dəstəsində çıxış etmişdir. Əsasən komik rollar oynamışdır. Qarabağda qastrol səfərində olarkən ermənilər tərəfindən xaincəsinə qətl edilmişdir. 126, 339

Anderson: pəhləvan. 559

Andranik: bax. Ozanyan, Andranik.

Apaşev, Danyal Apaş-Mamayeviç (1870-1920): Dağıstanın ictimai-siyasi xadimi. Milliyətçə kumik. 129

Apresov, Baqrat: Rusiyanın və Ermənistanın hərbi xadimi; polkovnik. 351

Apşteyn, Tovi Moiseyeviç (? - 1917): Sahibkar, tacir. Kiyevdə “Apşteyn və oğulları” ticarət evinin, dəri, metal və taxta zavodlarının, bir sıra mülklərin sahibi idi. 177

Aran, Məhəmməd Sadıq (Axundzadə; 1895-1976): Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü, jurnalist. Cümhuriyyətin süqutundan sonra fəaliyyətini mühacirətdə davam etdirmişdir. 117, 201, 203, 632

Araratyan, S.: Zaqafqaziya Konfransında Ermənistanı təmsil etmək üçün seçilmişdir. 214

Arnold: pəhləvan. 559
 Arzumanov: Qarabağdakı erməni zabiti. 183, 184, 341
 Arzumov: Bakı sakini. 618
 Aslanov, Teymur: Bakı Müsəlman Tələbələr İttifaqının sədri. 39
 Aslanzadə, Teymur: bax. Aslanov, Teymur.
 Astrov, Nikolay İvanoviç (1868-1934): Rusiyanın ictimai-siyasi xadimi. Konstitusion-Demokratik Partiyasının (Kadet partiyası) üzvü olmuşdur. 1917-ci ilin mart-iyun aylarında Moskva Bələdiyyə İdarəsinin sədri vəzifəsini tutmuşdur. Ümumrusiya Müvəqqəti Hökumətinin üzvü seçilmişdir. 343
 Aşurbəyli, Bəşir bəy (yaxud Aşurbəyov; 1875-1930): Azərbaycanlı neft sənayeçisi; eyni zamanda “İttihad” partiyasının qurucularından biri olmuşdur. 446
 Aşurbəyli, İsa bəy (1878-1938): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi və xeyriyyəçisi. Bakı Şəhər Dumasının və “Nicat” cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. Birinci Dünya müharibəsində əsir düşən türk əsgərlərinə yardım edən komitənin işində fəal iştirak etmişdir. Mətbuatda “Həqqi” təxəllüsü ilə çıxış etmişdir. 1938-ci ildə güllələnmişdir. 126, 174
 Aşurbəyov, Bəşir bəy: bax. Aşurbəyli, Bəşir bəy.
 Aşurov, Ağə (1880-1936): Azərbaycanın dövlət xadimi. Bakıda anadan olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti dövründə Ticarət və Sənaye naziri, Ərzaq naziri, Poçt və Teleqraf naziri kimi vəzifələrdə işləmişdir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra Rostova köçmüş, orada vəfat etmişdir. 568
 Atakişiyev, İsrafil: Gəncəli sosialistlərdən. 92
 Ayn. Ayn.: “Azərbaycan” qəzetində imza. 90, 625
 Ayn. Y.: “Azərbaycan” qəzetində imza. 138
 Ayronsayd, Edmun [Edmund Oronside; 1880-1959]: Britaniyanın hərbi xadimi; feld-

marşal. 1919-cu ildə Arxangelskdəki Antanta qoşunlarının Baş komandanı olmuşdur. 188
 B. V. P.: İrəvanda olan İngiltərə əsgəri nümayəndəsi. 470
 Babayev, Aslan: Azərbaycan dəmiryolunun Sumqayıt stansiyasında jandarma olmuşdur. 157
 Babayev, Həsən: İrəvanın Dəmirbulaq məhəlləsi sakini. 581
 Babayev, Qafar: Mərdəkan sakini. 379
 Babayev, Mirkazım: Yalama stansiyasının mühafizəçisi. 206
 Babazadə: Bakı Realnı məktəbini bitirmişdir. 39
 Babazadə, Əliheydər (1890 - ?): mühəndis. Bakıda anadan olmuşdur. 555
 Babazadə, Həbib (1892 - ?): Ukraynada təhsil alan azərbaycanlı tələbələrdən. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin kargüzarı olmuşdur. 553
 Babazadə, Şirmirzə: “Müsavat” partiyasının Balaxanı şöbəsinin katibi. 175, 475
 Baden-Pauel, Robert [Robert Baden-Powell; 1857-1941]: Britaniya generalı. Hindistanda və Afrikada xidmət etmişdir. Skaut (izçilik) hərəkatının əsasını qoymuşdur. 441
 Bağırov, Kazım: Bakıda 4-cü sahədə mühafizə məmuru olmuşdur. 206
 Bağırzadə: Bakı Realnı məktəbini bitirmişdir. 39
 Bahadır əs-Sultan: İran sərkərdəsi. 516
 Baxşəliyev. 334
 Bakıxanov, Məhəmmədrza bəy (? - 1919): tacir, mülkədar. 47
 Bakradze, Vladimir Aleksandroviç: Gürcü Milli Şurasından Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. 5
 Bakunin, Mixail Aleksandroviç (1814-1876): Rus inqilabçısı; anarxizmin nəzəriyyəçilərindən biri. 388
 Balahəsən İman oğlu: Zəngəzur qəzası sakini. 121
 Balaməhəmməd (yaxud Balaməmməd): Lənkəran qaçaqlarından; bolşevik. 173

Balayan: Bakıda həkim olmuşdur. 17, 44, 69, 96, 122, 308
 Balfur, Artur [Arthur Balfour; 1848-1930]: Britaniyanın dövlət xadimi. 1902-1905-ci illərdə Baş Nazir, 1916-1919-cu illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. 49, 322, 488, 508
 Bammətov, Heydər (yaxud Heydər Bamməmat; 1889-1965): Dağıstanın siyasi xadimi. Sankt-Peterburq Universitetinin Hüquq fakültəsində oxumuşdur. Dağlılar Respublikasının Xarici İşlər naziri olmuş, 1921-ci ildə mühacirətə getmişdir. 488, 512
 Banvil, Jak [Jacques Pierre Bainville; 1879-1936]: Fransız tarixçisi və publisisti. 290
 Baratov, Nikolay Nikolayeviç (1865-1932): Rusiyanın hərbi xadimi; general. Birinci Dünya müharibəsi dövründə İranda xidmət edən Birinci Qafqaz süvari korpusunun komandiri olmuşdur. Oktyabr inqilabından sonra ağqvardiyaçılar hərəkatına qoşulmuş, Gürcüstan hökuməti yanında Denikinin nümayəndəsi olmuşdur. 1920-ci ildə mühacirətə getmişdir. 28, 421, 595, 596
 Barol 175
 Barrett, Artur [Arthur Barrett; 1857-1926]: Britaniyanın hərbi xadimi; feldmarşal. Hindistanda xidmət etmiş, Üçüncü ingilis-əfqan müharibəsində (1919) ingilis qoşunlarının komandanı idi. 1921-ci ildə feldmarşal rütbəsi almışdır. 596
 Batlamyus: bax. Ptolomey.
 Bauer, Qustav [Gustav Bauer; 1870-1944]: Almaniyanın siyasi xadimi. 1919-cu ilin iyunundan 1920-ci ilin martına qədər Almaniya Baş naziri olmuşdur. 10, 50, 188, 386
 Bayrambəyov, Paşa bəy: Araz Türk Cümhuriyyəti hökumətinin və İrəvan Azərbaycanlılarının nümayəndəsi olmuşdur. 36, 330, 417, 418, 494, 600
 Bayraməlibəyov, Teymur bəy (yaxud Bayraməlibəyli, Bayraməlibəyzadə, 1862-1937): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi,

maarifçisi və tarixçisi. Qori müəllimlər seminariyasını bitirmiş, Lənkəranda müəllim işləmişdir. “Müsavat” partiyasının Lənkəran şöbəsinin sədri olmuşdur. 88
 Bayramov, Paşa: bax. Bayrambəyov, Paşa.
 Bazeleviç, Lidiya İvanovna: Azərbaycan Cümhuriyyəti Maarif Nazirliyi idarəsində makinaçı. 533
 Behbudov: Ağdamdan hökumətə teleqram göndərmişdir. 216
 Behbudov: Sosial Müdafiə Nazirliyinin Qarabağ general-qubernatorluğu nəzdindəki nümayəndəsi olmuşdur. 32, 55
 Bektaşi, Cabbar ağa (Mirzə Cabbar ağa). 268
 Bektaşov, Mirzəəli bəy: Naxçıvan müsəlmanlarının ictimai xadimi. 189
 Bekzadyan, Aleksandr (1879-1938): Ermənistanın və SSRİ-nin diplomatı. Ermənistan SSR-in Xarici İşlər komissarı, SSRİ-nin Norveç və Macarıstanda Səlahiyyətli nümayəndəsi olmuşdur. 1938-ci ildə güllələnmişdir. 147
 Bekzadyan, Tigran Arutyunoviç (yaxud Artyomoviç; 1877-1942): Şuşada anadan olmuş, 1917-ci il inqilabından əvvəl Bakıda neft sənayesi sahəsində işləmişdir. Cümhuriyyət dövründə Ermənistanın Azərbaycandakı siyasi nümayəndəsi olmuşdur. Fransaya mühacirətə getmişdir. 40, 167
 Belikov 328
 Bell, Yohannes [Johannes Bell; 1868-1949]: Almaniyanın siyasi xadimi. 1919-cu ilin fevral-mart aylarında Almaniyanın Müstəmləkə İşləri naziri olmuşdur. Versal sazişini Almaniya tərəfindən Herman Müllərlə birgə imzalamışdır. 26
 Belov: Rusiyanın hərbi xadimi; general. 289
 Belyayev, Pavel Qriqoryeviç: Azərbaycan Cümhuriyyəti Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nazirliyi Dəftərxanasında Maliyyə şöbəsinin rəisi olmuşdur. 180

Bernatski, Vladimir Mixailoviç (1876-1943): Rusiyanın iqtisadçı alimi və siyasi xadimi. Müvəqqəti Hökumət dövründə Maliyyə naziri olmuşdur. 23

Bernstorf, İohan Henrix fon [Johann Heinrich von Bernstorff; 1862-1939]: Alman diplomatı. 1917-1918-ci illərdə Almaniyanın İstanbulda səfiri olmuşdur. 50

Bernşteyn, Eduard [Eduard Bernstein; 1850-1932]: Almaniyanın sosial-demokrat siyasi xadimi və publisisti. 539

Betman-Holveq, fon Teobald [Theobald von Bethmann Hollweg; 1856-1921]: Almaniyanın siyasi xadimi; 1909-1917-ci illərdə Baş nazir olmuşdur. 104

Beze, Lüdvıç Karloviç: Bakı Xəzinə Palatasının şöbə müdiri olmuşdur. 85

Bezladnov, V. V.: Azərbaycan Cümhuriyyətinin Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nazirliyində işləmişdir. 482

Bədəlbəyov, B: Qarabağ general-qubernatorluğunun məmuru. 224, 631

Bədəlzadə, A.: Bakı Birinci gimnaziyasını bitirmişdir. 39

Bədri: bax. Seyidzadə, Bədrəddin.

Bəlxı, Əbu Zeyd (850-934): həkim, coğrafiyaşünas və filosof. 243

Bərzənci, Mahmud (1881-1956): Kürd inqilabçı. 1919-cu ilin may ayında İraqdakı Britaniya nümayəndəsini həbs edərək, özünü “Kürdüstan kralı” elan etmişdi. 76, 97, 287

Bəttani (858-929): Orta əsrlər ərəb astronomu və riyaziyyatçısı. 134

Bəydamirov: Bakı şəhər polisinin ehtiyat rəisi. 169, 170

Bəylərbəyli, Əli bəy: bax. Bəylərbəyov, Əli bəy.

Bəylərbəyov, Əli bəy (yaxud Bəylərbəyli): Bakıda yaşayan lənkəranlılardan. 88

Biç, Luka Lavrentyeviç (1870-1945): Kuban kazaklarının siyasi və ictimai xadimi. Hüquq təhsili almışdır. Bakıda işləyərək Bakı Şəhər Dumasına üzv seçilmiş, 1912-

1917-ci illər arasında Bakı Şəhər İdarəsinin rəisi olmuşdur. 1917-ci ilin Fevral inqilabından sonra Kubana qayıtmış, Kuban Hökumətinin sədri seçilmişdir. Kuban heyətinin başçısı olaraq Paris Sülh Konfransında iştirak etmiş, Kuban Xalq Respublikası süqut etdikdən sonra mühacirətdə qalmışdır. 512

Bib Doda [Bibə Doda; 1860-1919]: Osmanlının və Albaniyanın dövlət xadimi. Albaniya Xarici İşlər naziri, Baş nazirin müavini kimi vəzifələr tutmuşdur. 11

Biç: Qafqazdakı ingilis generalı. 66, 103

Biçeraxov, Lazar Fyodoroviç (1882-1952): Rusiyanın hərbi xadimi. İrandakı Rusiya korpusunda xidmət edərək, təxminən 1000 nəfərlik bir dəstə yaratmış, ingilislərlə əməkdaşlıq etmişdir. Bakı Komissarları da Qafqaz İslam Ordusuna qarşı Biçeraxovun yardımına müraciət etmişdilər, ancaq daha sonra bolşeviklərlə Biçeraxov arasında ixtilaf meydana gəldi və Biçeraxov öz dəstəsi ilə birgə Dağıstana çəkildi. Sentrokaspi Diktaturası Xəzər dənizindəki hərbi donanmanı Biçeraxovun əmrinə vermişdi. 450

Bismark, Otto fon [Otto von Bismarck; 1815-1898]: Almaniyanın dövlət xadimi. Almaniyanın birləşdirilməsini həyata keçirmiş, Alman imperiyasının birinci kansleri olmuşdur. 217, 437

Bitti, Devid [David Beatty; 1871-1936]: Britaniyalı dənizçi. Birinci Dünya müharibəsində Britaniya donanmasının komandirlərindən biri. 1916-cı ildə admiral rütbəsi almışdır. 535

Blajevski, V.F.: Azərbaycan Cümhuriyyəti Poçt və Teleqraf Nazirliyi dəftərxanasının müdiri olmuşdur. 2, 73

Bleq: Muğanda matrosların rəisi olmuşdur. 279

Bliznov, Aleksandr: Maarif Nazirliyi İdarəsində mühasibəçi müavini olmuşdur. 586

Bore, Viktor [Victor Boret; 1872-1952]: Fransanın siyasi xadimi; Kənd Təsərrüfatı və Ərzaq naziri olmuşdur. 592

Borquyev, Yusif. 275

Böyük xan: Naxçıvan xanlarının nəslindən. 65

Brian, Aristid [Aristide Briand; 1862-1932]: Fransanın siyasi xadimi. Dəfələrlə Baş Nazir, Xarici İşlər naziri, Daxili İşlər naziri, Hərbi nazir, Ədliyyə naziri vəzifələrini tutmuşdur. 26, 543

Bric: Tiflisdəki ingilis zabitlərindən; general. 527

Bric, Siprian [Cyprian Bridge; 1839-1924]: Britaniya admiralı. 409

Briqqqs, Çarlz Ceyms [Sir Charles James Briggs; 1865-1941]: İngilis generalı. 1919-cu ilin fevral-iyun aylarında Cənubi Rusiyadakı ingilis qoşunlarının komandiri olmuşdur. 235

Brilinski, A. L.: Azərbaycan Cümhuriyyəti Ərzaq Nazirliyinin Gəncədəki vəkili olmuşdur. 180

Brockdorff-Rantsau, Ulrix fon [Ulrich von Brockdorff-Rantzau; 1869-1928]: Almaniyanın diplomatı. 1919-cu ildə Xarici İşlər naziri olmuşdur. 26

Bron: Bakıda fəaliyyət göstərmiş uşaq doktoru; eyni zamanda Mərkəzi Ev Komitəsində, Sosial Təminat Nazirliyində işləmişdir. 17, 44, 69, 96, 122, 308

Burjua, Leon [Léon Bourgeois; 1861-1925]: Fransanın dövlət xadimi. Baş Nazir, Senatın Sədri, Xarici İşlər naziri kimi vəzifələr tutmuşdur. 593

Burtsev, Vladimir Lvoviç (1862-1942): Rus publisisti. İnkilabi fəaliyyətinə görə həbs edildikdən sonra xaricə qaçmışdır. Avropa ölkələrində çox sayda qəzet və jurnalın nəşrində iştirak etmişdir. Parisdə ölmüşdür. 264

Buşe, Axill [Achill Bouchez; 1856-1940]: Fransız generalı. 524

Butayev, Nüsrətulla: Qusar Poçt və Teleqraf İdarəsinin müdiri olmuşdur. 2

Bünyadov, Bəşir: “Müsavat” partiyasının Suraxanı şöbəsinin üzvü olmuşdur. 115

Bünyadzadə, Cəfər: Bakıda müəllim olmuşdur. 497

Cabaqiyev, Vassan-Gəray (1882-1961): Şimali Qafqazın siyasi və dövlət xadimi; milliyətçə inqışdur. Almaniya təhsil almışdır. İnqış Milli Şurasının sədri olmuş, Şimali Qafqaz Dağlılar İttifaqının (Dağlılar Respublikasının) qurulmasında yaxından iştirak etmiş, İttifaqın Mərkəzi Komitəsinin üzvü və Maliyyə naziri olmuşdur. Dağlılar Respublikasının Müstəqillik Aktının müəllifi və Dağlılar Respublikası Konstitusiyasının müəlliflərindən biri idi. Şimali Qafqazın sovetləşməsindən sonra mühacirətə getmişdir. İstanbulda ölmüşdür. 420

Cabbar (Hacı Cabbar): İrəvan sakini; başmaqçı. 107

Cabbarzadə, A.: Bakı Birinci gimnaziyasını bitirmişdir. 39

Cabbarzadə, Bağır (1894-1951): Azərbaycan aktyoru. 178

Cabbarzadə, Cəfər (yaxud Cəfər Cabbarlı; 1899-1934): Azərbaycanın məşhur dramaturqu, şairi və teatr rejissoru. Cümhuriyyət dövründə Qafqaz Türk Tələbələri Mərkəzi Komitəsinin üzvü, Parlamentin türkcə stenografi olmuşdur. 70

Cahangirov, Mətləb (Məşhədi Mətləb): Balaxanı mədən dairəsi fəhlələrinin camaat vəkili olmuşdur. 276

Camal paşa: bax. Keşmir, Camal.

Camalbəyov, Qasım bəy (1881-1938): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Azərbaycanın müxtəlif yerlərində müəllimlik etmişdir. “Hümmət” partiyasının üzvü idi. Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. 35, 417, 418, 601

Camo bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 393

Canəli xan (1516-1535): Kazan xanı; 1532-1535-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 462

Canpoladyan: Naxçıvanda duz mədənləri sahibi olmuşdur. 95

Cavadov, Əliheydər (1885 - ?): Azərbaycanlı həkim. Lənkəranda anadan olmuşdur.

Xarkov Universitetinin Tibb fakültəsini bitirmişdir. Lənkəranda həkim işləmişdir. 392, 578

Cavadzadə, Keyqubad: bax. Hacıcavadzadə, Keyqubad.

Cavanşir, Cavad: Zəngəzur müsəlmanları Milli Məclisi sədrinin müavini olmuşdur. 352

Cavid bəy: Osmanlı siyasətçisi. 502, 598

Cerard, Ceyms [James Watson Gerard; 1867-1951]: Amerika diplomatı. 1913-1917-ci illərdə Amerikanın Almaniyada səfiri olmuşdur. Ermənistanın Müstəqilliyi Uğrunda Amerika Komitəsinin [American Committee for the Independence of Armenia] icra heyətinin rəhbəri idi. 307

Cəbiyev, Bala: Bakı Ticarət məktəbini bitirmişdir. 39

Cəbizadə, Bala: bax. Cəbiyev, Bala.

Cəbrayılbağov, Camo bəy: Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 624

Cəbrayılı: “Azərbaycan” qəzetində imza. 526

Cəbrayılzadə, Cəbrayıl Haşım oğlu (Məşhədi Haşım oğlu): Göyçay sakini. 254

Cəfər: İrəvan sakini. 107

Cəfər bəy: Naxçıvan müsəlmanlarının ictimai xadimi. 280

Cəfərqulu: İranda üsyançıların başçılarından olmuşdur. 488, 516

Cəfərqulu Məhəmmədəli oğlu: Bakı sakini. 114

Cəfərov: Dağıstanda polkovnik. 387, 401

Cəfərov: Bakıda göz həkimi olmuşdur. 17, 44, 69, 96, 122, 308

Cəfərov, Məhəmməd (1884-1937): Rusiyanın və Dağıstanın hərbi xadimi, polkovnik. Birinci Dünya müharibəsində Birinci Dağıstan süvari alayında xidmət etmişdir. Dağıllar Respublikası Hökuməti tərəfindən Çeçenistanın qubernatoru və çeçen ordusunun komandanı təyin edilmişdir. 166

Cəfərov, Məmməd (yaxud Məhəmməd) Yusif (1885-1938): Azərbaycanın dövlət xadimi. Ali hüquq təhsili almışdır. Rusiya

Dövlət Dumasının üzvü olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti dövründə müxtəlif tarixlərdə Sənaye və Ticarət naziri, Azərbaycanın Gürcüstandakı diplomatik nümayəndəsi və Xarici İşlər naziri olmuşdur. 32, 63, 167

Cəfərzadə: Bakı İkinci gimnaziyasını bitirmişdir. 39

Cəlal əfəndi: “Azərbaycan” qəzetinə məktub yazmışdır. 555

Cəlil Əmrah oğlu: Zakaspisya'da yaşayan azərbaycanlılardan. 94

Cəmil Cahid bəy (Toydəmir; 1883-1956): Türk zabiti. Qafqaz İslam Ordusu sıralarında döyüşmüş, Şuşa'ya daxil olan ordunun komandanı olmuşdur. Azərbaycandan getdikdən sonra Türk Ordusunda müxtəlif vəzifələr tutmuş, 1942-ci ildə “orgeneral” (dörd ulduzlu general) rütbəsi almışdır. İstefaya çıxdıqdan sonra millət vəkili və Müdafiə naziri (1946-1947) olmuşdur. 238

Cəmo Cəbrayıl: bax. Cəbrayılbağov, Camo bəy.

Cons, Kennedi [Kennedy Jones; 1865-1921]: ingilis jurnalisti; Britaniya Parlamentinin üzvü olmuşdur. 613

Conson: ABŞ Senatoru. 30

Çexovski, Nikolay Moiseyeviç (1884-1938): Ukraynanın hərbi xadimi. 1918-ci Kiyevin komendantı, 1919-1921-ci illərdə Ukraynanın Qafqazda (Tiflisdə) hərbi nümayəndəsi olmuşdur. 199

Çermoyev, Əbdülməcid Tapa (1882-1936): Şimali Qafqaz dağlılarının siyasi xadimi, azadlıq hərəkatı liderlərindən biri, milliyətcə çeçendir. Birinci Dünya müharibəsi illərində “Vəhşi diviziya”nın çeçen alayında xidmət etmişdir. Şimali Qafqaz Dağlı Xalqları İttifaqının qurucularından biri və Dağıllar Respublikasının başçısı olmuşdur. 166

Çesterfeld. 491, 492

Çəmənzəminli, Yusif Vəzir (Vəzirov; 1887-1943): Azərbaycan yazıçısı və diplomatı. 13, 34, 57, 80, 138, 163, 168, 192, 218, 267, 274, 328, 389, 451, 490, 493, 545, 573, 577, 626, 633

Çinda, Sutemi [Chinda, Sutemi; 1857-1929]: Yaponiyanın diplomatı. Birinci Dünya müharibəsi illərində Yaponiyanın Londondakı səfiri və Paris Sülh konfransında ölkəsinin səlahiyyətli nümayəndəsi olmuşdur. 322, 593

Çingiz xan (1162-1227): Monqol sərkərdəsi və Monqol imperiyasının banisi. Tarixin yetişdirdiyi ən böyük sərkərdələrdən biri olmuşdur. 465

Çörçill, Uinston [Winston Churchill; 1874-1965]: Britaniyanın görkəmli dövlət xadimi. 9, 187, 188

Çubaryan, Poqos: Daşnaksutyun partiyasının və Bakıdakı Erməni Milli Şurasının, həmçinin Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. 181, 259, 285, 286, 315, 316, 317, 319, 340, 368, 405

Çurayev, Andrey Yemelyanoviç [1881 - ?]: Fəhlə, menşevik. Bakıda inqilabi fəaliyyətlə məşğul olmuşdur. 1917-ci ildə Bakı Şəhər Dumasının üzvü, 1920-ci ildə qısa müddət Azərbaycan Fövqəladə Komissiyasının sədri olmuşdur. 59

Dadaş Baqi oğlu (Molla Dadaş Hacı Molla Baqi oğlu): Ağsunun Bico kəndinin prixd mollası olmuşdur. 563

Dadaşov. 294

Dadaşov, Əliəsgər (Ağa Əliəsgər): Bakı sakini; “Səadət” cəmiyyətinin vəkili olmuşdur. 84, 399

Dadaşov, Qədir: Petrovskda nümayəndə olmuşdur. 78

Dadaşzadə: Bakı Realnı məktəbini bitirmişdir. 39

Damad Fərid paşa (1853-1923): Türkiyənin siyasi xadimi. 4 mart – 30 sentyabr 1919-cu il və 5 aprel – 17 oktyabr 1920-ci il tarixlərində Baş nazir olmuşdur. 322, 345, 412, 513, 598

Dante Aligyeri [Dante Alighieri; 1265-1321]: italyan şairi və mütəfəkkiri. 465

Darablı, Rza (yaxud Rza Darablinski, Rza Hüseyinov; 1883-1942): Azərbaycanın teatr

aktyoru. “Nicat”, “Səfa”, “Hacıbəyov qardaşları müdiriyyəti” truppalarında çıxış etmişdir. Moskvada teatr texnikumunu bitirmişdir. 126, 339

David: Almaniyanın siyasi xadimi; sağ sosial-demokrat. 50

Davud: “Azərbaycan” qəzetində imza; Gəncədən yazmışdır. 555

Delkasse, Teofil [Théophile Delcassé; 1852-1923]: Fransanın siyasi xadimi və diplomatı; 1898-1905 və 1914-1915-ci illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. 543

Denikin, Anton İvanoviç (1872-1947): Rusiyanın hərbi xadimi, general-leytenant. Ağ qvardiyanın rəhbərlərindən olmuşdur. Birinci Dünya müharibəsində Qərb cəbhəsinin (may-iyul 1917) və Cənub-qərb cəbhəsinin (avqust 1917), Rusiyada Vətəndaş müharibəsi illərində Könüllü ordunun (aprel 1918 – yanvar 1919) və Cənubi Rusiya Silahlı Qüvvələrinin (yanvar 1919 – aprel 1920) komandanı olmuşdur. 1920-ci ildə mühacirətə getmişdir. 3, 4, 8, 23, 24, 31, 38, 40, 41, 42, 48, 50, 60, 62, 66, 67, 74, 102, 103, 106, 126, 127, 128, 129, 132, 133, 135, 145, 165, 166, 186, 188, 189, 190, 213, 233, 235, 263, 267, 277, 290, 321, 327, 328, 331, 341, 343, 383, 386, 387, 408, 410, 413, 414, 421, 430, 434, 439, 442, 443, 444, 482, 483, 484, 487, 488, 490, 496, 507, 508, 511, 512, 523, 536, 541, 579, 580, 591, 616, 630

Denisov, İ. V.: bankir. 447

Devasi: Amerika Qırmızı Xaç təşkilatının Qafqaza göndərdiyi nümayəndə; mayor. 434

Devi, K. M.: Britaniya ordusunun Qafqazdakı general-mayoru olmuşdur. 141, 247, 248, 353, 354

Devis, Herri [Harry L. Davis; 1878-1950]: Amerikanın siyasi xadimi; Klivlend şəhərinin Bələdiyyə sədri (1916-1919; 1934-1935), Ohayo ştatının qubernatoru (1921-1923) olmuşdur. 383, 401

Devleys: Amerikanın Riqadakı general-qubernatoru; polkovnik. 456

Dəbirülmülk: bax. Ağa Məhəmməd-hüseyn xan.

Dibenko, Fyodor Yefimoviç (1891-1919): Anarxist-kommunist. Rus inqilabçı, Oktyabr inqilabının təşkilatçılarından Pavel Dibenkonun qardaşı idi. 597

Dibenko, Pavel Yefimoviç (1889-1938): Rus inqilabçı, Oktyabr inqilabının təşkilatçılarından. RSFSR-in Dənizçilik xalq komissarı olmuşdur. 307, 538

Diamandı, Konstantin [Constantin Diamandı; 1868-1932]: Rumıniyanın diplomatı. Sofiyada, Romada, Petroqradda işləmiş, Paris Sülh Konfransında Rumıniya heyətinin tərkibində olmuşdur. 1924-1930-cu illərdə Rumıniyanın Parisdəki səfiri vəzifəsini tutmuşdur. 593

Dillon, Con [John Dillon; 1851-1927]: İrlandiyanın milliyətçi siyasi xadimi. 372

Diyarbəkri, Mehdiqulu xan. 268

Dizavani: pəhləvan. 455, 505

Djavani: pəhləvan. 559, 611

Dmovski, Roman [Roman Dmowski; 1864-1939]: Polşanın siyasi xadimi. Paris Sülh Konfransında Polşa heyətinin tərkibində olmuşdur. 593

Dobrovski: mühəndis; Bakı sakini. 132

Dobrovski, Nikolay: professor; Darülfünun Komissiyasının üzvü. 553

Dolqopolov, N. S.: doktor; Kubandan Paris Sülh Konfransına göndərilən heyətin tərkibində olmuşdur. 488

Dotsev, Georgi Georgiyeviç: Azərbaycan Dəmiryollarında mühafizə rəisinin müavini olmuşdur. 231

Dro: bax. Kanayan, Drastamat.

Dubrovski, Nikolay Aleksandroviç (1874-1943): tarixçi; Bakı Universitetində çalışmışdır. 498

Duran, Faiq Səbri (1882-1943): Türk yazıçısı və coğrafiyaşünası. 272, 283

Dünyamalı Əbdürrəşid oğlu (Molla Dünyamalı): Qubanın Talabı kəndinin sakini; Xaçmazın Dədəli kəndinin prixod mollası olmuşdur. 563

Ebert, Fridrix [Friedrich Ebert; 1871-1925]: Almaniyanın siyasi xadimi; sosial demokrat. 1918-ci ilin noyabrından 1919-cu ilin fevralına qədər Almaniyanın Baş naziri, 1919-cu ilin fevralından 1925-ci ilin fevralına qədər Almaniya Prezidenti olmuşdur. 233, 507

Ekimyan, Rafael İvanoviç: Bakı sakini. 170
Emeri, Leopold [Leopol Amery; 1873-1955]: Britaniyanın siyasi xadimi; İcmalar Palatasının üzvü. 1919-1921-ci illərdə Müstəmləkə İşləri nazirinin katibi; 1924-1929-cu illərdə Müstəmləkə İşləri naziri olmuşdur. 25
Epişteyn (? - 1919): bolşevik komissarı. 597

Erdeli, İvan Georgiyeviç (1870-1939): Rusiyanın hərbi xadimi, general. Könüllü ordunun qurucularından olmuşdur. 1919-cu ilin yanvarından Zaqafqaziya və Şimali Qafqazda fəaliyyət göstərmişdir. 32, 103, 105, 129, 189, 190, 539

Erzberqer, Mattias [Matthias Erzberger; 1875-1921]: Alman yazıçısı və siyasətçisi. Birinci Dünya müharibəsi sonunda atşkəs müqaviləsinin imzalanması üçün Almaniya tərəfindən yaradılan komissiyanın başçısı təyin olunmuşdu. Daha sonra Veymar Təsisçilər Məclisinin üzvü olmuş və Maliyyə naziri vəzifəsini tutmuşdur. Suiqəsd nəticəsində öldürülmüşdür. 188, 484

Eyvazbəyov, Uraz Sərdar: türkmən; Mavərayi-Bəhri-Xəzər (Zakaspiysk) hökumətinin üzvü olmuşdur. 161

Eyvazlı, Həsən (Məşhədi Həsən): Azərbaycan Könüllü Yardım alayı Baş komandanlığının üzvü olmuşdur. 171

Eyyubov, Nəsim: Qazax tacirlərindən. 586
Əbdül RUFət: müəllim. 625

Əbdüləhəd (Hacı Şeyx Əbdüləhəd): Azərbaycandakı iranlılardan. 14

Əbdülhaq Hamid: bax. Tarhan, Əbdülhaq Hamid.

Əbdülhəmid II [1842, 1918]: Osmanlı sultanı; 1876-1909-cu illərdə hakimiyyətdə

olmuşdur. 270, 310, 337, 401, 530

Əbdürrəhimzadə, Yusif: “Müsavat” partiyasının Balaxanı mədənləri ərazisindəki şöbəsinin katibi olmuşdur. 360, 363

Əbilov, İbrahim (1881-1923): Azərbaycanın siyasi xadimi, inqilabçı və diplomat. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının Türkiyədə fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsini tutmuşdur. 3

Əbu Übeydə (728-824): ilahiyyat, ərəb dili və ədəbiyyatı sahəsində 200-dən çox əsər yazmış ərəb alimi. 242

Əbül-Abbas bin Süreyc (854-918): mənbələrdə 400-ə yaxın əsər yazdığı qeyd edilən alim. 242

Əbül-Fəda (1273-1331): tarixçi və coğrafiyaşünas; eyni zamanda Suriyanın qərbində yerləşən Həma şəhərinin əmiri olmuşdur. 244, 257

Əbülxanzadə, Hacı: Balaxanada “Qafqaz Masis” mədəninə “İttihad” partiyası şöbəsi idarə heyətinin üzvü. 304

Əcmi Sadun paşa (yaxud Üceymi Sadun paşa; 1883-1960): İraq şeyxlərindən olmuşdur. 292

Əfəndiyev, Mahmud bəy: Azərbaycanın diplomatı, ali təhsilli həkim. Azərbaycan Cümhuriyyətinin Batum konsulu olmuşdur. 499

Əfəndiyev, Məhəmməd Əmin: bax. Əfəndizadə, Məhəmməd Əmin.

Əfəndiyev, Rəşid bəy: bax. Əfəndizadə, Rəşid bəy.

Əfəndizadə: kooperativçi. 553

Əfəndizadə, Abdulla: Göyçayda müəllim olmuşdur. 497

Əfəndizadə Əbdülqədir: mühəndis. 602

Əfəndizadə, Ələddin: Azərbaycan ziyalı, müəllim və dərslik müəllifi. 497

Əfəndizadə, H. (Molla H.): kənd mollası; “Azərbaycan” qəzetinə yazı göndərmişdir. 110

Əfəndizadə, Hacı Hüseyn (yaxud Əfəndi-

yev; 1887-1920): Göyçay qəzasından Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü seçilmişdir. 4, 303, 588

Əfəndizadə, Hüseyn: Şamaxıda müəllim olmuşdur. 497

Əfəndizadə, Qafur: Göyçayda müəllim olmuşdur. 497

Əfəndizadə, Qəni bəy: Bakıda müəllim olmuşdur. 497

Əfəndizadə, Məhəmməd: Göyçayda müəllim olmuşdur. 497

Əfəndizadə, Məhəmməd bəy: Bakıda müəllim olmuşdur. 497

Əfəndizadə, Məhəmməd Əmin Hacı Molla Əhməd oğlu (1895 - ?): Şamaxıda anadan olmuş, Moskva Kommersiya İnstitutuna daxil olmuş, Salyanda məktəb direktoru və Bakıda fəxri sülh hakimi olmuşdur. 333

Əfəndizadə, Muxtar (1880-1975): Azərbaycanın elm xadimi, şərqşünas. Maarif sahəsində böyük xidmətləri olmuşdur. Ərş qəzasından Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 568, 569

Əfəndizadə, Mustafa: Qafqazın müftüsü. 563

Əfəndizadə, Paşa: Göyçayda müəllim olmuşdur. 497

Əfəndizadə, R.: şair. 111

Əfəndizadə, Rəhim (Hacı Rəhim): Şamaxıda müəllim olmuşdur. 497

Əfəndizadə, Rəşid bəy (yaxud Əbdürrəşid bəy; 1863-1942): Azərbaycanın görkəmli maarifçisi. Qori Seminarıyasını və Tiflisdə Aleksandr Müəllimlər İnstitutunu bitirmişdir. Zaqafqaziya Sünni Ruhani İdarəsində işləmiş, Azərbaycanın müxtəlif yerlərində müəllimlik etmişdir. “Uşaq bağçası”, “Bəsirətül-ətfal” dərsliklərinin müəllifidir. Şeir və hekayə də yazmışdır. Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 533

Əfəndizadə, Seyyidə xanım: Bakıda müəllimə olmuşdur. 497

Əfəndizadə, Səftər: Göyçayda müəllim olmuşdur. 497

Əfəndizadə, Şəfiqə (1882-1959): Azərbaycan pedaqoqu və publisisti. 120

Əfəndizadə, Şükür bəy: Bakıda müəllim olmuşdur. 497

Əfəndizadə, Tofiq: Bakıda müəllim olmuşdur. 497

Əfi: bax. Seyid Hüseyn Sadiq.

Əhməd III (1673-1736): Osmanlı padşahı; 1703-1730-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 245

Əhməd Cövdət: bax. Pepinov, Əhməd bəy.

Əhməd Rasim (1865-1932): Türk publisisti. Müxtəlif mövzularda çoxsaylı əsərlərin müəllifi. 250, 257

Əhməd Rəfiq (Altınay; 1881-1937): Türk tarixçisi, yazıçısı və şairi. Soyadı qanunundan sonra “Altınay” soyadını qəbul etmişdir. 167, 272

Əhməd Səlahəddin bəy (1878-1920): Türk hüquqşünası, siyasi xadim. İstanbul Universiteti Hüquq fakültəsinin müəllimi olmuş, 1919-cu ildə İstanbuldan millət vəkili seçilmişdir. 509

Əhməd şah Qacar: bax. Sultan Əhməd şah Qacar.

Əhməd Tofiq paşa (Okday; 1845-1936): Osmanlı dövlət xadimi. 1909-cu ildə, 1918-1919-cu illərdə və 1920-1922-ci illərdə Baş nazir olmuşdur. Eyni zamanda Osmanlı dövlətinin axırncı Baş naziri idi. Paris Sülh Konfransında Osmanlı heyətinin rəhbəri olmuşdur. Soyadı qanunu çıxdıqdan sonra “Okday” soyadını qəbul etmişdir. 322, 337, 515, 572

Əhmədbəyov: Bakı quberniyasında mühafizə müfəttişi, daha sonra Azərbaycan Ordusu qarargahının zabiti olmuşdur. 356

Əhmədbəyzadə, Ağaəli bəy: Göyçayda müəllim olmuşdur. 497

Əhmədbəyzadə, Soltan bəy: Göyçay Müəllimlər İttifaqı üzvü. 474, 500

Əhmədyanov: Bakıda 4-cü sahə mühafizə rəisinin müavini. 206

Əhmədov, Əbil: Göyçay sakini. 227

Əhmədov Mustafa: pəhləvan. 505

Əhmədov, Yusif (yaxud Yusifəli Əhmədov; ? - 1938): Ticarət və Sənaye İttifaqının sədri olmuşdur. Azərbaycan Parlamentinin üzvü idi. 86

Əhmədzadə, Yusif: bax. Əhmədov, Yusif.

Əl-Büsti, Əbülfəth: X əsrin II yarısında və XI əsrin əvvəllərində yaşamış ərəb şairi və mütəfəkkiri. Əsərlərini ərəb və fars dillərində yazmışdır. 133

Ələkbər (Məşhədi Ələkbər): İrəvan sakini; könhə paltar satan. 107

Ələkbərov, Zülfəli Balakışi oğlu: Sabunçu sakini. 335

Ələkbərzadə, Zeynalabdin: Bakı sakini. 251

Ələsgər (Hacı Ələsgər): İrəvan sakini. 280

Ələsgər Həmzani (Məşhədi Ələsgər). 280

Ələsgər Məhəmməd İbrahim oğlu: Bakı sakini. 308

Əli (Məşhədi Əli): “Müsavat” partiyasının Suraxanı şöbəsinin katibi olmuşdur. 115

Əli Abbasəli oğlu (Əli bəy Abbasəli bəy oğlu): İrəvan sakini. 280

Əli Axund: naxçıvanlı. 297

Əli bəy: Xankəndində xidmət etmiş Azərbaycan ordusu zabiti. 207

Əli Əlirza oğlu (Əli əfəndi): Qusarın Dostavər kəndinin sakini. 86

Əli Hacı: Dağlılar Respublikasının ictimai-siyasi xadimi. 293, 346

Əli xan (Kərbəlayi Əli xan): naxçıvanlı. 354

Əli Məstan: şair. 522

Əli Mişan: müəllim. 625

Əli Səbri: “Azərbaycan” qəzetinə yazı göndərmişdir. 189, 380

Əli Səməd oğlu (Əli əfəndi Hacı Səməd oğlu): Biğır (Göyçay) kəndinin müəllimi. 145

Əli Şövqi: bax. Şeyxzamanlı, Əli Şövqi.

Əlibala: Şağan sakini; faytonçu. 379

Əlibala Mikayıl oğlu: Şuşa sakini. 582

Əlif. Əlif.zadə: “Azərbaycan” qəzetində

imza; Kürdəmirdən, Şamaxıdan yazmışdır. 118, 424, 449

Əlihasənov: Dağıstanda Xalq Təsərrüfatı İdarəsinin müdiri olmuşdur. 129

Əliisgəndərov, Səməd bəy: bax. Əliisgəndərzadə, Səməd bəy.

Əliisgəndərzadə, Səməd bəy: mühəndis; “Müsavat” üzvü. Balaxanı-Sabunçu polis-meysteri olmuşdur. 378

Əlikişi Balakışi oğlu: Mərdəkan sakini. 379

Əlimuradzadə, Dadaş: Azərbaycanın hərbi xadimi; tabor komandanı. 171

Əlirzadzadə, Heydər (Kərbəlayi Heydər): İrəvanın Dəmirbulaq məhəlləsi sakini. 581

Əlişan Xanmirzə oğlu (Kərbəlayi Əlişan): Zabrat sakini. 399

Əliverdibəyov, Qara bəy (1879-1929): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 146

Əliverdiyev. 175, 202

Əliyev, Ağaəli: Bakı sakini. 85, 302, 303, 311

Əliyev, Əliəkbər. 47

Əliyev, Həsənağa: Bakı sakini. 380

Əliyev, İsgəndər bəy: Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nazirliyinin nəzarətçisi. 275

Əliyev, Mehdi: Ucar sakini. 114, 133

Əliyev, Məhəmmədbağır (Kərbəlayi Məhəmmədbağır): Gilandakı Azərbaycanlılardan. 15

Əliyev, Mirzəağa: bax. Əlizadə, Mirzəağa.

Əliyev, Nəriman. 132, 150, 438

Əliyev, Şıxəli: Buzovna sakini. 169, 170

Əliyev, Yusifəli: Ticarət və Sənaye nazirinin müavini olmuşdur. 553

Əliyusif Mirzə Cəlal oğlu: Zəngəzur qaçqınlarına kömək üçün “Müsavat” tərəfindən Sosial Təminat Nazirliyinə göndərilmişdir. 554

Əlizadə, Ağabala: “Müsavat” partiyasının Rəşt şöbəsinin nümayəndəsi olmuşdur. 15

Əlizadə, Əmin (Məşhədi Əmin): Bakı sakini. 381

Əlizadə, Firidun: Bakı Politexnik məktəbini bitirmişdir. 39

Əlizadə, Qurban: Xankəndindəki Azərbaycan diviziyasının imamı olmuşdur. 259

Əlizadə, Məhəmməd əfəndi: Bakı Darülmüəlliminin (Seminariyasının) müəllimi. 533

Əlizadə, Mirzəağa (1883-1954): Azərbaycanlı aktyor. “Həmiyyət”, “Nicat” truppalığında çıxış etmişdir. 1924-cü ildən etibarən Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında çalışmış, 1949-cu ildə Xalq artisti adına layiq görülmüşdür. 126, 254, 501, 502

Əlizadə, Mustafa. 359

Əlizadə, Rəhman. 65

Əlizadə, Səkinə xanım: Parlament İdarəsində makina yazıçısı olmuşdur. 22

Əmin Abid (Gültəkin; Mütəllib oğlu Abid Alp; 1898-1937): Azərbaycan şairi və ədəbiyyatşünası. 177

Əminov, Ağa Məşhədi Kərim oğlu (yaxud Əminzadə; 1888-1921): “Müsavat” partiyasının, Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 1919-cu ildə Ticarət və Sənaye naziri vəzifəsini tutmuşdur. 180, 482, 506, 562

Əmir Mücahid (İran). 516

Əmircanov, Əbdüləli bəy (1870-1948): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Tiflisdə Müəllimlər İnstitutunu bitirmiş, Azərbaycanın bir sıra yerlərində müəllim işləmişdir. Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətində Maliyyə naziri, Dövlət Nəzarəti naziri vəzifələrini tutmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra Türkiyəyə mühacirətə getmişdir. 100, 101

Əmirulla Abdulla oğlu: Bakı sakini. 220, 221

Əmirov: Naxçıvan sakini. 355, 495

Əmirov, A.: Bakıda diş həkimi olmuşdur. 149

Əmirov, Cəmil (1875-1928): Azərbaycan tarzəni, bəstəkarı. 126

Əmirzadə, Məhəmməd: Balaxanada “Qafqaz Masis” mədəniyyətində “İttihad” partiyası şöbəsi idarə heyətinin üzvü. 304

Əmitayev N. C.. 633
 Ənvər paşa (1881-1922): Osmanlı dövlətinin hərbi və siyasi xadimi. İttihad və Tərəqqi cəmiyyətinin liderlərindən idi. 1914-1918-ci illərdə Osmanlı dövlətinin Hərbi naziri, Baş Qərargah rəisi olmuşdur. Türk xalqlarını birləşdirmək uğrunda mübarizə aparmışdır. 213, 273, 301, 384, 509, 598
 Əsad paşa: bax. Toptani, Əsad paşa.
 Əsəd Hüseyn oğlu (Molla Hüseyn oğlu): Şamaxı sakini. 201
 Əsədulla Qəni oğlu (Mirzə Qəni oğlu): Şamaxı sakini. 254
 Əsədullayev, Əli: Bakıda yaşayan lənkəranlılardan. 88
 Əsədullazadə, Məhəmmədəli (yaxud Məhəmmədəli Tabaqçı). 61, 81, 555, 625
 Əsgərov, Qafar: Azərbaycan dəmiryollarında yük podratçısı olmuşdur. 559
 Əsgərzadə, Cəfər (Mirzə Cəfər): Gəncə Türk Müəllimləri İttifaqının üzvü olmuşdur. 91, 92
 Əsmayı, Əbu Səid (740-831): müxtəlif mövzularda çoxsaylı əsərlər yazmış bəsrəli alim. 243
 Əşrəfzadə, Əbdürrəhim: Zəngəzur qaçqınlarına kömək üçün “Müsavat” tərəfindən Səhiyyə Nazirliyinə göndərilmişdir. 555
 Əzimzadə, Əzim: “Hümmət” partiyasının üzvü. 578
 F. A.: “Azərbaycan” qəzetində imza; bax. Ağazadə, Fərhad.
 Faiq Səbri: bax. Duran, Faiq Səbri.
 Fatma Ağa qızı (Kərbəlayi Fatma Kərbəlayi Ağa qızı): Hacı Səməd Heydərəvun birinci arvadı. 302
 Faysal I (1885-1933): Hicaz kralı Şərif Hüseynin oğlu idi. 1920-ci ildə Suriya kralı, 1921-1933-cü illərdə İraq kralı olmuşdur. 595
 Feynberq, A. M.. 439
 Fərabı, Əbunəsr (872-950): İslam filosofu və alimi. 134
 Fərəzadə, Zülfüqar: “Müsavat” partiyası

Mərkəzi Komitəsinin və Bakıdakı Zəngəzurlular Komitəsinin üzvü olmuşdur. 352
 Fətəli şah Qacar (1771-1834): İran şahı; Qacarlar sülaləsinin ikinci şahı. 1797-1834-cü illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 462
 Fətəlibəyov, Həsən bəy: Bakı polis idarəsində istintaq şöbəsinin rəisi olmuşdur. 357, 490, 491
 Fəttahbəyov: “Müsavat” partiyasının Şamaxı şöbəsinin sədri. 224
 Filimonov, Aleksandr Petroviç (1866-1948): Rusiyanın hərbi xadimi; general-leytenant. Kuban Xalq Respublikasının atamanı olmuşdur. 487
 Finkelşteyn, Boris Konstantinoviç (1871-1931): Həkim. Xarkov Universitetinin Tibb Fakültəsini bitirmişdir. Sankt-Peterburq və Batumda fəaliyyət göstərmiş, həmçinin Bakıda Neft Sənayeçiləri Qurultayı Şurasının xəstəxanasında işləmişdir. Bakı Cərrahlar Cəmiyyətinin təsisçisi və sədri olmuşdur. 17, 44, 69, 96, 122, 308
 Firidunbəyov, A.: İrəvan quberniyası müsəlmanları Şurasının katibi. 475
 Florinski, Timofey Dmitriyeviç (1854-1919): Rus filoloqu və tarixçisi, İmperatorluq Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü. Bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 31
 Foş, Ferdinand [Ferdinand Foch, 1851-1929]: Fransanın hərbi xadimi, marşal. 26, 67, 288, 535, 591
 Frans Ferdinand [Franz Ferdinand; 1863-1914]: Avstriya böyük hersoqu. Suiqəsd nəticəsində öldürülməsi Birinci Dünya müharibəsinin başlanmasına bəhanə olmuşdur. 75
 Frans İosif I [Franz Joseph I; 1830-1916]: 1948-1916-cı illərdə Avstriya imperatoru olmuşdur. 539
 Frensis, Devid Roulend [David Rowland Francis; 1850-1927]: ABŞ diplomatı və siyasi xadimi. 1896-1897-ci illərdə Daxili İşlər naziri, 1916-1918-ci illərdə ABŞ-ın Rusiyadakı səfiri olmuşdur. 597, 614, 615
 Fridrix: Almaniyanın hərbi xadimi; 9-cu polk komandiri. 539

Fridrix Vilhelm III [Friedrich Wilhelm III; 1770-1840]: Prussiya kralı; 1797-1840-cı illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 464, 480
 Frimantl, Sidney [Sydney Fremantle; 1867-1958]: ingilis admiralı. 457
 Georq V [George V; 1865-1936]: Böyük Britaniya kralı; 1910-1936-cı illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 372
 Gevorq V (1847-1930): 1912-1930-cu illərdə bütün ermənilərin katolikosu olmuşdur. 395, 401
 Gənc Əli İbad: pəhləvan. 430, 455, 481, 533, 559, 585, 611
 Gərayxanzadə, Jomat: Balaxanada “Qafqaz Masis” mədəninə “İttihad” partiyası şöbəsinin sədrinin müavini. 304
 Gindes, Yevsey Yakovleviç (1872-1954): həkim və ictimai xadim; Azərbaycan Cümhuriyyətinin Səhiyyə naziri. Kiyevdə anadan olmuş, Müqəddəs Vladimir Universitetini (Kiyev) bitirmiş və həkim kimi işləməyə başlamışdır. 1905-ci ildə Bakıya köçmüş, Qara şəhər xəstəxanasında, Ümumrusiya vərəm əleyhinə mübarizə cəmiyyətinin Bakı şöbəsində işləmiş, Bakı Pediatrik Cəmiyyətini qurmuş və cəmiyyətə rəhbərlik etmişdir. 1918-ci ildə Bakıda uşaq xəstəxanasını təsis etmişdir. Cümhuriyyət dövründə (26 dekabr 1918 – 14 mart 1919) Səhiyyə naziri olmuşdur. Bakı Dövlət Universitetində dərs demişdir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra da pediatr kimi fəaliyyətini davam etdirmiş, eyni zamanda valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar üçün uşaq evləri və düşərgələr açmışdır. Bakıda vəfat etmişdir. 294, 599
 Gökəlp, Ziya (1876-1924): Türk sosioloqu, şairi və siyasətçisi. Türkiyədə milliyətçiliyin ən böyük ideoloqu olaraq qəbul edilir. 219
 Gön. 288
 Gülməhəmməd. 131
 Gültəkin, Əmin Abid: bax. Əmin Abid.
 H. C. 138

H. R.: “Azərbaycan” qəzetinə yazı göndərmişdir. 278
 H. S.: “Azərbaycan” qəzetində imza. 301
 Hacatov: “Müsavat” partiyasının Şamaxı şöbəsinin üzvü. 224
 Hacı bəy: Zirə kəndi sakini. 554
 Hacı İmaməli oğlu: Pırçağı sakini. 254, 308
 Hacı Murad (Türküstan hökumətindən). 161, 516
 Hacı Murad: Dağıstanlı general-mayor. 129
 Hacı Osman: Lənkəranda müsəlman camaatının rəhbərlərindən olmuşdur. 254, 395
 Hacıbababəyov. 585, 611
 Hacıbababəyov, Mehdi bəy (1871-1925): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Zaqafqaziya Seyminin, Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuşdur. 224, 298
 Hacıbəyli, Ceyhun bəy (yaxud C. Dağıstani; 1891-1962): Azərbaycanlı filoloq, tarixçi, jurnalist və ictimai xadim. Peterburq və Sorbonna universitetlərində təhsil almışdır. “Azərbaycan” qəzetinin redaktorlarından olmuşdur. Qəzetdəki yazılarını “C. Dağıstani” imzası ilə nəşr etdirmişdir. Üzeyir Hacıbəylinin kiçik qardaşdır. 537
 Hacıbəyli, Üzeyir (1885-1948): Azərbaycanlı bəstəkar, musiqişünas, publisist, pedaqoq və ictimai xadim. Azərbaycanın müasir peşəkar musiqi sənətinin və milli operanın banisi. Dövrünün bir sıra qəzet və jurnallarında, o cümlədən “Azərbaycan” qəzetində məqalə, felyeton, hekayə və miniatürlərlə çıxış etmişdir. “Azərbaycan” qəzetinin redaktorlarından biri olmuşdur. Sovet dövründə Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri, Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının rektoru, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü olmuşdur. Azərbaycan SSR-in və Azərbaycan Respublikasının Dövlət himnlərinin musiqisinin müəllifidir. 18, 21, 42, 48, 62, 205, 231, 259, 285, 339, 365, 481

Hacıbəyli, Zülfüqar (1884-1950): Azərbaycanlı bəstəkar. Üzeyir Hacıbəylinin böyük qardaşdır. 153, 171, 174, 177, 179, 257, 404, 429

Hacıavadzadə, Keyqubad: Xuluq (Qusar) kənd sakini, Hacı Cavad Vəlibəyzadənin oğlu. 442

Hacıəlizadə, Səməd bəy (yaxud Hacıəliyev): Azərbaycanın maarif xadimi. Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalıları İttifaqının üzvü olmuşdur. 625

Hacinski, Camo bəy (1888-1942): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuş, Poçt və Teleqraf naziri vəzifəsini tutmuşdur. Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalıları İttifaqının üzvü olmuşdur. 1938-ci ildə sürgün edilmiş, həbs düşərgəsində ölmüşdür. 2, 73

Hacinski, Mehdi bəy Süleyman bəy oğlu (yaxud Hacızadə; 1879-1941): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Bakı Şəhər Dumasının, “Nicat” və “Səfa” cəmiyyətlərinin üzvü, Daxili İşlər nazirinin müavini, Azərbaycan Parlamentinin üzvü idi. Parlamentin katibi vəzifəsini tutmuşdur. 100, 471, 565, 567

Hacinski, Səmi bəy: Quba qəzası sakini. 222

Hacıyev: “Müsavat” partiyasının Şamaxı şöbəsinin üzvü. 224

Hacıyev: mühəndis; Dağıstanda Xalq Təsərrüfatı İdarəsinin vəkili olmuşdur. 129

Hacıyev, Ağasalah: Azərbaycan Dəmiryolu ikinci hissə mühafizə rəisinin müavini olmuşdur. 232, 357

Hacıyev, İsfəndiyar bəy: Dövlət Nəzarəti Nazirliyində işləmişdir. 313, 381, 426

Hacıyev, Namaz: Bərdə sakini. 603

Hacızadə, Ələkbər (Hacı Ələkbər): Gəncə Cəmiyyəti Xeyriyyəsinin üzvü olmuşdur. 92

Hacızadə, Hüseyn: Hacıbəyli Qardaşları Müdiriyyətinin Qarabağ şöbəsinin administratoru. 252

Hacızadə, M.: Bakı İkinci gimnaziyasını bitirmişdir. 39

Hacızadə, Yahya: Batumdan “Azərbaycan” qəzetinə yazı göndərmişdir. 119

Hadizadə, Əbdürrəhim: Bakı qazısı və Səadət Cəmiyyəti idarəsinin sədri olmuşdur. 303

Hafiz, Cəmaləddin: alim. 242

Hafiz Şirazi: XIV əsr İran şairi. 558

Hakim Atlıxan oğlu: Qusarın Dostavər kəndinin yüzbaşısı olmuşdur. 86

Hakopyan, Aleksandr: Ermənistan Sosial Təminat Nazirliyinin nümayəndəsi. 40

Haqverdiyev, Əbdürrəhim bəy (1870-1933): Azərbaycanın yazıçısı və dramaturqu, ədəbiyyatşünası və teatr xadimi. Azərbaycan Cümhuriyyətinin Dağıstandakı siyasi nümayəndəsi olmuşdur. 32, 105, 178, 190

Haller, Yozef [Józef Haller; 1873-1960]: Avstriya-Macaristanın və Polşanın hərbi xadimi, general. 1919-cu ilin ortalarında general Hallerin qoşunları Rusiyada Qırmızı orduya qarşı döyüşdü. 76, 287, 290

Hamburq, S. M.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi olmuşdur. 17, 44, 70, 95, 148, 176, 201, 227, 254, 281, 309, 335, 361, 381, 400, 425, 451, 477, 503

Haniel, Edqar fon-Haymhausen [Edgar Haniel von Haimhausen; 1870-1935]: Alman diplomatı; Xarici İşlər Nazirliyinin katibi olmuşdur. 9

Harmsvort, Sesil [Cecil Harmsworth; 1869-1948]: Britaniyanın siyasi xadimi. 1915-ci ildə Daxili İşlər nazirinin müavini, 1919-cu ilin əvvəlindən 1922-ci ilin axırlarına qədər Britaniya Parlamentində Xarici İşlər üzrə Dövlət Katibinin müavini olmuşdur. 187, 508, 509

Haşimov, Haşım: Bığır (Göyçay) kəndinin müəllimi. 145

Haşimov, Mirzağa (Məşhədi Mirzağa). 47

Haşimov, Seyfulla: Bakıda 7-ci sahə pristavının müavini olmuşdur. 144

Haşım bəy: Osmanlı siyasətçisi. 598

Haşım Şaiq: bax. Şaiq, Haşım.

“Hatif”: “Azərbaycan” qəzetində imza. 276

Hauz, Edvard [Edward House, 1858-1938]: Amerika siyasi xadimi və diplomatı. Hərbçi olmasa da “polkovnik Hauz” kimi tanınmışdır. Amerika prezidenti Vilson, Hauzun təsiri altında qalmışdır. 307

Henderson, Artur [Arthur Henderson; 1863-1935]: Britaniyalı siyasətçi; Leyboristlər Partiyasının lideri olmuşdur. 55

Henrix Albert Vilhelm (Prussiya şahzadəsi) [Heinrich Albert Wilhelm Prinz von Preußen; 1862-1929]: Alman imperatorları III Fridrixin oğlu, II Vilhelmin qardaşı. 289, 310, 372

Herbert, Orbi [Aubrey Herbert; 1880-1923]: Britaniyanın hərbi xadimi və diplomatı; Britaniya Parlamentinin üzvü. 508

Heybətəli Mehdi oğlu (? - 1919). 275

Heybətəzadə, Əbdülhüseyn: “Müsavat” partiyasının Əmirhacıyan şöbəsinin katibi olmuşdur. Heybətli: Cəbrayıl qəzasının kəndi. 115

Heydər (Kərbəlayi Heydər): İrəvanın Dəmirbulaq məhəlləsinin sakini. 582

Heydər Əbdüləli oğlu (Kərbəlayi Əbdüləli oğlu): Şamaxı sakini. 201

Heydərbəyov: Salyan şəhər pristavının müavini. 221, 444

Heydərov, Ələkbər: Xəzər Müstəhlilər İttifaqı “Kooperasiya”nın Maarif şöbəsində işləmişdir. 602, 612

Heydərov, Qədir: bax. Heydərzadə, Qədir.

Heydərov, Ömər bəy İsa bəy oğlu (1884-1973): Dərbənddə anadan olmuş, Cümhuriyyət dövründə Bakıda işləmişdir. 1920-ci ildə Türkiyəyə mühacirətə getmişdir. 512

Heydərov, Səməd Məhərrəm oğlu (Hacı Səməd): Bakı sakini. 84, 302

Heydərzadə: Gəncədə Sənətkarlar İttifaqının üzvü olmuşdur. 92

Heydərzadə, Ələkbər: müəllim. 625

Heydərzadə, Qədir: Azərbaycan jurnalisti. 612

Heyq, Duqlas [Douglas Haig; 1861-1928]:

Britaniyanın hərbi xadimi; feldmarşal. 535

Həmdi əfəndi: “Müsavat” üzvü. 224

Həmdulla Həsən oğlu: Ərdəbil sakini. 281

Həmədani, Həsən bin Əhməd. 243

Həmədani, İbn əl-Fəqih: IX əsrin sonu – X əsrin əvvəllərində yaşamış coğrafiyaşünas; “Kitabül-buldan” əsərinin müəllifi. 244

Həmidzadə, Hüseyn: Bakıda müəllim olmuşdur. 497

Həmidzadə, Qulam: “İttihad” məktəbini bitirmiş, Bakıda türk dili müəllimi olmuşdur. 422

Həməzəyev, Ələsgər (Məşhədi Ələsgər): Şərurda yerli müdafiə qüvvələrinin rəhbərlərindən olmuşdur. 331

Həsən M. oğlu: “Azərbaycan” qəzetində imza. 167, 220, 273, 274, 283, 420, 425

Həsən Mustafa oğlu: Parlament İdarəsində mütərcim olmuşdur. 22

Həsən Təhsin əfəndi: Azərbaycanın hərbi xadimi; tabor komandanı. 171

Həsənəli ağa: Naxçıvan varlılarından. 268

Həsənov, Ağadadaş: Bakı sakini. 399

Həsənov, Əliağa (1871-1933): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi; Cümhuriyyət dövründə Maliyyə naziri, Dövlət Müfəttişi, Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. “Nəşri-maarif” cəmiyyətinin yaradılmasında və fəaliyyətində yaxından iştirak etmiş, Bakı Şəhər Dumasının üzvü olduğu dövrdə Şollar su kəmərinin çəkilişi və şəhərdəki digər quruculuq-abadlıq işlərində xüsusilə böyük xidməti olmuşdur. 157, 456

Həsənov, M: Xırda alış-verişçilər Komitəsi sədri. 223

Həsənov, Müseyib (Hacı Müseyib): Bakıda yaşayan İran tacirlərindən. 425, 429

Həsənzadə, Əliağa: bax. Həsənov, Əliağa.

Həsənzadə, Xəlil: Azərbaycanın hərbi xadimi; Birinci alayın katibi və xəzinədarı. 171

Hindenburq, Paul fon (Paul von Hindenburg, 1847-1934): Almaniyanın hərbi və siyasi xadimi, Birinci Dünya müharibəsinin ən məşhur sərkərdələrindən biri. 1925-

1934-cü illərdə Almaniya prezidenti olmuşdur. 75, 233, 234, 256, 288, 507, 539

Hofman, Maks [Max Hoffmann; 1869-1927]: Almaniyanın hərbi xadimi; general-mayor. 535

Holmson: Rusiyadakı ingilis generallarından. 616

Hümmət Məhəmməd oğlu (Məshədi Hümmət): İrəvan qaçqınlarının Şamaxının Mədrəsə kəndindəki Qaçqınlar Komitəsinin sədri olmuşdur. 78

Hüseyn bəy: Azərbaycanın hərbi xadimi; polkovnik. Azərbaycan Hökuməti tərəfindən Naxçıvana göndərilən hərbi heyətin başçısı olmuşdur. 467

Hüseyn Cavid: bax. Rasizadə, Hüseyn Cavid.

Hüseyn Hilmi paşa (1851-1923): Türkiyənin siyasi xadimi və diplomatı. 1909-cu ildə iki dəfə Baş nazir, 1912-1919-cu illərdə Osmanlı dövlətinin Vyanada səfiri olmuşdur. 486

Hüseyn Xəlil bəy: Lənkəranda müsəlman camaatının rəhbərlərindən olmuşdur. 254

Hüseyn Kamil oğlu: Suraxanı sakini. 121

Hüseyn Qasım oğlu: Lənkəran sakini. 201

Hüseynəli (Hacı Hüseynəli): Naxçıvan sakini. 355

Hüseynov, Abdulla: Yalama stansiyasının mühafizəçisi. 206

Hüseynov, Əlihüseyn (? - 1919): “Kooperasiya” istehlak cəmiyyəti idarə heyətinin üzvü. 505

Hüseynov, Xəlil: bax. Hüseynzadə, Xəlil.

Hüseynov, Miri: Azərbaycan süvari alayının zabiti. 144

Hüseynov, Seyidhüseyn: Azərbaycan süvari alayının zabiti. 222

Hüseynov, Şixəli: Bakı quberniyası 3-cü sahə fabrikinin müfəttişi. 506

Hüseynzadə: müəllim. 574

Hüseynzadə: Bakı Realını məktəbini bitirmişdir. 39

Hüseynzadə: Qazaxdan “Azərbaycan”

qəzetinə məktub yazmışdır. 227

Hüseynzadə, A.: Bakı İkinci gimnaziyasını bitirmişdir. 39

Hüseynzadə, Abbas: “Azərbaycan” qəzetinə məktub yazmışdır. 226

Hüseynzadə, Ağca İsmayıl: Göyçay Müəllimlər İttifaqı üzvü. 474

Hüseynzadə, B. D.: Bakı Realını məktəbini bitirmişdir. 39

Hüseynzadə, D.: Bakı İkinci gimnaziyasını bitirmişdir. 39

Hüseynzadə, Fərəc bəy: Balaxanıda azərbaycanlı fəhlələrin fəallərindən; “Müsavat” üzvü. 359

Hüseynzadə, Xəlil: teatr aktyoru. 404, 429

Hüseynzadə, Məhərrəm (Məshədi Məhərrəm). 359

Hüseynzadə, Mircəfər. 132

Hüsov: “Müsavat” partiyasının Şamaxı şöbəsinin üzvü. 224

X.: “Azərbaycan” qəzetində imza; bax. İbrahimov, Xəlil.

Xaldehyev: tələbə. 553

Xanməhəmməd (Məshədi Xanməhəmməd): Salyan qəzasının Xanqışlaq kəndinin sakini olmuşdur. 554

Xasməmmədov, Ələsgər bəy (yaxud Xasməhəmmədov): Gəncə Şəhər Bələdiyyə İdarəsinin rəisi olmuşdur. 92, 552

Xasməmmədov, Xəlil bəy (yaxud Xasməhəmmədov; 1873-1947): Azərbaycanın dövlət xadimi. Moskva Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Rusiya Dövlət Dumasının, Azərbaycan Milli Şurasının üzvü olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətində portfelsiz nazir, Ədliyyə naziri, Daxili İşlər naziri kimi vəzifələr tutmuşdur. Azərbaycanın Türkiyədə səfiri təyin edilmiş, Cümhuriyyətin süqutundan sonra Azərbaycana qayıtmamışdır. Siyasi fəaliyyətini mühacirətdə də davam etdirmişdir. 491

Xatisov, Aleksandr İvanoviç (1874-1945): Erməni ictimai-siyasi xadim, “Daşnaksutyun”

partiyasının üzvü idi. Müxtəlif dövrlərdə Ermənistanın Baş Naziri, Səhiyyə, Daxili İşlər və Xarici İşlər naziri olmuşdur. Ermənistanın sovetləşməsindən sonra Fransa və Portuqaliyada mühacirətdə yaşamışdır. 59, 80, 81, 106, 353, 354, 355, 527, 528

Xatisyan: bax. Xatisov, Aleksandr İvanoviç.

Xeyrullazadə, Xeyrəddin: “Müsavat” partiyasının Balaxanı şöbəsinin sədri. 475

Xələf: Mərdəkan sakini. 379

Xəlil: yüzbaşı; Bakıda Könüllü alayın Mərkəzi Ştabının baş katibi olmuşdur. 62

Xəlilbəyli, Balabəy: Bakıda, Vorontsovski (indiki İslam Səfərli) küçəsində yerləşən “Dardanel” yeməxanasının müdiri olmuşdur. Tiflisdə “Kaspi” mehmanxanasını açmışdır. 403

Xəlilov, Xəlil: Muğan pristavı. 334

Xəlilov, Mikayıl Maqomedoviç (1869-1935): Rusiyanın hərbi xadimi; general-mayor. Lak əsillidir. 1918-ci ilin axırlarından Könüllü orduya qoşulmuşdur. 1918-1920-ci illərdə Dağıstanın hərbi komendantı olmuşdur. Kotsevdən sonra Dağıstan Hökumətinə rəhbərlik etmişdir. Daha sonra Türkiyəyə mühacirətə getmişdir. 128, 129, 190, 191, 292, 387, 488

Xəlilov, Rəhim xan: Gilandakı Azərbaycanlılardan. 15

Xəlilzadə, Xəlil: Azərbaycanın hərbi xadimi; tabor komandanı. 171

Xətib Bağdadi (? - 1071): tarixçi. 242

Xəyyam: bax. Ömər Xəyyam.

Xocahanzadə, Məhəmmədhasən bəy: zəngəzurlu. 359

Xocayev, İsak Nikitiç: Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur; Erməni fraksiyasına daxil idi. 181, 285, 366

Xocazadə, Münirə Ləman: “Azərbaycan” qəzetində imza. 140

Xoşev: Muğanda müsəlman dəstəsinin komandiri olmuşdur. 253

Xoyski, Əmir xan (1888-1954): Azərbay-

canın ictimai-siyasi xadimi, milli istiqlal hərəkatının iştirakçısı. Bakı qubernatorunun müavini, eləcə də bir sıra yerlərdə qəza rəisi olmuşdur. 580

Xoyski, Fətəli xan (1875-1920): Azərbaycan Cümhuriyyətinin qurucularından biri, görkəmli dövlət xadimi. Moskva Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Bakı Şəhər Dumasının sədri (1917-1918), Zaqafqaziya Seyminin üzvü və Zaqafqaziya Federativ Respublikasının Xalq Maarifi naziri (1918) olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyətinin ilk hökumətinin sədri seçilmiş, Cümhuriyyət dövründə bir neçə dəfə Baş Nazir, eləcə də Daxili İşlər naziri, Ədliyyə naziri, Xarici İşlər naziri vəzifələrini icra etmişdir. Bolşevik işğalından sonra Tiflisə mühacirət etmiş və orada erməni daşnakları tərəfindən şəhid edilmişdir. 301, 491

Xudaverdizadə, A.: Bakı Birinci gimnaziyasını bitirmişdir. 39

İbn Əbdürəbbih (860-940): Əndülüslü alim və şair. 242

İbn Ərəbşah, Şəhabəddin (1389-1450): şair və tarixçi. 257

İbn Əsakir, Əbül-Qasım (? - 1176): tarixçi. 242

İbn Hövqal: X əsrdə yaşamış müsəlman coğrafiyaşünası. 244

İbn Xürrəm: Əndülüslü alim. 242

İbn Rüşd (1126-1198): ərəb filosofu və alimi. 134

İbn Sina (980-1037): Orta əsrlər dövrünün böyük həkim və filosofu. 134, 242

İbnülƏsir (1160-1233): ərəb tarixçisi. 242, 256

İbrahim Ədhəm əfəndi: Azərbaycanın hərbi xadimi; Birinci alay komandanının müavini. 171

İbrahim Mütəfərriqə (? - 1747): Hal-hazırda Rumıniya sərhədi daxilində yerləşən Kolojvar şəhərində doğulmuş, türklərə əsir düşdükdən sonra müsəlman olmuş və Osmanlı sarayında müxtəlif vəzifələr tutmuş-

dur. Türkiyədə ilk mətbəəni quran və ilk kitabları çap edən şəxs kimi məşhurlaşmışdır. 244, 245, 257

İbrahim paşa, Nevşehirli Damad (1660-1730): Nevşehirdə doğulmuşdur. Dövrün Osmanlı padşahı III Əhmədın qızı Fatma sultanla evlənmişdir. 1718-1730-cu illər arasında Osmanlı sədrəzəmi (baş vəziri) olmuşdur. 244

İbrahimbəyli: Azərbaycan Poçt və Teleqraf Nazirliyinin kargüzarı olmuşdur. 2

İbrahimov, Xəlil (Xəlil İbrahim; Xəlil İbrahimzadə; 1892-1938): Azərbaycanlı müəllim, publisist və tənqidçi. Şuşada anadan olmuşdur. Bakıda müəllim işləmiş, müxtəlif qəzet və jurnallarda, o cümlədən “Azərbaycan” qəzetində yazılar dərc etdirmiş, bir müddət “Azərbaycan” qəzetinin “müvəqqəti müdiri” olmuşdur. 1938-ci ildə həbs edilərək güllələnmişdir. 45, 62, 70, 97, 122, 149, 176, 203, 228, 256, 282, 309, 315, 336, 337, 362, 381, 400, 426, 452, 478, 503, 529, 557, 565, 583, 588, 608, 634

İbrahimov, Qurban: Ucar sakini. 114

İdris əfəndi: “Azərbaycan” qəzetinə məktub yazmışdır. 555

İqor: Rus knyazı. 398

İlyas Qədir oğlu: Azərbaycan ordusunun əsgəri olmuşdur; “Azərbaycan” qəzetinə Xankəndindən yazı göndərmişdir. 174

İlyəşev: Muğanda Azərbaycan Cümhuriyyətinin ordusuna qarşı döyüşən qüvvələrin komandirlərindən biri olmuşdur. 66, 594, 595

İmam Rza. 192

İmamverdiyev, Məhəmmədqulu. 132

İrəvanski, Cəfər bəy: Naxçıvan müsəlmanlarının ictimai xadimi. 189

İrəvanski, Kərim xan Abbasqulu xan oğlu (1885-1919): Rusiyanın və Azərbaycanın hərbi xadimi. 376, 467

İsfahani, Əbülfərəc (897-967): ərəb tarixçisi və ədibi. 256

İsgəndəri-Kəbir: bax. Makedoniyalı İsgəndər.

İsgəndərov, Hacıağa: Baryatinski küçəsi, Lalayevin pasajında xalça və manufaktura mağazasının sahibi. 1

İskəndərzadə, Rüstəm (? - 1919): Salyan sakini, “Müsəvat”ın Salyan komitəsinin katibi; “Azərbaycan” qəzetinə yazı göndərmişdir. 65, 93, 424, 425, 446

İsmayıl Fani: bax. İsmayılzadə, Fani.

İsmayılov, Teymur: “Azərbaycan” qəzetinə məktub yazmışdır. 226

İsmayılzadə, Fani: Azərbaycanın hərbi xadimi; Birinci alayın ləvazim rəisi olmuşdur. 144, 171

İsrafilbəyzadə, Ağababa: bax. İsrafilzadə, Ağababa.

İsrafilbəyzadə, Məhəmməd bəy: Bakıda müəllim olmuşdur. 497

İsrafilzadə, Ağababa bəy (yaxud İsrafilbəyli): Azərbaycanın maarif xadimi; dərslik müəllifi; Bakı Müəllimlər İttifaqının üzvü. 305, 474, 500, 625

İstəxri, Əbu İshaq: X əsrdə yaşamış ərəb coğrafiyaşünası. 243

İtkin, S.M.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi. 17, 44, 69, 96, 122, 308

İvanov: Lənkəran şəhərinin tanınmış şəxslərindən olmuşdur. 66

İvanov, Pavel (? - 1919): Lənkərandə bolşeviklər tərəfindən öldürülmüşdür. 253

İyirmisəkkizçələbizadə, Məhməd Səid paşa (? - 1761): Osmanlı dövlətinin Parisdəki səfiri olan atası İyirmisəkkiz Çələbi Məhməd əfəndi ilə birgə Fransaya getmişdir. Daha sonra Osmanlı dövlətində bir çox rəsmi və diplomatik vəzifə tutmuşdur. Türkiyədə mətbəənin qurulmasında böyük rol oynamışdır. 244, 257

İzçi M. R.: “Azərbaycan” qəzetində imza. 442

İzvolksi, Aleksandr Petroviç (1856-1919): Rusiyanın dövlət xadimi və diplomatı. 1906-1910-cu illərdə Xarici İşlər Naziri, 1910-1917-ci illərdə Rusiyanın Parisdə səfiri olmuşdur. 415

İzzət paşa. 484

Jan-di-Kalon: pəhləvan. 559

Janna d'Ark [Jeanne d'Arc; 1412-1431]: Fransanın milli qəhrəmanı. Fransa ilə İngiltərə arasında gedən Yüzlük müharibədə fransız ordusunun komandirlərindən olmuşdur. 179

Joffr, Jozef [Joseph Joffre; 1852-1931]: Fransanın hərbi xadimi; marşal. 26

Jukovski, Aleksandr Timofeyeviç (1884 - ?): Ukraynanın siyasi və hərbi xadimi; polkovnik. 1918-ci ildə Ukrayna Xalq Respublikasının Hərbi naziri; 1919-cu ildə Çexoslovakiyada səfir və hərbi attaşə olmuşdur. 627

K.: Tsaritsın yerli bankının vəkili. 616

Kalantaraşvili: Bakıda oğru olmuşdur. 206

Kalantarov, Qriqori: Bələdiyyə sədri. 210, 212, 318, 319

Kaledin, Aleksey Maksimoviç [1861-1918]: Rusiyanın hərbi xadimi; general; Don kazaklarının atamanı. 327

Kalişeviç: pəhləvan. 481, 559

Kamenev, Lev Borisoviç [1883-1936]: Rusiyanın siyasi xadimi, bolşevik. 1918-1926-cı illərdə Moskva Şəhər Sovetinin sədri olmuşdur. 8

Kanayan, Drastamat (Dro; 1883-1956): Erməni terrorçu və hərbi cinayətkar; Daşnaksutyun üzvü. Şərqi Anadolu və Qafqazda dinc müsəlman-türk əhaliyə divan tutulmasında xüsusi rolu olmuşdur. 141, 440, 441, 575, 622, 623

Kappel, Vladimir Oskaroviç (1883-1920): Rusiyanın hərbi xadimi; general-leytenant. 289

Kapustixa: Bakıda silah zavodunda anbar müfəttişi olmuşdur. 170

Karaçson, İmrə [Imre Karácson; 1863-1911]: macar tarixçisi və şərqşünası. 244

Karapanov: Qaryagində telefon xətləri nəzarətçisi. 224

Kardaşyan, Vahan [Vahan Cardashian; 1883-1934]: Erməni əsilli Amerika hüquqşünası və siyasi xadimi. Türkiyədə anadan

olmuşdur. 1918-ci ilin dekabrında Ermənistanın Müstəqilliyi Uğrunda Amerika Komitəsinin [American Committee for the Independence of Armenia] yaratmışdı. 311

Karl V [Karl V; 1500-1558]: 1519-1556-cı illərdə Müqəddəs Roma İmperiyasının imperatoru olmuşdur. 464, 479

Karransa, Venustiano [Venustiano Carranza; 1859-1920]: Meksikanın siyasi xadimi; 1917-1920-ci illərdə Meksika prezidenti idi. 288, 310

Karşteynbaum, E. S.: diş həkimi. 17, 44, 69, 96, 121, 148, 175, 202, 228, 255, 308, 335, 360, 399

Kartaşyov, Anton Vladimiroviç (1875-1960): Rusiyanın dövlət xadimi; mühacirətə getmişdir. 571

Karteron, Emil [Emile Carteron]: Fransız publisisti. 415

Kartsivadze, Nikolay İotamoviç (1884-1937): Gürcüstanın ictimai xadimi və diplomatı. Ali hüquq təhsili almışdır. Mənşeviklərin Gürcüstandakı rəhbərlərindən biri idi. Gürcüstanın Azərbaycan Cümhuriyyətinə siyasi nümayəndəsi təyin edilmişdi. 1937-ci ildə Sovet rejimi tərəfindən həbs edilərək güllələnmişdir. 63

Katalyan: bolşevik. 615

Katib Çələbi (1609-1657): Türk alimi. 245

Kazım bəy: minbaşı. 221

Kazım Mustafa oğlu: Azərbaycan əsgəri. 399

Kazım Nəcəfzadə oğlu (Məshədi Kazım Məshədi Nəcəfzadə oğlu): Şirvan sakini. 502

Kazım, Mirmahmud (yaxud Mirmahmud Kazımlı; Mirmahmud Kazımovski; 1882-1940): Azərbaycan aktyor, rejissor və dramaturqu. 92, 178

Kazımov: Gəncədəki İrəvan qaçqınlarından. 251

Kazımov, Teymur Həsən: Naxçıvan müsəlmanlarının ictimai xadimi. 189

Kazımovski, Mirmahmud: bax. Kazım, Mirmahmud.

Kazımadə: Əmək Nazirliyinin katibi olmuşdur. 189, 236, 543

Kazımadə, Abbasqulu (1882-1947): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuşdur. 175, 566

Kazımadə, Xankişi: Balaxanada “Qafqaz Masis” mədəninə “İttihad” partiyası şöbəsinin xəzinədarı. 304

Kerenski, Aleksandr Fyodoroviç (1881-1970): Rusiya Müvəqqəti Hökumətinin (iyul-noyabr 1917) başçısı. 35, 327, 488, 504

Keşmir, Camal (yaxud Artin Camal; 1862-1949): Türkiyənin siyasi xadimi. Osmanlı dövlətinin son dövrlərində Daxili İşlər naziri, Ticarət və Əkinçilik naziri kimi vəzifələr tutmuşdur. 598

Kələntərli, Ağabəy. 279

Kələntərli, Xudaverdi: bax. Kələntərzadə, Xudaverdi.

Kələntərzadə, Xudaverdi: maarif xadimi; Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 87, 88, 624

Kəngərli, İbrahim bəy. 247

Kərimli, Nəcəfəli: Azərbaycan Könüllü Yardım alayı Baş komandanlığının üzvü olmuşdur. 171

Kərimov: Qarabağdakı Azərbaycan postları komandanının müavini olmuşdur. 184

Kərimov, Kərim: Bakıda yaşayan lənkəranlılardan. 88

Kərimov, M. M.: Bakıda göz həkimi olmuşdur. 149

Kərimov, Rəşid (Kərbəlayi Rəşid): Salyan xeyriyyəçilərindən. 93

Kərimzadə, A.: Bakı Üçüncü gimnaziyasını bitirmişdir. 39

Kərimzadə, Mirzəəğa: “Müsavat” partiyasının Balaxanı mədənləri ərazisindəki şöbəsinin idarə heyətinin sədri olmuşdur. 359, 360, 421

Kəsəmənki, Şirin bəy (1887-1920): Azərbaycanın hərbi xadimi; polkovnik. Praporşiklər məktəbinin rəisi, İkinci Bakı Piyada

alayının komandiri olmuşdur. 78

Kəsmeyi Hacı Əhməd: İranda Cəngəlilər hərəkatının başçılarından biri olmuşdur. 516

Kiçik xan: bax. Mirzə Kiçik xan.

Kiçikxanov, Bayram Niyazi oğlu (yaxud Kiçikxanlı; 1889-1922): Azərbaycanın siyasi xadimi. Zaqatalada maarif müfəttişi işləmişdir. Zaqataladan Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinə seçilmiş, eyni zamanda Parlamentin katibi olmuşdur. “Əhrar” partiyasının üzvü idi. 566

Kindi, Əbu Əş’əs. 243

Kindi, Yaqub bin İshaq: IX əsrdə yaşamış ərəb filosofu. 242

Klark, Corc (Sidenhem lordu) [George Clarke, 1st Baron Sydenham of Combe; 1848-1933]: Britaniya ordusu zabiti; 1907-1913-cü illərdə Bombay qubernatoru olmuşdur. 409

Klemanso, Jorj [Georges Clemenceau; 1841-1929]: Fransanın dövlət xadimi. 1906-1909 və 1917-1920-ci illərdə Baş Nazir olmuşdur. 26, 49, 70, 104, 188, 264, 266, 322, 371, 430, 457, 485, 488, 506, 519, 543, 592, 598

Klementyev, Vladimir Fyodoroviç: Azərbaycan Cümhuriyyəti Hərbi Nazirliyinin İntendant İdarəsinin zabiti; polkovnik. 125

Klenevski, Viktor Viktoroviç (1883 - ?): Milliyyətçə polyak olan Klenevski Slavyan-Rus Cəmiyyətindən Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinə seçilmiş, 1919-cu ilin mart-dekabr aylarında Sosial Təminat naziri olmuşdur. 190

Klyatenberq: Şuşadakı ingilis hərbi heyətinin nümayəndəsi; polkovnik. 366

Koçeryan: erməni artisti. 253

Kolçak, Aleksandr Vasilyeviç (1874-1920): Rusiyanın hərbi və siyasi xadimi; admiral. Ağqvardiyaçılar hərəkatının başçısı, Rusiyanın Ali rəhbəri (noyabr 1918 – fevral 1920) və Rus ordusunun Ali Baş komandanı (noyabr 1918 – yanvar 1920) olmuşdur. 8, 9, 30, 31, 38, 49, 51, 52, 53, 74, 126, 188, 212,

233, 235, 264, 265, 266, 290, 321, 343, 370, 372, 373, 384, 408, 410, 414, 430, 444, 484, 485, 539, 541, 614

Kondratyev: Maarif Nazirliyi Dəftərxanasında kargüzar müavini olmuşdur. 48

Kondratyev, Vasili Vasilyeviç: Azərbaycan Cümhuriyyəti Maarif Nazirliyi idarəsində kargüzar müavini. 533

Kopelioviç, Samuil İzrailoviç: Bakıda fəaliyyət göstərmiş həkim. 17, 44, 68, 96, 122, 149, 176, 201, 227, 255, 281, 309, 336, 361, 381, 400, 452, 478, 503, 528, 556, 582, 634

Kori, Corc Norton [George Norton Cory; 1874-1968]: Birinci Dünya müharibəsindən sonra Qafqazdakı ingilis ordusunun (27-ci diviziyanın) komandiri olmuşdur. 32, 103, 190, 379, 391, 395, 397, 469, 619

Korqanov: general; 1919-cu ilin yanvarında Gürcü-Erməni Konfransında Ermənistan heyətinin tərkibində olmuşdur. 528

Koşelyov, Nikolay: Azərbaycan Dəmiryollarında ikinci sahənin mühafizə rəisinin müavini olmuşdur. 231

Kotovski, İ. İ.: Azərbaycan Ticarət Nazirliyinin nümayəndəsi. 356

Kotsev, Pşemaxo Tamaşeviç (1884-1962): Şimali Qafqazın siyasi xadimi; Dağlılar Respublikasının Baş naziri olmuşdur. 141, 166

Kovalski: Dağistanın Kizlyar şəhəri sakini; yəhudi taciri. 413

Koy: admiral. 571

“Köçəri”: “Azərbaycan” qəzetinə məktub yazmışdır. 425

Köçərli, Firidun bəy (1863-1920): Azərbaycanın görkəmli maarif xadimi, ədəbiyyatşünası və yazıçısı. Qori Müəllimlər Seminariyasını bitirmişdir. 1918-ci ildə Qori Müəllimlər Seminariyasının Azərbaycan şöbəsini Qazaxa köçürərək müstəqil bir seminariyaya çevirmiş və bu seminariyanın direktoru olmuşdur. Azərbaycan Milli Şurasının üzvü kimi İstiqlal Bəyannaməsini imzalayanlar arasında yer alan Firidun bəy Köçərlinin Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinə dair əsərləri

xüsusilə dəyərlidir. Bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 545

Köprülüzadə, Məhməd Fuad bəy (1890-1966): Türk ədəbiyyatşünası və türkoloqu. Türk ədəbiyyatı tarixinə dair bir sıra qiymətli əsərlərin müəllifidir. Eyni zamanda siyasətlə də məşğul olmuş, dəfələrlə millət vəkili seçilmiş, 1950-1956-cı illərdə Türkiyənin Xarici İşlər naziri olmuşdur. 272

Kramarj, Karel [Karel Kramář; 1860-1937]: Çexiyanın siyasi xadimi. 1918-1919-cu illərdə Baş nazir olmuşdur. Paris Sülh Konfransında Çexiya heyətinə rəhbərlik etmişdir. 593

Krayevski: pəhləvan. 430, 481, 533, 585

Kriçinski, Aslan bəy: bax. Kriçinski, Leon Konstantinoviç.

Kriçinski, Leon Konstantinoviç (Leon-Nayman Mirzə Kriçinski; Kriçinski Radvan; Aslan bəy Kriçinski; Arslan bəy Kriçinski; 1887-1939): Krım və Azərbaycanın ictimai xadimi, tarixçi. Polşa tatarlarından olan Kriçinski Vilnüsədə anadan olmuşdur. Sankt-Peterburq Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Simferopol dairəsinin prokuroru olmuş, Krım Xalq Respublikası Hökumətində və Krım Regional Hökumətində müxtəlif vəzifələr tutmuşdur. 1919-cu ildə Azərbaycana gəlmiş, Azərbaycan Hökuməti İşlər İdarəsi Dəftərxanasının müdiri olmuşdur. 1920-ci ildə Vilnüsə getmişdir. 1939-cu ildə Polşanı işğal edən almanlar tərəfindən həbs edilmiş və güllələnmişdir. 393

Krivoşeyn, Aleksandr Vasilyeviç (1857-1921): Rusiyanın dövlət xadimi. Dövlət Şurasının üzvü (1906-1917); Cənubi Rusiya Hökumətinin sədri (iyun-oktyabr 1920) olmuşdur. 23

Kropotov, D. N.: Muğan hökumətinin üzvü; hərbi. Sara adasında hərbi hidroaviasiya bazasının rəisi olmuşdur. Ağqvardiyaçılar tərəfindən güllələnmişdir. 253, 278, 607

Krusinski, Tadeuş [Tadeusz Krusiński;

1675-1751]: Polşa şərqsünas, səyyah, diplomat və həkim. 257

Krutin, S.: Bakıda dərzi olmuşdur. 22

Kukuşev: Azərbaycandan Naxçıvana göndərilmiş zabıt heyətinin başçısı. 140, 419, 601

Kukuşvili, Aleksandr: Bakıda qəhvəxana sahibi olmuşdur. 113

Kumerliz: Bakı sakini. 380

Kun, Bela [Béla Kun; 1886-1938]: Macarıstanın və SSRİ-nin siyasi xadimi; kommunist. 1919-cu ildə Macarıstan Sovet Respublikasının Xarici İşlər xalq komissarı olmuşdur. 386, 613

Kursin (? - 1919): bolşevik komissarı. 597

Qacar, Ağa Məhəmməd şah (1742-1797): Qacarlar dövlətinin qurucusu və ilk hökmdarı. 1789-1797-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 83, 97

Qaçaq Məmməd: bax. Zuvandski, Məmməd.

Qaçaq Yunis: Cümhuriyyət dövründə Azərbaycanın cənub bölgələrində fəaliyyət göstərmiş qaçaq. 394

Qadaseviç: hüquqsünas; Mənzil komissiyasının üzvü. 378

Qafarov, Hüseyin (Məşhədi Hüseyin): Şəki sakini. 451

Qafarov, Xankişi bəy: Göyçay qəzasının rəisi, Bakı qubernatorunun ikinci müavini olmuşdur. 144

Qafarov, Qulu: Şəki sakini. 451

Qafur Rəşad: bax. Mirzəzadə, Qafur Rəşad.

Qaje, A.: Fransanın Bakıdakı konsulu olmuşdur. 525

Qalişeviç: pəhləvan. 430

Qambaşidze, David (? - 1946): Gürcüstanın siyasi xadimi və diplomati. 1918-ci ilin noyabrından 1921-ci ilin fevralına qədər Gürcüstanın İngiltərədə diplomatik nümayəndəsi olmuşdur. 235, 458

Qaplanov, Rəşid xan (1883-1937): Azərbaycanın və Dağıstanın siyasi xadimi. Kumik

əsillidir. Sorbon Universitetinin (Paris) Hüquq fakültəsini bitirmişdir. İstanbulda müxtəlif təhsil qurumlarında, o cümlədən İstanbul Universitetində dərslər demişdir. 1918-ci ilin dekabrından 1919-cu ilin martına qədər Dağıllar Respublikasının Daxili İşlər naziri olmuşdur. Dağıstan Denikin qoşunları tərəfindən işğal edildikdən sonra Azərbaycana gəlmiş, əvvəlcə Maarif və Dini Etiqad (aprel-dekabr 1919), sonra Maliyyə (dekabr 1919 – aprel 1920) naziri olmuşdur. 1937-ci ildə güllələnmişdir. 2, 48, 404, 533, 586

“Qarabağlı”: “Azərbaycan” qəzetində imza. 164, 240

Qarabəyli, Qara bəy (1873-1953): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi, eyni zamanda həkim və jurnalist; Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü. “Difai” partiyasının rəhbərlərindən, “İttihad” partiyasının sədri olmuşdur. “Həyat”, “İrşad”, “Kaspi” kimi bir sıra nəşrlərlə əməkdaşlıq etmişdir. 6, 163, 181, 207, 260, 261, 285, 367, 368

Qarabəyov, Qara bəy: bax. Qarabəyli, Qara bəy.

Qaragözov, Musa bəy: Xaçmaz Poçt və Teleqraf İdarəsinin müdiri olmuşdur. 2

Qarayev, Əliheydər (1896-1938): Azərbaycanın siyasi xadimi. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonar Bakı Sovetinin sədri, Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının Hərbi Dəniz İşləri xalq komissarı, Əmək xalq komissarı və Ədliyyə xalq komissarı olmuş, bir sıra digər vəzifələrdə işləmişdir. 1937-ci ildə həbs edilmiş, 1938-ci ildə güllələnmişdir. 67, 120, 121, 143

Qartonq, Fyodor Fyodoroviç: Azərbaycan Cümhuriyyəti Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nazirliyi dəftərxanasının kargüzarı olmuşdur. 482

Qasım (Çobankərəli Qasım): İrəvan sakini. 280

Qasım Əhməd oğlu: Azərbaycan əsgəri. 399

Qasım Qulu oğlu (Kərbəlayi Qasım): Şuşa sakini. 185

Qasımzadə, Ağəli: Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 625

Qasımzadə, Feyzulla (1898-1976): Azərbaycan alimi, ədəbiyyatşünas və pedaqoq. Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü olmuşdur. 64

Qasımzadə, Həsən: “İttihad” məktəbini bitirmiş, İkinci Realnı məktəbində türk dili müəllimi olmuşdur. 422

Qasımzadə, Mustafa. 64

Qatır Məmməd (1887-1919): Gəncə qəzasında qaçaq dəstəsi rəhbəri olmuşdur. 90

Qayıbov, Cahangir bəy Mirzə Hüseyin əfəndi oğlu (1882-1938): Azərbaycan Cümhuriyyəti Xarici İşlər Nazirliyinin Dəftərxana müdiri olmuşdur. 32, 490

Qayıbov, Məhəmməd ağa Məhəmməd-kərim ağa oğlu (1883-1957): Azərbaycan həkimi; Cümhuriyyət dövründə Səhiyyə nazirinin müavini olmuşdur. 524

Qayıtmaz İsmayıl oğlu: Qusarın Sudur kəndinin yüzbaşısı olmuşdur. 86

Qazibəyov. 90

Qazıxanov, Yusif (Məşhədi Yusif): Gəncə Sənətkarlar İttifaqının sədri olmuşdur. 91

Qaziyev, Yusif bəy (yaxud Qazızadə): İrəvan Müəllimlər Gimnaziyasını bitirmişdir. 417, 418, 600

Qazızadə, Gövhər xanım. 17, 44, 68, 95, 121, 148, 175, 202, 228, 255, 282, 308, 336, 361, 381, 399, 426, 452, 477, 503, 529, 556, 583, 607, 634

Qəddes, Erik [Eric Geddes; 1875-1937]: Britaniyanın hərbi və siyasi xadimi. Birinci Dünya müharibəsi dövründə Hərbi Nazirlikdə Hərbi dəmiryollarının Baş Direktoru, Britaniyanın Baş Nəqliyyat müfəttişi, Hərbi dəniz qüvvələrinin Baş Müfəttişi kimi vəzifələr tutmuşdur. Müharibədən sonra, 1919-1921-ci illərdə Britaniyanın Nəqliyyat naziri olmuşdur. 540

Qeqamyan: Bakıda göz həkimi olmuşdur.

17, 44, 69, 96, 122, 308

Qədir Əsgər oğlu (Hacı Qədir): Qusarın Dostavər kəndinin sakini. 86

Qədirzadə, Abbasqulu: Şamaxıda müəllim olmuşdur. 497

Qəhrəmanzadə, Məhəmmədəli: Mərdəkan kəndinin camaat nümayəndəsi olmuşdur. 64, 65

Qəribxan Gənc Əli oğlu: Binəqədi sakini. 528

Qırmızı Maska: pəhləvan. 430, 505, 533, 585

Qocazadə, Həsən: Balaxanada “Qafqaz Masis” mədəninə “İttihad” partiyası şöbəsi idarə heyətinin üzvü. 304

Qolts, Rüdiger fon der [Rüdiger von der Goltz; 1865-1946]: Alman generalı, qraf. Birinci Dünya müharibəsində Finlandiyada, 1919-cu ilin əvvəlindən etibarən də Pribaltikada fəaliyyət göstərmiş və Latviyada hərbi çevriliş etmişdir. 592

Qonçarov, Aleksey Kuzmiç: Bakıda, İkinci Edadi məktəbinin müdir əvəzi olmuşdur. 404

Qorki, Maksim (əsl adı: Aleksey Maksimoviç Peşkov; 1868-1936): Rus yazıçısı, sosialist realizmi ədəbiyyatının banisi. 388

Qorlin: Lənkəranda yaradılmış Şura hökumətinin hərbi naziri. 198, 253

Qranufin: Bakıdakı İtaliya hərbi heyətinin üzvü. 221

Qriqoryev, Nikifor Aleksandroviç (Ataman Qriqoryev, 1884-1919): Ukraynada Avstriya-Almaniya işğalçılarına, Antanta qoşunlarına və Qızıl orduya qarşı mübarizə aparmışdır. 74, 102, 213, 323, 383, 385, 507

Qudiyev, Quda (1880-1920): 1919-1920-ci illərdə Bakının komendantı (polis rəisi) olmuşdur. Milliyyətə inqış idi. 628

Qulam bəy: Bakıda 2-ci sahə pristavının müavini olmuşdur. 14

Quliyev, Ağababa. 294

Quliyev, Ağabala (1862-ci ildə doğulmuşdur): Azərbaycanlı sahibkar və xeyriyyəçi. Bakıda və Rusiyanın bir sıra şəhərlərində un

dəyirmanlarına və dünyü təmizləmə fabriklərinə sahib idi. Bakı Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyətinin qurucularından idi. Cümhuriyyətin süqutundan əvvəl İrana gedən Quliyev bir daha Azərbaycana qayıtmamışdır. 132, 144, 439

Quliyev, Cavad: “Azərbaycan” qəzeti mətbəsinin kassiri olmuşdur. 2

Quliyev, Qüdrət: Balaxanı sakini. 68

Quliyev, Oruc: Bakı sakini. 399

Quluzadə: Bakı Realnı məktəbini bitirmişdir. 39

Quluzadə, Hüseyn (Mirzə Hüseyn): Parlament kvestorunun (təsərrüfat müdirinin) müavini olmuşdur. 22

Quluzadə, M.: Bakı Realnı məktəbini bitirmişdir. 39

Quluzadə, M. Q.: Bakı İkinci gimnaziyasını bitirmişdir. 39

Qurbanov, Həsən: Tiflisdə, İrəvan Həmtorpaqlıları Cəmiyyətinin xəzinədarı olmuşdur. 33

Qurbanzadə, Məhəmməd (Hacı Məhəmməd): Bakıda yaşayan lənkəranlılardan. 88

Qureviç: Cümhuriyyətdən əvvəl Bakıda notarius olmuşdur. 84

Qurkin: Lənkəran Şura hökumətinin üzvü. 537

Quşbaz oğlu Hacı Həsən. 91

Qutenberq, İohann [Johannes Gutenberg]: mətbəəni ixtira etmiş alman ixtiraçısı; XV əsrdə yaşamışdır. 244

Lansinq, Robert [Robert Lansing; 1864-1928]: ABŞ-ın dövlət xadimi; 1915-1920-ci illərdə Dövlət katibi vəzifəsini tutmuşdur. 322, 371, 382

Laptinov (ata): Qubada feldşerlik etmişdir. 579

Laptinov (oğul): Qubada Denikin təbliğatı aparmışdır. 579

Larionov, Pavel Averyanoviç: Bakıda işləmiş həkim. 473

Larnod, Ferdinand [Ferdinand Larnaude; 1853-1942]: Paris Universiteti Hüquq fakül-

təsinin dekani olmuşdur. Millətlər Cəmiyyətinin yaradılması prosesində iştirak etmişdir. 593

Lauton [Lawton]: Müttəfiqlərin Şərur-Naxçıvan bölgəsindəki general-qubernatoru olmuşdur. 331, 375, 376, 419, 602

Lazarev: Könüllü ordunun Bakıdakı İngiltərə Komandanlığı nəzdində nümayəndəsi olmuşdur. 62, 129, 492

Lazarev, İvan Lazareviç (yaxud Ovanes Aqazaroviç Lazaryan; 1735-1801): II Yekaterina dövrünün saray zərgəri. 609

Lebedev, Aleksey Pavloviç: Azərbaycan Cümhuriyyəti Maliyyə Nazirliyinin Şura üzvü olmuşdur. 439

Lenin, Vladimir İliç (1870-1924): Rus inqilabçı və marksist. Əsl soyadı Ulyanov idi. Rusiyada 1917-ci il Oktyabr inqilabının təşkilatçısı və rəhbəri, Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqının (SSRİ) qurucusu və SSRİ Nazirlər Sovetinin ilk sədri olmuşdur. 8, 48, 126, 288, 386, 444, 570

Leontyev: Çarlıq dövründə Qubada rəis olmuş, inqilabdan sonra Könüllü ordu tərəfindən Dərbəndə rəis təyin edilmişdir. 277, 580

Leontyeviç, Aleksandr Konstantinoviç (? - 1920): Cümhuriyyətdən əvvəl Bakı Şəhər Dumasının üzvü; Mərkəzi Ev Komitəsinin təsisçilərindən biri və rəhbəri olmuşdur. 1920-ci ildə bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 105, 106, 630

Lettov-Forbek, Paul Emil fon [Paul Emil von Lettow-Vorbeck; 1870-1964]: Alman ordusunun general-mayoru; Birinci Dünya müharibəsində Almaniyanın Afrikadakı ordularının komandanı olmuşdur. 535, 557

Levin, B. L.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi. 44, 69, 122, 201, 228, 255, 308, 361, 400, 452, 503, 556

Leyq, Jorj [Georges Leygues; 1857-1933]: Fransanın siyasi xadimi. Müxtəlif nazirliklərə rəhbərlik etmiş, o cümlədən 1917-ci ildən 1920-ci ilin yanvarına qədər Dənizçilik naziri,

1920-ci ilin sentyabrından 1921-ci ilin yanvarına qədər Baş nazir və Xarici İşlər naziri vəzifələrini tutmuşdur. 457

Lənkəranlı: “Azərbaycan” qəzetində imza. 173, 279

Lətifbəyov, Rza (Rza Zaki): Azərbaycanlı pedaqoq və yazıçı. Bakı, Gəncə, Şəki, Göyçay və Batumda müxtəlif təhsil ocaqlarında ana dili və şəriətdən dərs demişdir. Bədii yaradıcılıqla da məşğul olmuş, xüsusilə tarixi mövzularda əsərlər yazmışdır. 502

Lianozov, Stepan Georgiyeviç (1872-1949): Erməni əsilli neft sənayeçisi. 1907-ci ildə “G. M. Lianozov və oğulları” adlı neft şirkətini qurmuşdu. 143

Litvinenko. 485

Lizqar: Əmlak və Ərazi Nazirliyində işləmişdir. 630

Lloyd Corc, Devid [David Lloyd George; 1863-1945]: Britaniyalı siyasətçi. 1905-1908-ci illərdə Ticarət naziri, 1908-1915-ci illərdə Maliyyə naziri, 1915-1916-cı illərdə Hərbi nazir olmuşdur. 6 dekabr 1916 – 19 oktyabr 1922 tarixləri arasında Britaniyanın Baş Naziri vəzifəsini tutmuşdur. 49, 70, 127, 266, 320, 322, 371, 487, 536, 569, 593, 597, 598, 613, 615

Lobji, Y.: tələbə; Lahıcdan “Azərbaycan” qəzetinə məktub yazmışdır. 335

Lord: professor; Amerikan heyətinin üzvü. 488

Lord Sidenhem: bax. Klark, Corc.

Lord Sinc. 127

Lou, Bonar [Bonar Law; 1858-1923]: Britaniyanın siyasi xadimi. 1916-1921-ci illərdə Mühafizəkarlar Partiyasının lideri olmuş, 1922-1923-cü illərdə Britaniyanın Baş naziri vəzifəsini tutmuşdur. 49

Lvov, Georgi Yevgenyeviç (1861-1925): Rusiyanın siyasi xadimi; knyaz. 1917-ci ilin mart-iyul aylarında Müvəqqəti Hökumətin başçısı olmuşdur. Paris Sülh Konfransına göndərilən Rusiya heyətinin tərbində olmuşdur. 30, 488, 504

Lyaxov, Vladimir Platonoviç (1869-1920): Rusiyanın hərbi xadimi; general-leytenant. 324

Lyubaşevskaya: Bakıda həkim olmuşdur; bakterioloq. 17, 44, 69, 96, 122, 308

M. B.: “Azərbaycan” qəzetində imza; bax. Mirbağırzadə, Mirabbas.

M. R.: “Azərbaycan” qəzetində imza. 380

M. S. (yaxud Mim. Sad.): bax. Aran, Məhəmməd Sadiq.

Maarifçi: “Azərbaycan” qəzetində imza. 196

Mahmudbəyov, Mahmud bəy (1863-1923): Azərbaycanın görkəmli pedaqoqu. Qori Seminariyasını bitirmişdir. Azərbaycanın müxtəlif yerlərində müəllim və məktəb müdiri işləmişdir. “Rəhbər” jurnalının redaktoru olmuşdur. “Yeni əlifba kitabçası”, “Birinci il: müsəvvər türk əlifbası və ilk qiraət” (1918-ci ilə qədər 14 çap); “Yeni məktəb” (Abbas Səhhətlə birgə; 1918-ci ilə qədər 8 çap); “Türk ədəbiyyatına ilk qədəm” (Abbas Səhhətlə birgə); “Müntəxəbat: türk ədəblərindən nümunələr” (Abdulla Şaiqlə birgə); “Üçüncü il” kimi dərsliklərin müəllifidir. 249, 500, 625

Mahmudbəyzadə, Mahmud bəy: bax. Mahmudbəyov, Mahmud bəy.

Mahmudov, Qədir: Gəncə tərəflərdə quldur dəstəsi başçısı olmuşdur. 335

Mahmudov, Mahmud. 92

Mahmudov, T.: Bakı qradonaçalnikinin müavini olmuşdur. 303

Maxno, Nestor İvanoviç (1888-1934): Ukraynalı anarxist-kommunist. 383

Maxtilyayev, İbrahim: pəhləvan. 430, 533

Makarov: pəhləvan. 481, 585

Makedoniyalı İskəndər (e. ə. 356 – e. ə. 323): Qədim Makedoniya kralı; sərkərdə. 463

Makino Nobuaki (1861-1949): Yaponiyanın siyasi xadimi. 1913-1914-cü illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. Paris Sülh Konfransında ölkəsini təmsil etmişdir. 266, 322, 593

Makinski, Abbasəli bəy (1888-1938): Azərbaycanlı hüquqşünas. Kiyev Universitetinin Hüquq fakültəsində təhsil almışdır. Cümhuriyyət dövründə müxtəlif dövlət qurumlarında hüquq məsləhətçisi və xüsusi tapşırıqlar üzrə məmur kimi fəaliyyət göstərmiş, həmçinin Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nazirliyi Dəftərxanasının müdiri olmuşdur. 1938-ci ildə güllələnmişdir. 562

Makinski, Əli xan. 330, 470

Makinski, N.: İrəvan quberniyası müsəlmanları Şurasının sədri. 475

Makinski, Zülfüqar bəy Məhəmməqulu bəy oğlu (1885 - ?): İrəvanda anadan olmuşdur. Azərbaycan Ümuri-Xeyriyyə və Nafə (Sosial Təminat) Nazirliyinin İrəvanda müvəkkili olmuşdur. 461, 490

Maklakov, Vasili Alekseyeviç (1869-1957): Rusiyanın siyasi xadimi. Dövlət Dumasının üzvü olmuşdur. Müvəqqəti Hökumət tərəfindən Parisə səfir təyin edilmiş, fəqət vəzifəsini ifa etməyə başlaya bilməmişdir. Mühacirətə getmişdir. 30, 591

Maklin, Donald [Donald Maclean; 1864-1932]: Britaniyanın siyasi xadimi. Liberal partiyasının üzvü idi. 1918-1920-ci illərdə Britaniyada müxalifətin lideri olmuşdur. 187

Maksimoviç, Aleksey Pavloviç: Qarabağda xidmət etmiş rus hərbiçisi; Azərbaycan postlarının komandiri. 184, 341

Malaşevski, V. F.: kooperativçi. 553

Malaviya, Madan Mohan (1861-1946): Hindistanın ictimai xadimi; Hindistan Milli Konqresinin prezidenti olmuşdur. 127

Malxazov: bax. Malxazyan.

Malxazyan, Arşak İoanesoviç (yaxud Malxazov, İvanoviç): “Daşnaksutyun” partiyasının, Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 91, 565, 588, 589

Malışko, Adolf. 169, 170

Malinin: kooperativçi. 602

Mamatsuyev, Artyomoviç: Bakı sakini. 170

Mamikonyan, Stepan Qriqoryeviç (1859-

1921): Ermənistanın ictimai-siyasi xadimi; publisist. Ermənistan Parlamentinin üzvü olmuş, Zaqafqaziya Konfransında iştirak etmişdir. 214, 332

Manço, Aleksandr İvanoviç (1868 - ?): mühəndis-mexanik. Bakıda neft şirkətlərində, Azərbaycan Cümhuriyyəti Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nazirliyində işləmişdir. Birja Komitəsinin, Bakı Dumasının üzvü olmuş, həmçinin bir sıra başqa sahələrdə də ictimai fəaliyyətlə məşğul olmuşdur. 180, 233

Mandenştam. 371

Manvelov, Matvey: Qubada müstəntiq olmuşdur. 579

Markeviç, Konstansa [Constance Markievicz; 1868-1927]: İrlandiya inqilabçısı; İrlandiyanın müstəqilliyi uğrunda mübarizə aparan Sinn Feyn [Sinn Féin] təşkilatının üzvü. Britaniya Parlamentinin, İrlandiya Respublikası Parlamentinin üzvü, İrlandiya Respublikasının Əmək naziri olmuşdur. 372

Markiz İmperiali. 322

Masarik, Tomaş Qarriq [Tomáš Garrigue Masaryk; 1850-1937]: Çexoslovakiyanın dövlət xadimi; 1918-1935-ci illərdə Çexoslovakiya Respublikasının prezidenti olmuşdur. 432

Maren: Fransanın siyasi xadimi; Parlamentin Büdcə komissiyasının üzvü olmuşdur. 616

Martin: İran ermənilərindən; diş həkimi. 489

Martin, Vilyam [William Martin]. 322

Martini, Ferdinando [Ferdinando Martini; 1841-1928]: İtaliyanın siyasi xadimi və yazıçısı. Deputat, Müstəmləkələr naziri, Maarif naziri olmuşdur. 483

Mdivani, Mixail Dmirtiyeviç: Bakıda fəaliyyət göstərmiş həkim olmuşdur. 202, 228, 256, 282, 309, 336, 362, 381, 400, 426, 452, 477, 503, 529, 556, 583, 607, 634

Mehdi (Hacı Mehdi): Cümhuriyyət dövründə Naxçıvanda qoşun başçılarından olmuşdur. 601

Mehdiqulu xan. 296

Mehdizadə, İmran: Göyçayda müəllim olmuşdur. 497

Mehdizadə, İsmayıl: Dərbənd ziyalılarında. 512

Mehmandarov, Səməd bəy (1856-1931): Azərbaycanın hərbi xadimi. Peterburqda hərbi məktəb bitirmiş, Çar Rusiyası ordusunda xidmət etmiş, Rusiya-Yaponiya müharibəsində göstərdiyi şücaətlərə görə mükafatlandırılmış, Birinci Dünya müharibəsində iştirak etmişdir. 1917-ci ilin fevral inqilabından sonra Rusiya ordusundan istefa vermişdir. Cümhuriyyət dövründə Azərbaycanın Hərbi naziri olmuş, ordu quruculuğu sahəsində böyük işlər görmüşdür. Cümhuriyyətin süqutundan sonra bolşeviklər tərəfindən həbs edilmiş, azadlığa çıxdıqdan sonra müxtəlif vəzifələrdə işləmişdir. 63, 174, 552

Mejebovski: Bakıda həkim olmuşdur. 44, 69, 96, 122, 308

Metternix, Klemens fon [Klemens von Metternich; 1773-1859]: Avstriyanın dövlət xadimi və diplomat. 1809-1848-ci illərdə Xarici İşlər naziri, 1821-1848-ci illərdə eyni zamanda Dövlət kansleri olmuşdur. Vyana Konqresinin əsas təşkilatçılarından biri idi. 463

Məcdüssəltənə, Cəmsid xan (1857 - ?): Cənubi Azərbaycanın siyasi xadimi, publisist və maarifçi. Qəzetlər nəşr etdirmiş, zəngin kitabxana və tarixi əsər kolleksiyası düzəltmiş, siyasi partiya qurmuşdur. 348, 349, 455

Məcid əfəndi: Qazaxdan “Azərbaycan” qəzetinə məktub yazmışdır. 476

Mədəni bəy: doktor. 486

Məhəmməd Cahan Pəhləvan (1136-1186): 1175-1186-cı illərdə Azərbaycan atabəyi olmuşdur. 13

Məhəmməd Cəmil bəy: Azərbaycanın hərbi xadimi; Birinci alay komandanı. 39, 171

Məhəmməd Əli oğlu: müəllim; Təlifat Heyətinin üzvü. 624

Məhəmməd Məhəmməd oğlu (Məşhədi

Məhəmməd Hacı Məhəmməd oğlu). 582

Məhəmməd Peyğəmbər. 257

Məhəmməd Şərif: Xuluq (Qusar) kəndi rüşdiyyə məktəbinin müdiri olmuşdur. 443

Məhəmmədəli Ələkbər oğlu (Məhəmmədəli bəy Ələkbər bəy oğlu): Qaziyan kəndinin yüzbaşısı olmuşdur. 14

Məhəmmədəli xan: Naxçıvan xanlarının nəslindən. 65

Məhəmmədəli şah Qacar (1872-1925): Qacarlar sülaləsindən İran şahı; 1907-1909-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 214, 433, 617, 618

Məhəmmədəliyev, Əli: Göyçay sakini. 451

Məhəmmədəlizadə, Həsən (Məşhədi Həsən): Mərdəkan sakini. 379

Məhəmmədəlizadə, Möhsün (Hacı Möhsün): Mərdəkan sakini. 379

Məhəmmədhanifə Məhəmməd oğlu (Məşhədi Məhəmməd oğlu). 582

Məhəmmədismayıl Ağaabdülxalıq oğlu: Şamaxı sakini. 175

Məhəmmədqulu bəy: Zirə kəndi sakini. 554

Məhəmmədov, Ağaməhəmməd (Kərbəlayi Ağaməhəmməd; yaxud Məşhədi Ağaməhəmməd): Göyçay sakini. 222, 450, 451

Məhəmmədov, Əli: Müsüslü (Ucar) kəndinin müəllimi. 145

Məhəmmədov, Hacıbala: Bakıda, Bazarnı küçədə (indiki Azərbaycan prospektində) dükanı olmuşdur. 502, 528, 556

Məhəmmədov, İsrail: Göyçay sakini. 451

Məhəmmədov, Məhəmməd: Bakıda 4-cü sahə polis idarəsinin protokol katibi olmuşdur. 206

Məhəmmədov, Zeynal: Tiflisdə, İrəvan Həmtorpaqlıları Cəmiyyətinin katibi olmuşdur. 33

Məhəmmədyarov, S.: Azərbaycan Cümhuriyyəti Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nazirliyində kargüzar müavini olmuşdur. 482, 506

Məhəmmədzadə, Heydər: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 64

Məhəmmədzadə, Həmid: Birinci Oğlanlar gimnaziyasının tələbəsi, Müsəlman Tələbələr İttifaqı Mərkəzi Komitəsinin sədri olmuşdur. 39

Məhəmmədzadə, İbrahim: Balaxanada “Qafqaz Masis” mədəninə “İttihad” partiyası şöbəsinin katibi. 304

Məhəmmədzadə, Qulam: Azərbaycan Cümhuriyyəti Şeyxülislamıq İdarəsində sənəd və məktub paylayan vəzifəsində işləmişdir. 482

Məhəmmədzadə, Mirzəbala (1898-1959): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi, publisist və dramaturq. 1924-cü ildən mühacirətdə yaşamışdır. 136, 251, 552

Məhərrəmov, Əsəd: Hacıbəyli Qardaşları Müdiriyyətinin Qarabağ şöbəsinin katibi. 252

Məhərrəməzadə: polismeystr; Qarabağda Azərbaycan Hökuməti əsgərlərinin komandanlarından olmuşdur. 184

Məhməd VI (1861-1926): Osmanlı İmperiyasının sonuncu sultanı Məhməd Vəhidəddin. Sultan Əbdülməciddin oğlu idi. 3 iyul 1918-ci ildə Osmanlı sultanı olmuş, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin monarxiyanı ləğv etdiyi 1 noyabr 1922-ci il tarixinə qədər hakimiyyətdə qalmışdır. Mühacirətdə ölmüşdür. 97

Məhməd Əmin (Soyadı qanunundan sonra “Yurdaqlı” soyadını qəbul etmişdir; 1869-1944): Osmanlı Məclisi-Məbusanının və Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvü olmuşdur. 502

Məhməd Süudi əfəndi [? - 1591]: Türk şairi və coğrafiyaşünası. 257

Məhməd Şərif paşa (1865-1951): Osmanlı dövlətinin siyasi xadimi və diplomatı. 374

Məlik-Movsesyans, Aşot: Ordubaddakı erməni quldur dəstələrinin başçılarından olmuşdur. 82

Məlik-Şahnazarov: Bələdiyyə sədri. 238
Məlik-Yeqanov, Cavad bəy (1878-1937): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuşdur. 1919-cu ilin avqustundan 1920-ci ilin aprel ayına qədər Lənkəranın general-qubernatoru olmuşdur. 1930-cu ildə Sovet rejimi tərəfindən həbs edilmiş, 1937-ci ildə güllələnmişdir. 351, 526

Məlikabbasov, Bəhram bəy: Cavanşir və Gəncə qəzalarında qəza rəisi olmuşdur. 335

Məlikaslanov, Xudadad bəy (1879-1935): Azərbaycanın dövlət xadimi. Peterburqda mühəndislik təhsili almışdır. Zaqafqaziya Seyminin, Azərbaycan Milli Şurasının üzvü olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti hökumətində Nəqliyyat və Rabitə naziri, Poçt və Teleqraf naziri kimi vəzifələr tutmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra da bir sıra vəzifələrdə işləmişdir. Repressiyaya məruz qalmış və həbs düşərgəsində vəfat etmişdir. 85, 113, 533

Məlikaslanov, Teymur bəy: Azərbaycan Dəmiryolu İdarəsinin rəisi idi. 157, 206, 231, 232

Məlikyeganzadə, Əsgər bəy: “Müsəvat” partiyasının Balaxanı mədənləri ərazisindəki şöbəsinin mühasibi olmuşdur. 359

Mərdan paşa. 484

Mərdanlı, Səttar: Azərbaycan Könüllü Yardım alayı Baş komandanlığının üzvü olmuşdur. 171

Məstanzadə, Mirsahib: “Müsəvat” partiyasının Göyçay şöbəsinin üzvü olmuşdur. 225

Məsudi, Əli ibn Hüseyin (896-956): Ərəb tarixçi, coğrafiyaşünas və səyyahı. 244

Məsum Ustar oğlu: Qusarın Dostavər kəndinin sakini. 86

Məşhədi Baxış oğlu: Salyan qəzası sakini. 554

Məşhədi Göyüş: Gəncə qəzasında qaçaq dəstəsi rəhbəri olmuşdur. 90

Məşhədi Kərim uşağı: Gəncə qəzasında

qaçaq dəstəsi rəhbəri olmuşdur. 90

Mixaylov, Nikolay Mixayloviç (1867-1920): hüquqşünas. Xarkov Universitetinin Hüquq fakültəsini qurtarmış, Zaqafqaziyanın, o cümlədən Azərbaycanın müxtəlif yerlərində məhkəmə sistemində işləmişdir. Fövqəladə Təhqiqat Komissiyasının üzvü təyin edilmişdir. 446

Mikeladze: Gürcüstanın Bakıdakı konsulu təyin edilmişdir. 490

Miln, Corc [George Milne; 1866-1948]: Britaniyanın hərbi xadimi; feldmarşal. Birinci Dünya müharibəsindən dərhal sonra Balkanlarda və Qara dəniz regionunda Britaniya ordularının baş komandanı olmuşdur. 235

Milner, Alfred [Alfred Milner; 1854-1925]: Britaniyanın dövlət xadimi. Britaniyanın xarici və daxili siyasətinin formalaşmasında böyük rola malik olmuşdur. 49

Milyeran, Aleksandr [Alexandre Millebrand; 1859-1943]: Fransanın siyasi xadimi. 1919-cu ildə Elzas-Lotaringiyanın Fransaya birləşdirilməsinə rəhbərlik etmişdir. 1920-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında Baş nazir və Xarici İşlər naziri; 1920-1924-cü illərdə Prezident olmuşdur. 26

Milyukov, Pavel Nikolayeviç (1859-1943): Rusiya siyasi xadimi, eyni zamanda tarixçi və publisist. Konstitusion-Demokratik Partiyasının (Kadetlər partiyası) liderlərindən biri idi. Müvəqqəti Hökumətdə (Rusiya) Xarici İşlər naziri olmuşdur. 575

Minasbekov: Qarabağ ermənilərindən. 183, 342

Mirabbas Mirəziz oğlu: Salyan sakini. 114
Mirabbasazadə, Mirələkbər: İrəvanın Dəmirbulaq məhəlləsi sakini. 581

Mirbabayev, Mirbağır: Ermənistan Parlamentinin üzvü olmuşdur. 528, 531

Mirbağırzadə, Mirabbas: Azərbaycanın publisisti və ictimai xadimi; eyni zamanda İrəvanda və Bakıda kitab ticarəti ilə məşğul olmuşdur. Dövrünün mətbuatında çoxsaylı yazılarla çıxış etmişdir. Əsasən tarix mövzu-

sunda olmaqla bir neçə kitabın müəllifidir. Başçılıq etdiyi heyət Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətinin Naxçıvanın problemləri ilə tanış olması və bu problemləri aradan qaldırmaq istiqamətində adımlar atılması baxımından çox önəmli rol oynamışdır. 331, 377, 418, 419, 466, 467, 550, 468, 600, 601, 602
Mirhaşımzadə, Mirkazım: “Müsəvat” partiyasının Göyçay şöbəsinin üzvü. 224
Mirhəsən: İrəvan sakini; qəssab. 280
Mirhüseyn Seyid Salman oğlu: Maştağa sakini. 144, 151

Mirhüseyn Seyid Süleyman oğlu: Maştağa sakini. 151

Mirmahmudov, Seyidəli: Bərdə sakini. 603

Mirməhəmmədov, Mirhaşım: İrəvanın Dəmirbulaq məhəlləsi sakini. 581

Mirvahab Seyidkamil oğlu (Hacı Mirvahab): Pırşağı sakini. 254, 308

Miryusif Mirməhəmməd oğlu: Maştağa sakini. 144

Mirzə Kiçik xan (1880-1921): İranlı inqilabçı və hərbi xadim; Cəngəlilər hərəkatının lideri olmuşdur. 435, 516, 617

Mirzəbağırbəyov, Əbuş bəy: İrəvanlı. 330
Mirzəbəyov: Qaryagində poçtalyon. 224

Mirzəbəyov, Osman: Azərbaycan Dəmiryolları idarəsində mühafizə rəisinin 2-ci müavini olmuşdur. 157, 158, 206, 223, 231

Mirzəcəmalov, Hüseyin bəy Məhəmməd-rəfi bəy oğlu (1890-1974): Azərbaycan Cümhuriyyəti Ziraət nazirinin katibi, Parlamentdə Qanun Layihələri şöbəsinin müdiri olmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra maarif sahəsində çalışmış, 1921-1922-ci illərdə Türkiyəyə mühacirətə getmişdir. Türkiyədə “Yanar” soyadını qəbul etmişdir. 114

Mirzəməhəmmədzadə, Məhəmməd. 64
Mirzəyev: Bakının polismeysteri olmuşdur. 378

Mirzəzadə, Qafur Rəşad (1884-1943): Azərbaycanın görkəmli pedaqoqu, publisisti və coğrafiyaşünası. Azərbaycanın müxtəlif

yerlərində müəllimlik etmişdir. Uşaqlar üçün “Məktəb” jurnalını nəşr etdirmiş, coğrafiya, qrammatika, hesab dərslərləri yazmışdır. 624

Misirxanov, Ağabəy: Bakıda, 6-cı sahənin pristavı olmuşdur. 333, 337

Monro, Ceyms [James Monroe; 1758-1825]: Amerikanın dövlət xadimi; 1817-1825-ci illərdə 5-ci ABŞ prezidenti olmuşdur. 30, 45

Monteqyo, Edvin Semuel [Edwin Samuel Montagu, 1879-1924]: Britaniyalı siyasətçi. 1917-1922-ci illərdə Hindistan İşləri naziri olmuşdur. 127, 595

Montenels: jurnalist. 55

Mopassan, Gi de [Guy de Maupassant; 1850-1893]: Fransız şair və yazıçısı; naturalizmin nümayəndəsi. 178

Morqentau, Henri [Henry Morgenthau; 1856-1946]: ABŞ diplomatı. 1913-1916-cı illərdə ABŞ-ın Osmanlı imperiyasında səfiri olmuşdur. 53

Morris: Müttəfiqlərin Sibirdəki nümayəndəsi olmuş ABŞ diplomatı. 52

Mortara, Lodoviko [Lodovico Mortara; 1853-1921]: İtaliyanın siyasi xadimi. 1919-1920-ci illərdə Ədliyyə naziri olmuşdur. 432

Muxtar Əhəd oğlu: Tovuzdakı İrəvan qaçqınlarından. 251

Muxtarov, Əli Cəbrayıl oğlu. 477

Muradov, Sultan bəy Əlipaşa bəy oğlu (1871-1955): Zəngəzurdə milli milis dəstəsinin rəisi olmuşdur. 200, 201

Murtuzaqulu xan (İqbalüssəltənə; 1863-1923): Maku xanı; sərdar. 376

Musa Kazım əfəndi (1858-1920): İttihad və Tərəqqi Cəmiyyətinin üzvü; 1910-1911 və 1916-1918-ci illərdə Osmanlı şeyxülislamı olmuşdur. 598

Musalayev, Cəmalüddin (1880 - ?): Rusiyanın və Dağıstanın hərbi xadimi; polkovnik. 1918-ci ilin axırlarında Dağıllar hökuməti tərəfindən Dağıstanın qubernatoru, 1919-cu ilin may ayında Denikin hökuməti tərəfindən Dağıstan hakiminin müavini təyin

edilmişdi. Sovetləşmədən sonra mühacirətə getmişdir. 129, 150

Musazadə, İsabala (Hacı İsabala). 65

Mustafa: “Müsavat” partiyasının Sura-xanı şöbəsinin üzvü. 115

Mustafa əfəndi: Qafqazın müftüsü. Bax. Əfəndizadə, Mustafa.

Mustafa Məhəmməd oğlu (Mustafa əfəndi Məhəmməd əfəndi oğlu): Şəkinin Orta Zəyzid kəndinin mollası olmuşdur. 100

Mustafa paşa. 484

Mustafabəyov, Balabəy: əcnəbi dövlətlərlə mal mübadiləsi işlərinə baxan Komitənin müdiri; daha sonra Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nazirliyinin Dəftərxanasında Ticarət şöbəsinin rəisi olmuşdur. 180

Mustafayev: Qazax Rüşdiyyə məktəbinin müdiri olmuşdur. 586

Mustafayev, Həsən: milyonçu. 630

Mustafazadə, Mirvat. 16

Mustafazadə, Mürvət. 43, 46

“Müəllim”: “Azərbaycan” qəzetində imza; Lənkəranda yazmışdır. 88

Müqəddəsi, Şəmsəddin (yaxud Məqdisi): X əsrdə yaşamış ərəb coğrafiyaşünası və səyyahı. 244

Müller, Herman [Hermann Müller; 1876-1931]: Almaniyanın siyasi xadimi; sosial-demokrat. 1919-cu il iyunun axırlarından 1920-ci il martın axırlarına qədər Almaniyanın Xarici İşlər naziri olmuşdur. Versal sazişini Almaniya tərəfindən Yohannes Bell ilə birgə imzalamışdır. 26

Mürsəl: Zəngəzurun Zarıslı kəndinin sakini; xeyriyyəçi. 117

Mürsəl Tağı bəy oğlu: Qaziyən kəndində quldur dəstəsinin başçısı olmuşdur. 14

Mürsəladə: Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 500

Mürsəladə, Piri: “Müsavat” üzvü. 224, 225

Müslümzadə, Məhəmmədrza: “İttihad” məktəbini bitirmiş, Balaxanı Realnı məktəbində türk dili müəllimi olmuşdur. 422

Müsafir N. M. Ayn.: “Azərbaycan” qəzetinə məktub yazmışdır. 555

Müstəan: tarixçi. 349

Müznib, Əliabbas (Mütəllibzadə; 1883-1938): Azərbaycan yazıçısı və jurnalisti. Eyni zamanda ədəbiyyatşünas və tərcüməçi kimi də fəaliyyət göstərmişdir. 171, 247, 466, 500, 624

Nağıbinov: Qazax Rüşdiyyə məktəbinin müəllimi olmuşdur. 586

Nağıyev, Ağatağı. 68

Nağıyev, Musa (1842-1919): Azərbaycanın neft sənayeçisi və xeyriyyəçi. 393, 585, 629

Nağızadə, Fəramiz: Balaxanada “Qafqaz Masis” mədəində “İttihad” partiyası şöbəsi idarə heyətinin üzvü. 304

Naxçıvanlı, Ağa Mirzəəli: Xankəndində alay mollası olmuşdur. 173

Naxçıvanski, Bəhram xan (1872 - ?): Araz Türk Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. 35, 417, 418, 494, 495, 600, 601

Naxçıvanski, Cəfərqulu xan Kəlbəli xan oğlu (1859-1929): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. 65, 268, 331, 376, 467, 495, 600

Naxçıvanski, İsgəndər xan Rəhim xan oğlu (1889 - ?): Azərbaycanın Ermənistan-dakı siyasi nümayəndəliyinin ataşesi olmuşdur. İrana mühacirətə getmişdir. 439, 440

Naxçıvanski, Kəlbəli xan Cəfərqulu xan oğlu (1891-1931): Rusiyanın və Azərbaycanın hərbi xadimi. Araz Türk Cümhuriyyəti ordusunun komandanı olmuşdur. 65, 247, 268, 298, 331, 353, 376, 467

Naxçıvanski, Rəhim xan Kəlbəli xan oğlu (1860 - ?). 439

Naima (1655-1716): Osmanlı tarixçisi. 257

Naməlum: pəhləvan. 430, 455, 533, 585, 611

Namiq Kamal (1840-1888): Türk şair, dramaturq və ictimai xadimi. “Hürriyyət şairi”

kimi tanınmışdır. Türk ədəbiyyatı və siyasi mühiti üzərində böyük təsirə malik olmuşdur. 403, 427, 429, 501

Napoleon I (1769-1821): 18 may 1804 – 6 aprel 1814 və 20 mart – 22 iyun 1815 tarixlərində Fransa imperatoru. 464, 465, 479, 480

Narimbəyov. 578

Nasiyev, İsaq: Petrovsk (Mahaçqala) sakini. 206

Natiyev, Aleksandr (1873-1919): Rusiya və Ukraynanın hərbi xadimi. Cənubi Rusiya Silahlı Qüvvələrində xidmət edərəkən, Batumidə öldürülmüşdür. 8, 50, 307, 596

Nazirov, Mürsəl bəy: Qubada xəfiyyə polisi müdiri olmuşdur. 579

Nelidov (? - 1919): Rusiyanın hərbi xadimi; polkovnik. 289

Nemanzadə, Ömər Faiq (1872-1937): Azərbaycanın publisist və pedaqoqu; ictimai-siyasi xadimi. Milliyyətçə Axıska türküdür. 34, 35, 36, 133, 150, 350, 362, 445, 453

Neşeretov: kooperativçi. 602

Nəcəfbəyov, Mehdi bəy: Bakı quberniyasının xüsusi işlər məmuru. 222, 356, 451

Nəcəfzadə, Zahid: “Müsavat” partiyasının Göyçay şöbəsinin üzvü. 224

Nərimanbəyov, Əmir bəy Nəriman bəy oğlu (1871 - ?): Araz Türk Hökumətinin rəisi, Azərbaycan Cümhuriyyəti Dövlət Müdafiə Komitəsi İşlər İdarəsinin başçısı, Bakı valisi (qubernatoru) olmuşdur. Sovet dönəmində repressiyaya qurban getmişdir. 35

Nərimanov, Müzəffər Əliəkbər oğlu (1897-1938): Parlament İdarəsində kvestorun (təsərrüfat müdirinin) müavini işləmişdir. Sovet dövründə Azərbaycanda, eləcə də Azərbaycandan kənarında bir sıra rəhbər vəzifələrdə işləmişdir. Repressiyaya qurban getmişdir. 22

Nərimanov, Nəriman (1870-1925): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi və dövlət adamı; eyni zamanda yazıçı, publisist və həkim. 378

Nərmi, M: Türk müəllifi; qiraət və inşad kitabları qələmə almışdır. 272

Nəsib Heydər oğlu: Tiflis quberniyası sakini. 254

Nəsibbəy zadə, Soltan bəy: müəllim. 500

Nəsir bəy: müəllim. 500

Nəsirbəyov, Nurulla bəy. 253

Nəsirov, D.: Bakıda dərzi olmuşdur. 22

Nəsrəddin Əbubəkr bin Cahan Pəhləvan: bax. Məhəmməd Cahan Pəhləvan.

Nəsrulla Bəşir oğlu (Nəsrulla bəy): Böyük Vedi kəndinin sakini. 216, 306, 470

Nəzmizadə, Mürtəza əfəndi: XVII əsrin axırları – XVIII əsrin əvvəllərində yaşamış Osmanlı tarixçisi. 257

Nikolay I (1796-1855): Rusiya imperatoru; 1825-1855-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 453

Nikolay II (1868-1918): Rusiya imperatoru; 1894-1917-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 35, 38, 276, 277, 314, 396, 422, 511, 548

Nitti, Françesko [Francesco Nitti; 1868-1953]: İtaliyanın siyasi xadimi. Kənd Təsərrüfatı, Ticarət və Sənaye naziri (1911-1914), Maliyyə naziri (1917-1919), Baş nazir və Daxili İşlər naziri (1919-1920) olmuşdur. 432

Novatski, Andrey-Klimentiy Fomiç (1866-?): hüquqşünas. Varşava Universitetində təhsil almış, Azərbaycanın müxtəlif yerlərində məhkəmə sistemində işləmişdir. Fövqəladə Təhqiqat Komissiyasının üzvü təyin edilmişdir. 446

Novruzov, Hüseynağa: Naxçıvan müsəlmanlarının ictimai xadimi. 189, 280

Novruzadə, Bayram: mədən ustası; Balaxanada “Qafqaz Masis” mədəninə “İttihad” partiyası şöbəsinin sədri. 304

Nurəddin Tofiq: pedaqoq və jurnalist. 625, 635

Nurizadə, Hacıağa (yaxud Hacıağa Nuri; 1894-1930): Almaniya təhsil almışdır. Parlament İdarəsində kvestorun (təsərrüfat

müdirinin) müavini işləmişdir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra Türkiyədə yaşamışdır. 22

Nurməhəmmədzadə, Nadir. 65

Nurulla Bədəl oğlu: Lianozov mədəninə prikazçik olmuşdur. 143

Nurulla Təhməz oğlu: Lianozov mədəninə yağlayıcı fəhlə olmuşdur. 143

Odişelidze, İlya Zuraboviç (1865-1925): Gürcüstanın hərbi xadimi; general-leytenant. Gürcüstan ordularının Baş komandanı olmuşdur. 63

Ogüst: bax. Oktavian Avqust.

Oktavian Avqust [Octavianus Augustus; e. ə. 63 - 14]: I Roma imperatoru. E. ə. 27 - 14-cü illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 463, 479

Olenskaya, Yeva Nikitiçna (1900-1959): Azərbaycan aktrisası. Qubada doğulmuş, kiçik yaşda ailəsiylə birgə Bakıya köçmüşdür. “Nicat” və “Səfa” truppalarının, “Hacıbəyov qardaşları müdiriyyəti” truppasının üzvü olmuşdur. Uzun müddət Milli Dram Teatrının səhnəsində çıxış etmişdir. 1949-cu ildə Azərbaycan SSR Xalq artisti adına layiq görülmüşdür. 502

Orlando, Vittorio Emanuele [Vittorio Emanuele Orlando; 1860-1952]: İtaliyanın siyasi xadimi; 1917-1919-cu illərdə Baş nazir olmuşdur. 70, 266, 371, 372

Orlov, İ. P. (? - 1959): Çar ordusunun polkovniki olmuş, sonra bolşeviklərə qoşulmuşdur. Muğan hökumətində Hərbi nazir olmuşdur. 278, 578, 607

Orlova: “Milyutin” gəmisini sərnişinlərindən. 576, 605

Ormsbi-Qor, Vilyam [William Ormsby-Gore; 1885-1964]: Britaniyanın siyasi xadimi. Britaniya Parlamentinin üzvü idi. Paris Sülh Konfransındakı Britaniya heyətinin üzvü olmuşdur. 509

Ozanyan, Andranik (1865-1927): Erməni hərbi. Daşnaksutyun partiyasının üzvü idi. Başçılıq etdiyi silahlı dəstələr Qarabağda,

Zəngəzurdə və Türkiyənin şərqində dinc əhaliyə qarşı törədilən qırğınlarda xüsusilə fəal iştirak etmişdir. 67, 200, 329

Ömər Fazil bəy. 502

Ömər Həsən oğlu: Azərbaycan əsgəri. 399

Ömər Xəyyam (1048-1131): fars şair, riyaziyyatçı və astronomu. 134

Ömər Şıxkərim oğlu: Quba sakini. 114

Ömərov: “Müsavat” partiyasının Şamaxı şöbəsinin üzvü. 224

Paderevski, İqnatsi Yan [Ignacy Jan Paderewski; 1860-1941]: Polşanın ictimai-siyasi xadimi və diplomatı; bəstəkar və pianocu. 1919-cu ilin yanvar-noyabr aylarında Baş nazir olmuşdur. 592

Pakrat: İrandakı Amerika missioneri. 214

Paşeviç, S. P.: Ləğvətmə Komissiyasının Təsərrüfat şöbəsinin müdiri olmuşdur. 482

Palten: Rıqa qubernatoru təyin edilmiş ingilis. 431

Papazyan, Vrtanes. 39

Paronyan, Arşak Arutyunoviç: Erməni Milli Şurasından Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinə üzv seçilmişdir. 223

Paşabəyov, Hüseyn bəy Əbdürrəhman bəy oğlu (1892-1972): Moskva Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. “Müsavat” partiyasının Göyçay şöbəsinin sədri olmuşdur. Göyçayda vergi müfəttişi, hakim, Bakıda prokuror köməkçisi işləmişdir. 224

Paşazadə, Camal: Parlament İdarəsində dəftərdar (qeydiyyat məmuru) olmuşdur. 22

Paşazadə, Həmid (Məshədi Həmid): Bakıda yaşayan İranlılardan, “Müsavat” üzvü. 359

Paşe, M. V.: Bakı Neftçilər İttifaqının üzvü. 223

Paşkovski: Rus ordusunda xidmət etmiş rotmistr. 158

Pavel Zakoroyko: pəhləvan. 481, 611

Pekarski: Bakıda işləmiş polyak əsilli mühəndis. 13

Penleve, Pol [Paul Painlevé; 1863-1933]:

Fransanın siyasi xadimi. 1917 və 1925-ci illərdə 2 dəfə Baş nazir olmuşdur. 26

Pepinov, Əhməd bəy (yaxud Əhməd Cövdət Pepinov; 1893-1937): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi; Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuş, Əmək və Əkinçilik naziri vəzifəsini tutmuşdur. Sovet rejimi tərəfindən güllələnmişdir (ayrıca bax: Axıskalı). 63, 565, 588, 589, 604

Permeti, Turhan paşa [Turhan pashə Përmeti; 1839-1927]: Osmanlı dövlətinin və Albaniyanın siyasi xadimi, diplomat. 1914-cü ildə və 1918-1920-ci illərdə Albaniyanın Baş naziri olmuşdur. 11

Pernik: Bakıda həkim olmuşdur. 17, 44, 69, 96, 122, 308

Perşinq, Con [John Pershing; 1860-1948]: Amerikanın hərbi xadimi; general. 535

Pesoa, Epitasiu [Epitácio Pessoa; 1865-1942]: Braziliyanın siyasi xadimi. Paris Sülh Konfransında Braziliya heyətinin rəhbəri olmuşdur. 1919-1922-ci illərdə Braziliya prezidenti postunu tutmuşdur. 593

Peten, Henri Filipp [Henri Philippe Pétain; 1856-1951]: Fransanın hərbi xadimi. 1918-ci ildə marşal rütbəsi almış, 1934-cü ildə Hərbi nazir, 1940-cı ildə Baş nazir olmuş və Fransanın süqutundan sonra kukla Vişi rejiminin başçısı kimi avtoritar hakimiyyətini 1944-cü ilə qədər davam etdirmişdir. 26

Peyc, Tomas Nelson [Thomas Nelson Page; 1853-1922]: ABŞ yazıçısı, siyasi xadimi və diplomatı. 1913-1919-cu illərdə Amerikanın İtaliyada səfiri olmuşdur. 458

Piçikyan: kooperativçi. 553, 604

Pines: Bakıda qadın həkimi olmuşdur. 17, 44, 69, 96, 122, 308

Pirumov: Ağdamda casusluqda təqsirləndirilən erməni qadını. 182

Pişnamazzadə, Axund Məhəmməd (1853-1937): din xadimi. Təhsilini Gəncə və Təbrizdə almış, Rusiya əleyhində təbliğatda günahlandırılaraq çar rejimi tərəfindən Türkünə sürgün edilmişdir. 1909-cu ildə

Qafqaz müsəlmanlarının şeyxülislamı olmuş (bu vəzifəyə rəsmi olaraq 1915-ci ildə təsdiq edilmişdir) və 10 dekabr 1918-ci ildə səh-hətində görə öz xahişi ilə azad edilənə qədər vəzifədə qalmışdır. Maarifçilik və xeyriyyəçilik sahəsində də xidmətləri olan Pişnamazzadə 1937-ci ildə Gəncədə vəfat etmişdir. 91

Pişon, Stefan [Stéphen Pichon; 1857-1933]: Fransanın siyasi xadimi. 1906-1911-ci illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. Birinci Dünya müharibəsinin sonlarında və Paris Sülh Konfransı dövründə aktiv fəaliyyəti ilə diqqəti cəlb etmişdir. 67, 291, 322

Planket, Horas [Horace Plunkett; 1854-1932]: İrlandiyanın siyasi xadimi və yazıçısı. İrlandiya Dominionu Liqinin sədri idi. 126

Plauton: İngiltərənin Ermənistandakı hərbi nümayəndəsi; polkovnik. 469

Podşibyakin, Mixail Floroviç (1883-1963): Litvada anadan olmuş, Peterburq Universitetinin Tarix-Filoloji və Hüquq fakültələrini bitirmişdir. Bakı məktəblərində işləmiş, mətbuatda çıxış etmişdir. Kadetlər partiyasının üzvü olmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra Azərbaycanı tərk etmişdir. 105

Pokrovski, Nikolay: Azərbaycan dəmir-yolunun Sumqayıt stansiyasında telefonçu işləmişdir. 157

Pokrovski, Viktor Leonidoviç (1889-1922): Rusiyanın hərbi xadimi, general-leytenant. Birinci Dünya müharibəsinin və Rusiyada Vətəndaş müharibəsinin iştirakçısı olmuşdur. 160

Poqos Nubar paşa (1851-1930): Osmanlı dövlətində yaşayan ermənilərin siyasi təşkilatı olan Erməni Millət Məclisinin və Ümumi Erməni Xeyriyyə İttifaqının sədri olmuşdur. 67, 214, 449, 450

Poladxan Lütfulla oğlu: Biləsuvar nahiyəsinin Bəylərbəyi kəndinin sakini. 14

Popov: Rusiyanın hərbi xadimi; general. 129

Popov, Nikolay Petroviç: Bakıda, İkinci Edadi məktəbinin müdiri olmuşdur. 404

Prins Səbahəddin (Məhməd Səbahəddin; 1879-1948): Türkiyənin siyasi xadimi. Anası Osmanlı sultanı Əbdülməcidin qızı idi. 538

Ptolomey: II əsrdə yaşamış astronomiya, riyaziyyat və mexanika alimi. 243

Puankare, Raymon [Raymond Poincaré; 1860-1934]: Fransanın dövlət xadimi. 1912-1913-cü illərdə Baş nazir və Xarici İşlər naziri, 1913-1920-ci illərdə Prezident, 1922-1924-cü illərdə yenidən Baş nazir və Xarici İşlər naziri olmuşdur. 53, 67, 538

Puers: Pittsburq şəhəri Təmsilçilər Məclisinin üzvü. 383

Püstəxanım Hacı qızı: Bakı sakini. 221
R.: Yekaterinoslavdan gəlmiş mühəndis. 485

Rabinoviç: Bakıda fəaliyyət göstərmiş uşaq doktoru. 17, 44, 69, 96, 122, 308

Rakotin, Kiril: Azərbaycan Dəmiryollarında maşinist. 231

Rakovski, Xristian Georgiyeviç (1873-1941): Ukrayna Xalq Komissarları Sovetinin sədri (1919, 1920-1923), SSRİ-nin Britaniyada (1923-1925) və Fransada (1925-1927) səlahiyyətli nümayəndəsi olmuşdur. 126, 321, 323, 370, 409, 485

Ramazan: öz dəstəsi ilə Lənkəran və ətrafında fəaliyyət göstərmişdir. 13, 471, 606, 629

Ramazanov, Hüseyn: Astarada silahlı dəstə başçısı olmuşdur. 172, 394, 395

Ramişvili, Noy Vissarionoviç (1881-1930): Gürcüstanın dövlət xadimi. Menşevik. Ruhani seminarı bitirmiş, yarımçıq hüquq təhsili almışdır. Zaqafqaziya Demokratik Federativ Respublikasının Daxili İşlər naziri, Gürcüstan Demokratik Respublikasının Baş naziri, eyni zamanda Daxili İşlər naziri, daha sonra Xarici İşlər naziri olmuşdur. 59, 63

Rasizadə, Hüseyn Cavid (1882-1941): Azərbaycanın görkəmli dramaturqu, yazıçısı və şairi. 602, 624

Rəşid Məhməd əfəndi (1670-1735): Osmanlı şairi və tarixçisi. 257

Razi, Əbubəkr (865-925): həkim və filosof; 200-ə yaxın əsər qələmə aldığı mənbələrdə qeyd edilir. 242

Repixa, Timofey: Buzovnalı Əliəkbər Abdullayevin dəyirmanında işləmiş rus. 169

Reytman (? - 1919): Lənkəranda bolşeviklər tərəfindən öldürülmüşdür. 253

Reznikov: Qubada meşəbəyi olmuşdur. 579

Rezul 507
Rəcəbov, Cəfər: komissiyonçu; tacir. 132, 438

Rəfibəyli, Xudadad bəy (1877-1920): Azərbaycanın dövlət xadimi. Xarkov Universitetinin Tibb fakültəsini bitirmiş, həkim işləmişdir. Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətində Xalq Səhiyyə naziri vəzifəsini tutmuşdur. Gəncə qubernatoru olduğu dövrdə erməni quldurlarının dinc əhaliyə qarşı törətdikləri soyqırımın qarşısının alınmasında böyük rol oynamışdır. Cümhuriyyətin süqutundan sonra bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 91, 552

Rəfibəyov, Xudadad bəy: bax. Rəfibəyli, Xudadad bəy.

Rəfiq bəy: Türkiyənin Vyadəkə səfirliyində hərbi attaşə olmuşdur. 486

Rəfiyev, Qafar: Bakı sakini. 559

Rəfiyev, Musa bəy (1888-1938): Azərbaycanın dövlət xadimi. Xarkov Universitetinin Tibb fakültəsini bitirmiş, həkim işləmişdir. Azərbaycan Milli Şurasının üzvü olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətində portfelsiz nazir, Səhiyyə və Sosial Təminat naziri kimi vəzifələr tutmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra mühacirətə getmişdir. 421

Rəhimli, İsmayıl: Azərbaycan Könüllü Yardım alayı Baş komandanlığının üzvü olmuşdur. 171

Rəhimzadə, Soltan bəy: müəllim. 500

Rəhmanov, Hüseyn: Azərbaycan Dəmiryollarının dördüncü sahəsində mühafizəçi olmuşdur. 231

Rəsulov, Abutalıb: bax. Rəsulzadə, Abutalıb.

Rəsulzadə, Abutalıb: Ramana kəndinin yüzbaşısı; Kəndçilər İttifaqı Ramana şöbəsinin üzvü. 43

Rəsulzadə, Məhəmməd Əmin (1884-1955): Azərbaycanın görkəmli dövlət xadimi, Cümhuriyyətin qurucularından biri. Azərbaycan Milli Şurasının və “Müsavat” partiyasının sədri; eyni zamanda jurnalist və publisist. 3, 6, 62, 101, 392, 567, 568, 569, 626

Rəsulzadə, Səttar: Ləki sakini. 114, 133
Rəşid Rəşid oğlu: Qusarın Dostavər kəndinin sakini. 86

Ribo, Aleksandr [Alexandre Ribot; 1842-1923]: Fransanın siyasi xadimi. 1892-1917-ci illər arasında 4 dəfə Baş nazir olmuşdur. 26

Risqind R. Q.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi. 308, 335, 360, 400

Rits, Lyudmila Aleksandrovna: Parlament İdarəsində makina yazıçısı olmuşdur. 22

Roxlin, Abram Veniaminoviç (1881-1941): Menşeviklərin Bakı komitəsinin üzvü, Sentrokaspi Diktaturasının Ərzaq komissarı, Bakı Şəhər Bələdiyyə Şurasının üzvü. Sovet dövründə Bakıda kommunal təsərrüfatı sahəsində işləmişdir. Casusluqda təqsirləndirilərək 1939-cu ildə həbs edilmiş, 1941-ci ildə güllələnmişdir. 59

Rokinbaum: pəhləvan. 611

Romanko-Romanovski, Boris Stefanoviç (1870-1941): Rusiyanın hərbi xadimi; general-mayor. 1909-1916-cı illərdə Batum vilayətinin hərbi qubernatoru olmuşdur. Mühacirətə getmişdir. 388

Rossi, Luici [Luigi Rossi; 1867-1941]: İtaliyanın siyasi xadimi. Müstəmləkələr naziri (1919-1920), Ədliyyə naziri (1922) olmuşdur. 432

Rostovski: Bakıda, Balaxanı-Sabunçu dairəsinə 7-ci sahənin pristavı olmuşdur. 113

Roulatt, Sidney [Sidney Rowlatt; 1862-1945]: Britaniyalı hüquqşünas (vəkil və hakim); Hindistanda Birtaniya aqalığına qarşı

mübarizə hərəkatını boğmaq məqsədi daşıyan Roulatt qanununun müəllifi kimi tanınır. 150

Royter, Lüdviq fon [Ludwig von Reuter; 1869-1943]: Almaniyanın hərbi xadimi; vitse-admiral. 9, 431, 432, 457, 458

Rozenfeld: bax. Kamenev, Lev Borisoviç.

Ruben Aleksandroviç: Mirzəyev qardaşları mədəninə işləmişdir. 174

Rut, Elihu [Elihu Root; 1845-1937]: ABŞ-in siyasi xadimi. Xarici İşlər naziri, Hərbi nazir kimi vəzifələr tutmuşdur. 570

Rüfət İsmayıl oğlu: Bakıdakı türk zabitlərindən. 473

Rüstəm: Gəncə qəzasında qaçaq dəstəsi rəhbəri olmuşdur. 90

Rüstəm Nəriman oğlu. 68

Rüstəmbəyli, Şəfi bəy (1893-1960): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Kiyev Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Azərbaycan Milli Şurasının və Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü, “Azərbaycan” qəzetinin redaktorlarından biri olmuşdur. 13, 55, 62, 100, 163, 181, 285, 315, 340, 342, 406, 565, 566

Rüstəmbəyov, Baxış bəy Əsəd bəy oğlu (1870-1942): Petroqrada Texnologiya İnstitutunu bitirmişdir. Abşeronda neft mədənlərində müdir və mühəndis kimi işləmiş, Azərbaycan Balıq Vətəgələri İdarəsinin müdiri olmuşdur. Cavad qəzasından Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. Sovet dövründə xalq təsərrüfatının müxtəlif sahələrində çalışmışdır. 88

Rüstəmbəyov, Şəfi bəy: bax. Rüstəmbəyli, Şəfi bəy.

Rüstəmbəyzadə, Şəfi bəy: bax. Rüstəmbəyli, Şəfi bəy.

Ryabov: Muğan hökumətinin üzvü. 578, 607

Ryabovol, Nikolay Stepanoviç (1883-1919): Kazakların ictimai-siyasi xadimi; Kuban Radasının sədri olmuşdur. 76, 488

Rza bəy: Zirə kəndi sakini. 554

Rza Cövzani: İranda üsyançıların başçılarından olmuşdur. 488

Rza Tofiq (Bölükbaşı; 1869-1949): Türk şairi, filosofu və dövlət xadimi. “Filosof Rza” adıyla tanınmışdır. Osmanlı Məclisi-Məbusanının üzvü olmuşdur. 11 noyabr 1918-ci ildə iş başına gələn Əhməd Tofiq paşa hökumətində Maarif naziri olmuşdur. Paris Sülh Konfransında Osmanlı dövlətini təmsil etmişdir. Soyadı qanunundan sonra Bölükbaşı soyadını qəbul etmişdir. 272, 322

Rza Zaki: bax. Lətifbəyov, Rza.

Rzayev, Bağır (1891-1927): Zaqafqaziya Seyminin, Azərbaycan Milli Şurasının və Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. Araz Türk Hökuməti sədrinin müavini idi. 35, 602

Sadiq: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 393

Sadiq Həsən oğlu (Məşhədi Sadiq Hacı Həsən oğlu): Şamaxı sakini. 399

Sadiqov, Əkbər ağa Hacı Xəlil oğlu (1892-1928): Azərbaycan Cümhuriyyətinin Zakaspi Hökuməti nəzdindəki konsulu olmuşdur. 93, 98, 144

Sadiqov, Mirzə: Gədəbəy zavodunda fəhlə olmuşdur. 237

Sadiqov, Seyid Hüseyn: “Azərbaycan” qəzeti mətbəəsinin kassiri olmuşdur. 1

Sadiqzadə, M. M.: “Azərbaycan” qəzetinə Göyçaydan yazmışdır. 225

Sadovnikov: Muğan hökumətinin üzvü. 578, 607

Salar Məhəmməd: Əfqanıstan qoşunlarının Baş komandanı. 596

Salman Mümtaz Məhəmmədəmin oğlu (1884-1941): Azərbaycanın şair və ədəbiyyatşünası. Klassik poeziya və şifahi xalq ədəbiyyatı irsinin toplanması və tədqiqi sahəsində misilsiz xidmətləri olmuşdur. Sovet hakimiyyəti tərəfindən repressiyaya məruz qalmışdır. 545

Salman Zeynalabdin oğlu (Məşhədi Salman Kərbəlayi Zeynalabdin oğlu). 582

Salmanov, Qəzənfər: Şamaxılı; Parlamentin Maliyyə və Bütçə komissiyasının kargüzarı olmuşdur. 22

Saltinski, Uzun Hacı (1848-1920): Şimali Qafqazın dini, hərbi və siyasi xadimi. Dağlılar Respublikası Parlamentinin üzvü, Dağıstan və Çeçenistanın imamı olmuşdur. 325

Samorodova: Muğandakı Beşlər diktaturasının başçısı V. D. Suxorukovun arvadı. 606

Sander: Bakıda həkim olmuşdur. 17, 44, 69, 96, 122, 308

Sanders: Britaniya ordusunun zabiti; polkovnik. 66

Sanders paşa: bax. Sanders, Otto Liman fon.

Sanders, Otto Liman fon [Otto Liman von Sanders; 1855-1929]: Almaniyanın hərbi xadimi; general-leytenant. Birinci Dünya müharibəsi dövründə Osmanlı imperiyasında hərbi məsləhətçi olmuşdur. 54

Sarablı, Hüseynqulu (yaxud Hüseynqulu Rzayev; 1879-1945): Azərbaycan aktyoru. Azərbaycan Cümhuriyyətinin mədəni həyatında fəal iştirak edən Sarablının, Azərbaycan teatrının, eləcə də musiqisinin inkişafında misilsiz xidmətləri olmuşdur. 126, 171, 174, 259, 285, 585, 611

Sarabski: bax. Sarablı, Hüseynqulu.

Sardanapal: Assuriyanın mifoloji kralı. 462, 479

Sarı Hüseyn: Gəncə qəzasında qaçaq dəstəsi rəhbəri olmuşdur. 90

Sarım əs-Sultan: İran sərkərdəsi. 516

Savitski, İppolit Viktoroviç (1863-1941): Rusiyanın hərbi xadimi; general-leytenant. Rusiyada Vətəndaş müharibəsi illərində Cənubi Rusiya Silahlı Qüvvələri tərkibində Türküstan ordusunun komandiri olmuşdur. 347

Sazonov, Sergey Dmitriyeviç (1860-1927): Rusiyanın diplomati. Bir sıra ölkələrdə səfir kimi işləmiş, 1910-1916-cı illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. Rusiyanın cənubunda Xüsusi Şura Hökumətinin tərkibində yer

almışdır. Mühacirətdə ölmüşdür. 386, 415, 463, 614

Senkeviç, Henrik [Henryk Sienkiewicz; 1846-1916]: əsasən tarixi romanları ilə məşhur olan Polşa yazıçısı; Nobel mükafatı laureatı. 271

Sereteli, İrakli Georgiyeviç (1881-1959): Rusiya və Gürcüstanın siyasi xadimi. Rusiya imperiyası II Dövlət Dumasının üzvü olmuşdur. Gürcüstanın müstəqillik atkını imzalayanlardan biri idi. Gürcüstan Demokratik Respublikasının və Gürcüstan Sosial-Demokrat Partiyasının liderləri arasında yer almışdır. Gürcüstan tərəfindən Paris Sülh Konfransında iştirak edən nümayəndə heyətində olmuşdur. 1921-ci ildən mühacirətdə yaşamışdır. 59

Sesil, Robert [Robert Cecil; 1864-1958]: Britaniyanın ictimai-siyasi xadimi. Millətlər İttifaqının ideoloqlarından biri olmuşdur. Millətlər İttifaqının həyata keçirilməsindəki xidmətlərinə görə 1937-ci ildə Nobel Sülh mükafatına layiq görülmüşdür. 593

Seyid Hüseyn Sadiq (1887-1938): Azərbaycan yazıçısı, müəllimi, jurnalisti və naşiri. Sovet rejimi tərəfindən güllələnmişdir. 445, 453

Seyidəlizadə, M.: Bakı ikinci gimnaziyasını bitirmişdir. 39

Seyidov: “Müsavat” partiyasının Şamaxı şöbəsinin xəzinədarı. 224

Seyidov, A.: Bakıda həkim olmuşdur. 17, 44, 69, 96, 122, 308

Seyidov, İdris: Nuxa sakini. 399

Seyidova, S.: Bakıda qadın həkimi olmuşdur. 17, 44, 69, 96, 122, 308

Seyidsəmədzadə, Mirbağır (Hacı Mirbağır). 268

Seyidzadə, Bədrəddin (yaxud Mir Bədrəddin Seyidzadə; 1882-1945): Azərbaycan şairi. 108, 363, 451, 623

Seyidzadə, Əli bəy: bax. Seyidzadə, Seyidəli bəy.

Seyidzadə, Seyidəli bəy (yaxud Əli bəy

Seyidzadə): həkim. Azərbaycan Parlamenti Qorucu bölüyünün həkimi; Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 393

Seyranyan. 147

Sədrəddin: Göyçayda kəndxuda olmuşdur. 224

Sədrəddinbəyov, Xanbaba bəy: Azərbaycan Dəmiryolu İdarəsində mühafizə müdiri olmuşdur. 157, 207, 231, 232, 334

Səfər Əli oğlu: Azərbaycan əsgəri. 399

Səfərəlibəyov, Şirin bəy Hüseyn bəy oğlu (1888-1938). 305, 306

Səfərəlibəyzadə, Baba bəy: Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 500

Səfərəlibəyzadə, Şirin bəy: bax. Səfərəlibəyov, Şirin bəy.

Səfərəliyev, Əsədulla: Ləki sakini. 133

Səfərov, Əsədulla: Ağdaş sakini. 114

Səfərov, Məmmədali Sidqi (1888-1956): Azərbaycan publisisti, yazıçısı. 82, 97

Səfikürdlü, Ağalar bəy: bax. Səfikürdski, Ağalar bəy.

Səfikürdlü, Aslan bəy: bax. Səfikürdski, Aslan bəy.

Səfikürdski, Ağalar bəy (1890-1966): Gəncə həbsxanasının həkimi; “İttihad” partiyasının Gəncə şöbəsinin qurucularından olmuşdur. 92

Səfikürdski, Aslan bəy (yaxud Səfikürdlü, 1881-1937): Azərbaycanın dövlət xadimi. Zaqafqaziya Seyminin, Azərbaycan Milli Şurasının və Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuş, 3-cü hökumət kabinəsində Poçt-Teleqraf və Əmək naziri, 4-cü kabinədə Ədliyyə və Əmək naziri vəzifələrini tutmuşdur. 89

Səidov, Bədəvi (1877-1927): Dağıstan Hərbi qubernatorunun dəftərxanasının müdiri; “Dağıstan” qəzetinin redaktoru. 129

Səlimbəyli, Süleyman bəy: Azərbaycan Könüllü Yardım alayı Baş komandanlığının üzvü olmuşdur. 171

Səlimbəyli, Zeynal bəy: Azərbaycan Könüllü Yardım alayı Baş komandanlığının üzvü olmuşdur. 171

Səlimov, Həbib bəy (1881-1920): Azərbaycanın hərbi xadimi; general-mayor. 174, 182

Səməd bəy. 393

Səmədov: “Müsavat” partiyasının Şamaxı şöbəsinin katibi. 224

Səmədov, Rəşid bəy: Hacıqabul poçt və teleqraf şöbəsinin müdiri olmuşdur. 73

Sərdar Cədd: İranda Bəxtiyarilərin liderlərindən olmuşdur. 488

Sərdar Əsəd: İranda Bəxtiyarilərin liderlərindən olmuşdur. 488, 516

Sərdar Zəfər: İsfahan Bəxtiyarilərinin liderlərindən olmuşdur. 516

Sibt bin Cövzi (1186-1256): tarixçi alim. 242

Sidqi Ruhulla, Molla oğlu (1886-1959): Azərbaycan aktyoru və teatr xadimi. 501

Sidney: bax. Frimantl, Sidney.

Silikov, Movses Mixayloviç (yaxud Silikyan; 1862-1937): Rus ordusunun general-mayoru, Qafqaz cəbhəsində xidmət etmişdir. Daha sonra Ermənistan ordusunda xidmət etmiş, 1937-ci ildə güllələnmişdir. 80

Simko (yaxud Simko Şikaki, İsmayıl ağa Şikaki; 1887-1930): İranda kürdlərin liderlərindən, tayfa başçısı. 433

Sipəhdar, Fətulla xan Əkbər: 1919-1920-ci illərdə İranın Hərbi naziri, 1920-1921-ci illərdə Baş naziri olmuşdur. 28, 435

Skott, Persi [Percy Scott; 1853-1924]: Britaniya admiralı. 409

Smets, Yan Xristian [Jan Christiaan Smuts; 1870-1950]: Cənubi Afrikanın dövlət xadimi. Millətlər Cəmiyyətinin nizamnaməsinin hazırlanması prosesində iştirak etmişdir. 593

Sona xanım: Bakıda yetimxana müdirəsi olmuşdur. 377

Sonnino, Sidney [Sidney Sonnino; 1847-1922]: İtaliyanın siyasi xadimi. 1906-cı ildə və 1909-1910-cu illərdə Baş nazir olmuşdur. 1914-1919-cu illərdə Xarici İşlər naziri idi. 11, 322

Sosnin: Bakı Quberniya İdarəsi Maliyyə şöbəsinin müdiri olmuşdur. 491

Srvandzyan, Hamazasp (1873-1921): “Daşnaksutyun” partiyasının liderlərindən, erməni qatil və terrorist. Türkiyənin Van şəhərində anadan olmuşdur. Gəncə, Şuşa, Quba, Bakı və başqa yerlərdə dinc Azərbaycanlı əhaliyə divan tutmuş, minlərlə dinc sakini qətl etmişdir. Bolşeviklər tərəfindən İrəvanda həbs edilmiş, həbsxanada öldürülmüşdür. 528, 575

Staroşvili Apollon: pəhləvan. 505, 533

Suxorukov, V. D.: Eser; Muğanda yaradılan diktatura hökumətinin (Beşlər diktaturasının) başçısı olmuşdur. Ağqvardiyaçılar tərəfindən güllələnmişdir. 253, 278, 537, 576, 578, 594, 605, 606, 607

Suklyarev, Vasili İvanoviç. 170

Sulkeviç, Məryəm xanım: Bakıda müəllimə olmuşdur. 497

Sultan Əhməd şah Qacar (1898-1930): Qacar nəslindən İran şahı; 1909-1925-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 517, 617

Sultanov, Əliqulu bəy (yaxud Əmiş bəy): Naxçıvanda Milli Şura (daha sonra Milli Komitə) sədri olmuşdur. 353

Sultanov, Əmiş bəy: bax. Sultanov, Əliqulu bəy.

Sultanov, Xosrov bəy (1879-1943): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi və hərbi xadimi. Azərbaycanın İstiqlal Bəyannaməsini imzalayanlardan biri olan Xosrov bəy Sultanov Cümhuriyyət dövründə Hərbiyyə naziri, Kənd Təsərrüfatı naziri, Qarabağ general-qubernatoru kimi vəzifələr daşımışdır. Sovet işğalından sonra mühacirət etmişdir. 41, 42, 46, 221, 273, 301, 405, 406, 630, 631, 635

Sultanzadə, Məşhədi: “Müsavat” partiyasının Sabunçu-Balaxanı mədənlər dairəsi şöbəsinin üzvü olmuşdur. 64

Suprenski: bolşevik. 615

Suşon-Sivkina: Bakıda diş həkimi olmuşdur. 17, 44, 69, 96, 122, 308

Süheyli, Əhməd: XVI əsrin axırları – XVII əsrin əvvəllərində yaşamış Osmanlı tarixçisi. 257

Sükuni, Əbu Übeyd: alim. 243

Süleyman I (Qanuni; 1494-1566): Osmanlı sultanı; 1520-1566-cı illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 464, 479

Süləmi, Əbdülməlik bin Həbib (790-853): müxtəlif sahələrdə çoxsaylı əsərlərin müəllifi olan alim. 242

Süyuti, Əbülfəzl (1445-1505): ilahiyyat, ərəb dili və ədəbiyyat sahələrində çoxsaylı əsərlərin müəllifi olan alim. 242

Svaboda Ferdinand: pəhləvan. 455, 481, 585

Svatikov: Ermənilərin Zəngəzurdakı Deyç ştabının rəisi. 526

Şabanov, Rza: Bakıda yaşayan lənkəranlılardan. 88

Şah Abbas: bax. Abbas I.

Şahin Giray (1745-1787): Krım xanlığının son hökmdarı; 1777-1782-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 462

Şahnazarov, Ruben: Şuşada müəllim olmuşdur. 210, 212, 318, 319, 340

Şahnazaryan, R.: Qarabağ ermənilərinin nümayəndəsi. 62

Şahnazaryan, Ruben Nikolayeviç: Qarabağ ermənilərindən. 183

Şahsüvarov: Qarabağ general-qubernatoru Xosrov bəy Sultanovun müavini olmuşdur. 352

Şahsüvarov, Nurməmməd (yaxud Nurməhəmməd) bəy Adilxan bəy oğlu (1883-1958): Azərbaycanın və Dağıstanın maarif və dövlət xadimi. Azərbaycanın Zəngəzur qəzasında anadan olmuş, Kiyev Universitetinin Hüquq fakültəsində təhsil almışdır. Azərbaycan və Dağıstanda maarif sahəsində işləmişdir. 1918-ci ilin mayından 1919-cu ilin mayına qədər Dağıllar Respublikasının Maarif naziri olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyətinin Maarif və Dini Etiqad nazirinin müavini, həmçinin nazir

(qısa müddət) olmuşdur. Sovet dövründə yenə maarif sahəsində fəaliyyət göstərmiş, repressiyaya məruz qalmış, 1943-cü ildə sürgündən qayıtmışdır. 624

Şahverən: Muğanda azərbaycanlıların silahlı dəstə başçılarından. 394, 395

Şahverən: Muğanda azərbaycanlıların silahlı dəstə başçılarından. 394, 395

Şaiq, Haşim (1882-1954): İslamı qəbul etmiş Buxara yəhudişi; Buxara kommunistlərindən və Özbəkistanda Sovet hakimiyyətini quranlardan olmuşdur. İstanbulda müəllimlər yetişdirən məktəbdə oxumuşdur. İstanbuldan Buxaraya 1918-ci ildə, Bakıdan keçərək qayıtmışdır. Buxara Xalq Sovet Respublikasında Maliyyə naziri, Xarici İşlər naziri kimi vəzifələr tutmuşdur. 1922-ci ildə Buxara Xalq Sovet Respublikasının Əfqanıstanda səfəri təyin edilmiş, mühacirətdə qalmışdır. Fars ədəbiyyatının bilicisi olan Haşim Şaiq Əfqanıstanda Maarif Nazirliyində məsləhətçi kimi işləmiş, eyni zamanda universitetdə dərs demişdir. Kabildə vəfat etmişdir. Bəzi mənbələrdə vəfat tarixi kimi 1961-ci il göstərilir. 624

Şalçı, Mirzə Rəfi. 505

Şambon, Anri de [Henri de Chambon; 1871-1955]: fransız jurnalisti. 414

Şamil Qurban oğlu: Zəngəzur sakini. 361

Şamkoryan, O.: Bakıda həkim olmuşdur. 17, 44, 69, 96, 122, 308

Şapiro-Rotman: Bakıda qadın həkimi olmuşdur. 17, 44, 69, 96, 122, 308

Şariken: bax. Karl V (Müqəddəs Roma imperatoru).

Şattlvort, Diqbi [Digby Shuttleworth; 1876-1948]: Britaniya Hindistanı Ordusu'nun zabiti; general. 1917-1919-cu illərdə Britaniyanın Qafqazdakı 39-cu piyada briqadasının və Qara dənizdəki 83-cü piyada briqadasının komandiri olmuşdur. 129

Şaumyan, Stepan (1878-1918): Erməni əsilli bolşevik, Bakı Kommunasının lideri.

Bolşeviklərin və daşnakların 1918-ci ilin mart ayında Bakıda dinc azərbaycanlı əhaliyə qarşı törətdiyi soyqırımına rəhbərlik etmişdir. 575, 587

Şexter, Z. A.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi. 17, 44, 69, 96, 121, 149, 176, 201, 255, 281, 309, 336, 361, 381, 399, 426, 452, 477, 503, 529, 556, 583, 607, 634

Şelkovnikov: Naxçıvandakı erməni hərbi general-qubernator. 389, 390

Şevkunov: Muğan hökumətinin üzvü; Lənkəranın komendantı; Muğanda silahlı dəstə komandiri olmuşdur. Ağqvardiyaçılar tərəfindən güllələnmişdir. 278, 394, 578, 607

Şeyx Mahmud: bax. Bərzənci, Mahmud.

Şeyxov, Nəsrulla: Tiflisdə, İrəvan Həmtorpaqlıları Cəmiyyətinin sədri olmuşdur. 33

Şeyxzamanlı, Əli Şövqi (1879-1925): Azərbaycanlı şair. Gəncədə anadan olmuş, bir müddət Bakıda işləmişdir. Gəncədə dəfn edilmişdir. 394

Şeyxzamanov, Məhəmmədbağır: bax. Şeyxzamanzadə, Məhəmmədbağır.

Şeyxzamanzadə, Məhəmmədbağır bəy Saleh bəy oğlu (1880-1920): “Müsavat” partiyasının, Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 378

Şəmsəddin Eldəniz (? - 1175): 1135-1175-ci illərdə Azərbaycan atabəyi olmuşdur. 13

Şərəfəddin bəy. 502

Şərifov, Abbas: bax. Şərifzadə, Abbas Mirzə.

Şərifov, Ağakərim: Azərbaycan süvari alayının zabiti. 222

Şərifov, Ağasəlim: Azərbaycan süvari alayının zabiti. 144, 222

Şərifzadə, Abbas Mirzə (1893-1938): Azərbaycan aktyoru. “Səfa” və “Nicat” cəmiyyətlərinin truppalarında çıxış etmiş, “Hacıbəyli qardaşları müdiriyyəti”nə rejissor kimi dəvət edilmişdir. Azərbaycan teatr sənətinin inkişafında böyük xidmətləri olmuşdur. Sovet rejimi tərəfindən repres-

siyaya məruz qalmış, güllələnmişdir. 126, 339, 404, 429, 502

Şixəlibəyov, Asəf bəy: Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. Şamaxıdan seçilmişdir. “Müsavat” faksiyasına daxil idi. 392

Şixlinski, Əliağa (1863-1943): Azərbaycanın hərbi xadimi. Rusiya imperiyası ordusunda general-leytenant rütbəsinə yüksəlmişdi. Azərbaycan Cümhuriyyəti ordusunun qurulmasında böyük xidmətləri olmuşdur. Azərbaycan Hərbi nazirinin müavini vəzifəsini tutmuşdur. 31, 78, 174, 552

Şirinbəyli, Şamil bəy: Azərbaycan Könüllü Yardım alayı Baş komandanlığının xəzinədarı olmuşdur. 171

Şirman: Dağıstanın Kizlyar şəhəri sakini; yəhudi taciri. 413

Şişəli Seyyid. 126

Şkuro, Andrey Qriqoryeviç (1887-1947): Rusiyanın hərbi xadimi, general-leytenant. Kuban kazaklarından. Birinci Dünya müharibəsində və Rusiyada Vətəndaş müharibəsində iştirak etmişdir. 1920-ci ildə mühacirətə getmişdir. İkinci Dünya müharibəsində Hitler Almaniyası ilə əməkdaşlıq etmişdir. İngilislər tərəfindən tutularaq SSRİ-yə təhvil verilmiş və Moskvada edam edilmişdir. 289, 485, 486, 504

Şmirqeld: Bakıda həkim olmuşdur. 17, 44, 69, 96, 122, 308

Ştal: rotmistr. 315

Ştall: Antantanın Qafqazdakı zabitlərindən. 185

Şuljenko, Nikolay Nikolayeviç: Azərbaycan Cümhuriyyəti Ərzaq nazirinin vəkili olmuşdur. 553

Şuşalı: “Azərbaycan” qəzetində imza. 576

Şuşalı Seyid: bax. Şuşinski, Seyid.

Şuşinski, Seyid (1889-1965): Azərbaycanın məşhur xanəndəsi. 174

Tabaqqı, Məhəmmədəli: bax. Əsədullazadə, Məhəmmədəli.

Taft, Vilyam Hovard [William Howard Taft; 1857-1930]: Amerikanın dövlət xadimi; 1909-1913-cü illərdə ABŞ prezidenti; 1921-1930-cu illərdə ABŞ Ali Məhkəməsinin sədri olmuşdur. 570

Tağı Şahbazi (Simurq; 1892-1938): Azərbaycan yazıçısı və pedaqoqu. İnciləbi fəaliyyətə aktiv qoşulmuş, 1926-1929-cu illərdə Universitetin rektoru olmuşdur. 511

Tağıyev, Ağazeynal: bax. Tağıyev, Zeynal.

Tağıyev, Nəsir bəy Hacı Məhəmməd oğlu (1879-1953): Şamaxıda anadan olmuşdur. Dövlət Əmanət Kassaları və Kiçik Kredit İdarəsi müdiri. Sovet dövründə Azərbaycanın Maliyyə komissarı olmuşdur. Bakıda və Moskvada bir sıra yüksək vəzifələrdə işləmişdir. Moskvada vəfat etmişdir. 456

Tağıyev, Zeynal Sadiq oğlu (Ağa Zeynal Ağa Məhəmmədsadiq oğlu; 1893-1940): Azərbaycanın siyasi xadimi; Hacı Zeynalabdin Tağıyevin nəvəsi. Petroqrad Politexnik İnstitutunu və Petroqrad Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Bakı Şəhər Dumasının, “İttihad” partiyasının və Parlamentin üzvü olmuşdur. 1940-cı ildə güllələnmişdir. 198

Tağızadə: Bakı Realını məktəbini bitirmişdir. 39

Tağızadə, İbrahim: Bakı Realını məktəbini bitirmişdir. 39

Tahirzadə, Əziz İbrahim: Hacıbəyli Qardaşları Müdiriyyətinin Qarabağ şöbəsinin idarəçisi. 252

Tahirzadə, Rəsul bəy: Bakıda müəllim olmuşdur. 625

Taqor, Rabindranat (1861-1941): Hind yazıçısı, Nobel mükafatı laureatı. 510, 530

Talıbzadə, Abdulla Şaiq (1881-1959): Azərbaycan şairi, yazıçısı və pedaqoqu. 249, 500, 624

Talıbzadə, Müslim. 227

Talıbzadə, Yusif Ziya (1877-1923): Azərbaycanın hərbi və siyasi xadimi, pedaqoq. 62

Talıxanlı, Ağa xan: bax. Talışinski, Mirəbülfət xan Mirrzaqulu xan oğlu.

Talışxanov: Hərbi Xidmətə Çağırış İdarəsinin müdiri olmuşdur. 3, 23

Talışxanov, Xanoğlan: Cümhuriyyət dövründə Bakının komendantı olmuşdur. 88

Talışxanov, İsgəndər xan Mirbağır xan oğlu (yaxud Mirisgəndər xan; 1891 - ?): Lənkəranda anadan olmuş, Kiyevdə təhsil almış, Lənkəran Türk ibtidai məktəbində işləmişdir. 88

Talışinski. 237

Talışinski, Xanoğlan: bax. Talışxanov, Xanoğlan.

Talışinski, Mirbağır xan. 395

Talışinski, Mirəbülfət xan Mirrzaqulu xan oğlu (yaxud Ağa xan; 1885-1949): Azərbaycanlı həkim. Lənkəranda anadan olmuş, Kiyevdə təhsil almışdır. Bakıda və Lənkəranda həkim işləmişdir. 87

Talışinski, Mirmehdi xan (? - 1919). 253

Tamaşaçı: “Azərbaycan” qəzetindəki imzalarından biri. 141, 248, 269, 298, 355, 391, 440, 495, 623

Tanrıverdiyev, Hidayət: “Azərbaycan” qəzetinə məktub göndərmişdir. 281

Taranov, Viktor. 232

Tarhan, Əbdülhaq Həmiq (1852-1937): Türk şair və yazıçısı. 486

Taşköprüzadə, Əhməd əfəndi (1495-1561): əsasən ilahiyyat, dil, ədəbiyyat sahəsində çoxsaylı əsərlərin müəllifi olan Osmanlı alimi. 242

Tat oğlu Həsən: Gəncə qəzasında qaçaq dəstəsi rəhbəri olmuşdur. 90, 91

“Tazə”: “Azərbaycan” qəzetində imza. 60

Tedesko, Françesko [Francesco Tedesco; 1853-1921]: İtaliyanın siyasi xadimi. İctimai İşlər naziri (1903-1905, 1905-1906), Poçt və Teleqraf naziri (1905, 1913), Maliyyə naziri (1910-1911, 1911-1914, 1919-1920, 1920) olmuşdur. 432

Ter-Danielyan: Qarabağ ermənilərinin nümayəndəsi. 62, 71

Terletski: Salyanda Hərbi çağırış şöbəsinin həkimi olmuşdur. 65

Terpilo, Daniil İliç (Ataman Zelyoni; 1886-1919): Ukrayna inqilabçısı. Təşkil etdiyi silahlı dəstə ilə birgə əvvəlcə getmanlıq tərəfdarlarına və alman işğalçılara qarşı döyüşmüş, Ukrayna Direktoriyasının hakimiyyətini qəbul etmiş, sonra Direktoriyaya qarşı çıxaraq Ukrayna bolşevikləri ilə əməkdaşlıq etmiş, nəhayət, bolşeviklərə də qarşı çıxmış və Qırmızı ordu dəstələri tərəfindən məhv edilmişdir. 507, 530

Teymurxanov, Murad: Maarif Nazirliyində idarə məmuru olmuşdur. 586

Tezicer, Frederik [Frederic Thesiger; 1868-1933]: Britaniyanın dövlət xadimi. 1916-1921-ci illərdə Hindistanın vitse-kralı və general-qubernatoru olmuşdur. 382

Təkin əfəndi: İstanbulda 1914-cü ildə nəşr edilmiş “Turan” kitabının müəllifi. 463, 479

Təkinalp, Munis (əsl adı Moiz Kohen; 1883-1961): Türkiyədə yaşamış yəhudi əsilli yazıçı və filosof. Türkcülük ideologiyasının yayılmasında rolu olmuşdur. 479

Təkinski, Məhəmməd xan (1880-1938): Azərbaycanın siyasi xadimi və diplomatı. Azərbaycan Cümhuriyyətinin Ermənistan-dakı siyasi nümayəndəsi (səfiri), həmçinin Azərbaycan Xarici İşlər nazirinin müavini olmuşdur. 42, 326, 330, 439, 440, 469, 494, 495

Tələbə V. O.: pəhləvan. 455, 505, 611

Tələt paşa (1874-1921): Osmanlı dövlət xadimi. İttihad və Tərəqqi cəmiyyətinin liderlərindən biri idi. Daxili İşlər naziri, Poçt və Teleqraf naziri, Baş Nazir vəzifələrini tutmuşdur. Berlində erməni terrorçusu Teyliryan tərəfindən odlu silahla vurularaq öldürülmüşdür. 301, 384, 509, 598

Tiqranyan, Sirakan Tatesoviç (1875-1947): Ermənistanın siyasi xadimi. Daşnaksutyun partiyasının üzvü. Rusiya imperiyası II Dövlət Dumasının deputatı olmuşdur. 1918-ci ilin noyabrından 1919-cu ilin aprelinə qədər Ermənistan Respublikasının Xarici İşlər naziri

vəzifəsini tutmuşdur. Sonrakı dövrdə Maarif naziri, Maarif və Mədəniyyət naziri olmuşdur. 1938-ci ildə həbs edilmiş, sürgündə ölmüşdür. 15, 33, 332

Tirpitz, Alfred fon [Alfred von Tirpitz; 1849-1930]: Almaniyanın hərbi xadimi; Almaniya və Avstriya-Macaristanın hərbi donanmalarında ən ali rütbə olan qrossadmiral rütbəsini daşımışdır. 1897-1916-cı illərdə Almaniyanın Hərbi Donanma naziri olmuşdur. 1917-ci ildə Alman Ana Vətən Partiyasının [Deutsche Vaterlandspartei] rəhbəri olmuş, daha sonra Alman Milli Xalq Partiyasına [DNVP: Deutschnationale Volkspartei] qoşulmuşdur. 233

Tittoni, Tommazo [Tommaso Tittoni; 1855-1931]: İtaliyanın siyasi xadimi və diplomati. İngiltərə və Fransada səfir, Xarici İşlər naziri (1903-1905, 1906-1909, 1919), Daxili İşlər naziri (1905), Baş nazir (1905), Senatın Sədri (1919-1929) olmuşdur. 432, 509

Tituşkin: Lənkəranda bolşeviklərin icra komitəsinin başçısı. 607

Trayan [Traianus; 53-117]: Roma imperatoru. 98-117-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 463

Treskinski, A. İ.: yol mühəndisi. 413

Trotski, Lev Davidoviç (1879-1930): Rus inqilabçı, dövlət xadimi. Petroqrada Fəhlə və Əsgər Deputatları Soveti icraiyyə komitəsinin sədri, Sovet Rusiyasının Xarici İşlər naziri, Rusiya və SSRİ-nin Hərbi İnqilab Sovetinin sədri və Hərbi Komissarı olmuşdur. 288, 408

Tsentner: Bakıda qadın həkimi olmuşdur. 17, 44, 68, 95, 121, 148, 175, 202, 228, 255, 282, 308, 336, 361, 381, 399, 426, 452, 477, 503, 529, 556, 583, 607, 634

Tsimmerman, Lev Ernestoviç: Bakıda notarius olmuşdur. 302

Tomas: Amerikanın “Standart Oyl Kompani” neft şirkətinin nümayəndəsi. 85

Topçubaşov, Əlimərdan bəy (1863-1934): Azərbaycanın siyasi xadimi; Azərbaycan

Cümhuriyyətinin banilərindən biri. Tiflisdə anadan olmuş, Peterburq Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Rusiya müsəlmanlarının təşkilatlanmasında və siyasi həyatında müstəsna xidmətləri olmuşdur. Rusiya Dövlət Dumasının üzvü, Dumada Müsəlman fraksiyasının sədri, “Kaspi” qəzetinin redaktoru olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin sədri, Azərbaycan Hökumətində portfelsiz nazir və Xarici İşlər naziri vəzifələrini tutmuş, Azərbaycan Cümhuriyyətinin Fövqəladə elçisi və səlahiyyətli naziri kimi İstanbulda ezam edilmişdir. Paris Sülh konfransına göndərilən Azərbaycan nümayəndə heyətinin sədri idi. Cümhuriyyətin süqutundan sonra mühacirətdə qalmış, siyasi fəaliyyətini davam etdirmişdir. Parisdə vəfat etmişdir. 13

Topçubaşov, Rza bəy (Məşhədi Rza). 330

Tolstoy, Lev Nikolayeviç (1828-1910): Rus yazıçısı və mütəfəkkiri. Rus ədəbiyyatının ən görkəmli nümayəndələrindən hesab olunur. 388

Tomson: ABŞ-ın Pittsburg şəhərində sülh məhkəməsi hakimi olmuşdur. 383

Tomson, Vilyam Montqomeri [William Montgomerie Thomson; 1877-1963]: Britaniya generalı. Bakının general-qubernatoru olmuşdur. 248, 269

Toptani, Əsad paşa (1863-1920): Osmanlı zabiti; Albaniyanın siyasi və hərbi xadimi. 1914-1916-cı illərdə Albaniyanın Baş naziri olmuşdur. 11

Tornikov, Konstantin Qriqoryeviç. 87

Trotski, Lev Davidoviç (1879-1930): Rus inqilabçı, dövlət xadimi. Petroqrada Fəhlə və Əsgər Deputatları Soveti icraiyyə komitəsinin sədri, Sovet Rusiyasının Xarici İşlər naziri, Rusiya və SSRİ-nin Hərbi İnqilab Sovetinin sədri və Hərbi Komissarı olmuşdur. 8

Tuqan-Baranovski: bax. Tuqan-Mirza-Baranovski, David İvanoviç.

Tuqan-Mirza-Baranovski, David İvanoviç (1881-1941): Rusiyanın hərbi xadimi; ge-

neral-mayor. Ağqvardiyaçılar hərəkatının iştirakçısı olmuşdur. 327

Tumanyan: Lazarev Şərq Dilləri İnstitutunun müəllimi olmuşdur. 596

Turabov, Əliabbas Nəsrulla oğlu: Bakı sakini. 121

Turhan paşa: bax. Permeti, Turhan paşa. Türkoğlu: “Azərbaycan” qəzetində imza. 581

Turyan, Levon (1879-1933): Erməni arxiyepiskopu. İstanbulda anadan olmuş, Yunanıstan, İngiltərə, Bolqarıstan, ABŞ kimi bir sıra ölkələrdə işləmişdir. ABŞ-da daşnaklar tərəfindən öldürülmüşdür. 147

Tusi, Nəsirəddin (1201-1274): fars riyaziyyatçısı və astronomu. 134

Ulaqay, Sergey Georgiyeviç (1876-1944): Rusiyanın hərbi xadimi; general-leytenant. 485

Ulmanis, Karlis [Kārlis Ulmanis; 1887-1942]: Latviyanın siyasi xadimi. 1918-1921, 1925-1926, 1931 və 1934-1940-cı illərdə dörd dəfə Baş nazir, 1936-1940-cı illərdə həmçinin Prezident olmuşdur. 102, 123

Unas: Finlandiyanın Daxili İşlər naziri olmuşdur. 534

Usmiyev. 146

Uspenski: Bakı nahiyyə məhkəməsinin üzvü olmuşdur. 350

Utvinski, S. B.: Bakıda silah zavodunun müdiri olmuşdur. 169, 180

Uzun Hacı: bax. Saltinski, Uzun Hacı.

Ümidvar: “Azərbaycan” qəzetində Ömər Faiq Nemanzadəyə məxsus imza; bax. Nemanzadə, Ömər Faiq.

Vağan (Şuşalı yepiskop). 184, 210, 212

Vani Məhəmmə bin Mustafa (Vanqulu; ? - 1592): Osmanlı alimi. 245

Vansoviç: bax. Vonsoviç, Stanislav.

Varşamyan, Gevorq: Erməni siyasətçisi. Ermənistan Parlamentinin üzvü. Erməni hökuməti tərəfindən Naxçıvana mülki general-qubernator kimi göndərilmişdir. 389, 390, 401

Vasserman: Bakıda mama-feldşer olmuşdur. 17, 44, 68, 95, 121, 148, 175, 202, 228, 255, 282, 308, 336, 361, 381, 399, 426, 452, 477, 503, 529, 556, 583, 607, 634

Vaytman: Almaniya Hərbi Qərargahının üzvü, podpolkovnik. 39

Vazeh, Mirzə Şəfi (1794-1852): Azərbaycan şairi. Eyni zamanda müəllimlik də etmişdir. Azərbaycan və fars dillərində yazmışdır. “Vazeh” təxəllüsünü işlətməmişdir. 546

Vebl, Riçard [1870-1950]: Britaniya donanmasının admiralı. 1918-ci ilin sentyabr ayında Britaniyanın İstanbuldakı Ali Komissarının müavini vəzifəsinə təyin edilmişdi. 77

Venizelos, Elefterios (1864-1936): Yunanıstanın siyasi xadimi. 1910-cu ildən 1933-cü ilə qədər dəfələrlə (o cümlədən 1917-1920-ci illərdə) Baş nazir vəzifəsini tutmuşdur. 509, 538, 593, 597, 598

Vermişev, Xristofor Avvakumoviç (yaxud Vermişyants; 1863-1933): erməni ictimai xadimi. Tiflis Bələdiyyə İdarəsində bir sıra vəzifələr tutmuşdur. Bakıda rus dilində nəşr olunan “Baku” qəzetinin redaktoru olmuşdur. Ermənistanın Ərzaq naziri olmuşdur. 575

Veselovski, Aleksey Nikolayeviç (1843-1918): Rus ədəbiyyatşünası. Moskva Universitetinin və Lazarev Şərq Dilləri İnstitutunun professoru olmuşdur. 25 noyabr 1918-ci ildə vəfat etmişdir. 597

Veselovski, Yuri Alekseyeviç (1872-1919): Rus şairi və tərcüməçisi. Ədəbiyyatşünas Aleksey Nikolayeviç Veselovskinin oğlu idi. Lazarev Şərq Dilləri İnstitutunda və Moskva Universitetində təhsil almışdır. Rusiyada erməni mədəniyyətini aktiv şəkildə təbliğ etmişdir. 11 aprel 1919-cu ildə vəfat etmişdir. 597

Vesniç, Milenko [Milenko Radomar Vesniç; 1863-1921]: Serbiyanın siyasi xadimi və diplomatı. Paris Sülh Konfransında Serbiyanı təmsil etmişdir. 1920-1921-ci illərdə Xarici İşlər naziri və Baş nazir olmuşdur. 593

Vəkilov 91

Vəkilov: mühəndis; Azərbaycan Dəmiryolu idarəsində rəis işləmişdir. 157, 232

Vəkilov, Fəris bəy İbrahim ağa oğlu (1886-1978): mühəndis, diplomat. Azərbaycan Cümhuriyyətinin Gürcüstanda siyasi nümayəndəsi olmuşdur. 379

Vəkilov, Mustafa bəy Nadir ağa oğlu (1896-1965): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Parlamentin üzvü olmuş, 1920-ci ildə Daxili İşlər naziri vəzifəsini tutmuşdur. 62, 392

Vəli Hüseyin: izmirli. 514

Vəlibəyadə, Cavad (Hacı Cavad): Xuluq (Qusar) kənd sakini və kənd icmasının nümayəndəsi. 252, 442

Vəlixanlı, Abbasqulu: Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının; Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 305, 474, 500

Vəlixanzadə, Abbasqulu: bax. Vəlixanlı, Abbasqulu.

Vəliyev: Dəvəçidə pristav olmuşdur. 444

Vəliyulla: “Müsəvat” partiyasının Suraخانı şöbəsinin üzvü. 115

Vəlizadə, Mirzəağa: “İttihad” məktəbində türk dili müəllimi olmuşdur. 422

Vəsiləxanın Əmin qızı (Məşhədi Əmin): Bakı sakini. 380

Vətəndaş: “Azərbaycan” qəzetində imza. 420

Vəzirov, Bəhram bəy (1857-1921): Azərbaycan Cümhuriyyətinin ictimai-siyasi xadimi; hüquqşünas. Cəbrayıl qəzasından Azərbaycan Parlamentinə üzv seçilmişdir. Eyni zamanda şair olan Bəhram bəy, “Fədai” təxəllüsü ilə şeir yazmışdır. Sovet dövründə həbs edilmiş, həbsxanada ölmüşdür. 526

Vəzirov, Mirməhəmməd. 68

Vəzirov, Yusif: bax. Çəmənəminli, Yusif Vəzir.

Vilhelm II (Wilhelm II, 1859-1941): Almaniya imperatoru, 1888-1918-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 26, 53, 54, 104, 287, 289, 320, 344, 372, 539, 571

Villa, Fransisko [Francisco Villa; 1878-1923]: Meksika inqilabının rəhbərlərindən biri olmuşdur. 288

Vilson, Vudro (Woodrow Wilson; 1856-1924): ABŞ-ın 28-ci prezidenti (1913-1921). I Dünya müharibəsinə son qoymaq üçün sülh müqaviləsi layihəsini (Vilson prinsiplərini) işləyib hazırlamışdır. 11, 26, 28, 30, 49, 51, 53, 54, 70, 147, 266, 269, 297, 322, 343, 344, 371, 410, 415, 434, 437, 458, 487, 488, 508, 514, 537, 571, 597, 632

Vinoqradov, Mixail Nikolayeviç (1868-1960): Rusiyanın hərbi xadimi; general-mayor. Birinci Dünya müharibəsində iştirak etmiş, Oktyabr inqilabından sonra Könüllü ordu sıralarına daxil olmuşdur. 1919-cu ildə Krım-Azov qoşunlarında və Cənubi Rusiya Silahlı Qüvvələrində xidmət etmişdir. 1920-ci ildə mühacirətə getmişdir. 160, 630

Vitlak, Brend [Brand Whitlock; 1869-1934]: Amerika diplomatı. 1919-1921-ci illərdə Belçikada səfir olmuşdur. 458

Vitte, Sergey Yulyeviç (1849-1915): Rusiyanın dövlət xadimi. Nəqliyyat naziri (1892), Maliyyə naziri (1892-1903), Nazirlər Kabinetinin sədri (1903-1906) olmuşdur. 550

Viviani, Rene [René Viviani; 1863-1925]: Fransanın siyasi xadimi. 1914-1915-ci illərdə iki dəfə Baş nazir olmuşdur. 26, 543

Voksber, Qaydon: Pittsburq Şəhər Dumasının üzvü. 383

Volf, Teodor [Theodor Wolff] (1868-1943): alman yazıçısı, jurnalisti və siyasi xadimi. Birinci Dünya müharibəsindən sonra Almaniya Demokratik Partiyasının qurucuları və liderləri arasında yer almışdır. 287

Volfoviç (? - 1919): bolşevik komissarı. 597

Volodya: Bakıda oğru olmuşdur. 205, 206
Vonsoviç, Stanislav Aleksandroviç (1888-1937): Polyak Milli Komitəsindən Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinə seçilmişdir. Sovet dövründə repressiyaya məruz qalmışdır. 565, 589, 590

Vorontsov-Daşkov, İllarion İvanoviç (1837-1916): Rusiyanın dövlət xadimi. 1905-1915-ci illərdə Qafqaz canişini olmuşdur. Ermənilərə xüsusi rəğbəti ilə seçilmişdir. 314

Voyeykov, Nikolay Aleksandroviç: Cümhuriyyətdən əvvəl Bakı Xəzinə Palatasında şöbə rəisi olmuş, Cümhuriyyət dövründə Maliyyə Nazirliyi dəftərxanasının müdiri olmuşdur. 86

Vüsuqüddövlə, Mirzə Həsən xan Mirzə İbrahim xan oğlu (1868-1951): İran dövlət xadimi. 1916-1917 və 1918-1920-ci illərdə Baş nazir olmuşdur. 517

Yakobson, B. N.: Bəhri-Xəzər İstehlak Kooperasiya Cəmiyyətinin sədri. 553, 602

Yaqub Həsən Səid (1875-1940): Hindistanın siyasi xadimi. Mədrəs Qanunvericilik Şurasının, Ümumhindistan Müsəlman Liqinin, Hindistan Milli Konqresinin üzvü, Britaniya Hindistanın inzibati ərazi vahidi olan Mədrəs Prezidentliyinin İctimai İşlər naziri olmuşdur. 540

Yaqubov, Yunis: Azərbaycan Dəmiryollarının ikinci sahəsində mühafizəçi. 232

Yaqut əl-Həməvi (? - 1229): Müsəlman tarixçi və coğrafiyaşünas alimi, səyyah. 242, 244

Yank: Bakıdakı ingilis zabitlərindən; kaptan. Su nəqliyyatı şöbəsinin müdiri olmuşdur. 576, 605, 606

Yanov, Trifon (1888-1919): Ukraynanın hərbi xadimi; Ukrayna Xalq Respublikası ordusunun generalı. 288

Yarəli Sultan oğlu: Qusarın Dostavər kəndinin sakini. 86

Yasin Abdulla oğlu: Azərbaycan əsgəri. 399

Yedokov: Xersonda əksinqilabi fəaliyyətlə məşğul olmuşdur. 383

Yeganzadə, Bəhram bəy. 359

Yeganzadə, Əsgər bəy: bax. Məlikyeganzadə, Əsgər bəy.

Yekaterina II (1729-1796): Rusiya imperatriçası; 1762-1796-cı illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 609

Yelizarov, Pyotr Nikolayeviç: idmançı. 430, 455, 481, 505, 533, 559, 585, 611

Yemelyanov, An.: Fransanın Bakıdakı Konsulluğunun agentı olmuşdur. 525

Yenişəhərli Abdulla əfəndi (? - 1743): 1718-1730-cu illərdə Osmanlı şeyxülislamı olmuşdur. 257

Yermolayev: Muğandakı Könüllü ordu zabitlərindən; polkovnik. 395

Yermolov, Vasili Vasilyeviç (1882-1920): Rusiyada Müvəqqəti Şimal Hökumətində Olonets quberniyasının və Murmansk diyarının rəisi olmuşdur. 430

Yohanson: moskvalı professor. 597

Yolçuzadə, Bədəl: Şamaxıda müəllim olmuşdur. 497

Yudeniç, Nikolay Nikolayev (1862-1933): Rusiyanın hərbi xadimi; general. Birinci Dünya müharibəsində Qafqaz ordusunun qərargah rəisi, Rusiyada Vətəndaş müharibəsində Şimal-Qərb ordusunun komandiri olmuşdur. 30, 49, 386, 408, 571

Yurdaqul, Məhməd Əmin: bax. Məhməd Əmin.

Yurkovski, Poliyan İosifoviç: Azərbaycan Cümhuriyyətinin Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nazirliyində işləmişdir. 481

Yusif: Suraxanın pristavı olmuşdur. 379

Yusif Ağakşi oğlu: Çənberəkənd sakini. 68

Yusif Azadəli oğlu. 68

Yusif bəy: Lənkərandakı konüllülərin komandanı olmuşdur. 594, 595

Yusif əfəndi (Axund Yusif əfəndi): Bakıda yaşayan lənkəranlılardan. 88

Yusif Hacıbaba oğlu (Hacı Yusif): Qubanın Rustov kəndində “Müsavat” şöbəsinin sədri. 303

Yusif paşa: Osmanlı zabiti. 597

Yusif Ziya. 393

Yusifbəyli, Nəsim bəy (1881-1920): Azərbaycanın dövlət xadimi, Azərbaycan Cümhuriyyətinin qurucularından biri. Odessa Universitetinin Hüquq fakültəsində

təhsil almışdır. 1917-ci ildə Gəncədə Türk Ədəmi-Mərkəziyyət Partiyasını qurmuşdur. Zaqafqaziya Seyminin yaradılmasında yaxından iştirak etmiş, Zaqafqaziya Demokratik Federativ Respublikası Hökumətində Maarif naziri olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətində Maliyyə və Xalq Maarifi naziri, Xalq Maarifi və Dini Etiqad naziri, Daxili İşlər naziri və Baş Nazir vəzifələrini tutmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra qətlə yetirilmişdir. 31, 63, 113, 167, 180, 247, 260, 294, 378, 391, 404, 406, 533, 552

Yusifov, Əliheydər: Cavad qəzasının rəisi olmuşdur. 65, 446, 606

Yusifzadə, Əbdürrəhim: “Müsavat” partiyaının Balaxanı mədənləri ərazisindəki şöbəsinin katibi olmuşdur. 64, 363

Yusifzadə, Əli (1900-1937): Azərbaycanlı şair, publisist və mütəfəkkir. Şuşada doğulmuşdur. Cümhuriyyət Hökuməti tərəfindən xaricə təhsilə göndərilmişdir. 1937-ci ildə Sovet rejimi tərəfindən güllələnmişdir. 90

Yusifzadə, Əliheydər: bax. Yusifov, Əliheydər.

Yusifzadə, Rəşid: Hacıbəyli Qardaşları Müdiriyyətinin Qarabağ şöbəsinin müdiri. 252

Zadə: “Azərbaycan” qəzetində imza; bax. Səfərov, Məmmədəli Sidqi.

Zakoroyko: pəhləvan. 455

Zakoroyko Pavel: pəhləvan. 505

Zaks, S. İ.: Bakıda həkim olmuşdur. 17, 44, 97, 122, 149, 176, 201, 227, 255, 281, 308, 335, 361, 381, 400, 426

Zalov, Hacı: Hacıbəyli Qardaşları Müdiriyyətinin Qarabağ şöbəsinin mühasibəçisi. 252

Zamanov: Bakıda axtarış polis müdiri müavini olmuşdur. 334

Zamanov, Abbasqulu: Ordubadlı. 477

Zarluqin. 169

Zeydan, Corci (1861-1914): ərəb yazıçısı və publisisti. 242

Zeynalabdin Şixəli oğlu: Böyük Vedi kəndinin kəndxudası. 216, 306, 470

Zeynallı, Hənəfi (1896-1937): Azərbaycanlı müəllim, yazıçı, tənqidçi və ədəbiyyatşünas. Bakıda anadan olmuşdur. İlk qələm təcrübələri Cümhuriyyətdən əvvəl çap edilmişdir. “Azərbaycan” qəzetində “M. Hənəfi”, “M. H.” imzaları Hənəfi Zeynallıya məxsusdur. Bolşevik işğalından sonra ədəbiyyatşünas kimi fəaliyyətini davam etdirmiş, xüsusilə Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatını tədqiq etmişdir. Eyni zamanda ictimai həyatda yaxından iştirak edən Zeynallı, represiya qurbanı olmuş, 1937-ci ildə Bakıda güllələnmişdir. 1957-ci ildə bəraət almışdır. 90, 625

Zeynalov, Ağazeynal 1, 21

Zeynalov, Əliağa: Salyanda müəllim olmuşdur. 92

Zeynalov, Kərim: Bakı Ticarət məktəbini bitirmişdir. 39

Zeynalov, Qurban Qənbər oğlu. 476

Zeynalzadə, Kərim: bax. Zeynalov, Kərim. Zərbəli Şeyxəli oğlu: Buzovna sakini. 17, 44, 69, 96, 121, 148, 176, 202, 228, 255, 308, 335, 360, 400

Zərgəryans: Bakıda, Remeslenni (indiki Mirəli Qaşqay) küçəsində yaşamışdır. 425

Zimin: Türkünstan Hökumətinin Xarici İşlər naziri olmuşdur. 304, 346

Zinoviyev, Qriqori Yevseyeviç (1883-1936): Rus inqilabçı, SSRİ-nin dövlət xadimi. Rusiya Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsi Siyasi Bürosunun üzvü olmuşdur. 1934-cü ildə həbs edilmiş və 1936-cı ildə güllələnmişdir. 212

Zire, Yevgeni Fyodoroviç (1866-1930): Pribaltika almanlarının nəslindən olan Zire, tibb təhsilini yarımçıq qoyaraq Peterburq Universitetinin Şərqsünaslıq fakültəsini qurtarmışdır. Daha sonra bu sahədəki karyerasına son vermiş və maliyyə sahəsində işləməyə başlamışdır. Bakı Xəzinə Palatasının müdiri olmuşdur. 85

Ziyadxanov, Adil xan (Yaxud Ədil xan; 1877-1957): Azərbaycanın dövlət xadimi.

Moskva Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Cümhuriyyət dövründə Xarici İşlər nazirliyində işləmiş, Azərbaycanın İranda diplomatik nümayəndəsi təyin edilmişdir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra bir müddət İranda, daha sonra Türkiyədə yaşamışdır. 274, 490

Zlobin: Qırmızı Ordunun Hacı-Tərxandakı komandiri olmuşdur. 113

Zurabov, Arşak Gerasimoviç (1873-1920): erməni inqilabçısı, menşevik. Tiflisdə anadan olmuşdur. 575

Zuvandski, Məmməd (? - 1920): Zuvand mahalının komissarı; Muğanda quldur dəstəsi başçısı olmuşdur. 278

Zülqədərli, Lütfəli bəy: Şamaxı və Göyçayda qəza rəisi olmuşdur. 144

Zülqədərov, Lütfəli bəy: bax. Zülqədərli, Lütfəli bəy.

Korrektor: Azad Ağaoğlu
Kitab üzlüyü və tərtib: Fikrət Məlikov

Nəşriyyat direktoru: Rəhilə Soltanqızı
Mətbəənin direktoru: Zöhrab Vəlibəyli
Texniki redaktor: Ruslan Mahmudov

Çapa imzalanmışdır: 06.13.2024
Formatı 70x100 $\frac{1}{16}$ F.ç.v 30.5
Ofset kağızı, Ofset çapı. Səhifə sayı: 576
Tiraj: 300, Bakı-2024

**Hazır materiallar əsasında
GALAXY PRINTING MMC
mətbəəsində çap edilmişdir.**

ISBN 978-9952-8426-5-4

9 789952 842654